

2016
DÖRDÜNCÜ ÇEYREK

OCAK - ŞUBAT - MART - NİSAN - MAYIS - HAZİRAN - TEMMUZ - AĞUSTOS - EYLÜL - EKİM - KASIM - ARALIK

11127
11128
11129
11130
11131

K.K.T.C. MERKEZ BANKASI
SAYI: 2016 - IV
ÜÇ AYLIK BÜLTEN

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2016-IV

I: ÖNSÖZ

2016 yılının son çeyreğinde de ülkeler, gerekli yapısal reformları hızlı bir şekilde hayata geçirmek yerine, ekonomik büyümeye kısa vadeli politikalarla çözüm aramaya devam etmiş, buna bağlı olarak küresel krizin neden olduğu uzun süreli düşük büyüme sorunu daha da belirginleşmiştir. ABD Merkez Bankası'nın (FED) parasal genişlemeye son verilmesi ve faiz artırma kararları gelişmekte olan ülkelere sermaye çıkışlarının hızlanmasına, küresel ekonomik aktivitenin zayıflamasına neden olmaktadır. Bunlara ilave olarak Britanya'nın AB'den ayrılma kararı sonrası Birliği'n geleceğine dair belirsizliklerin artması, ABD Başkanlığına korumacı ve müdahaleci ekonomi politikalarını savunan bir adayın seçilmesi, Ortadoğu'da süregelen savaş ortamı ve Çin ekonomisinden gelen zayıflama sinyalleri küresel büyümenin zayıf ve kırılabilir görünümünü sürdürmesinde etkili olmaktadır.

2016 yılı hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülke ekonomileri için zorlu bir yıl olmuştur. Küresel ticaret ciddi anlamda azalmış, sürdürülebilir bir büyüme için gerekli yatırım ve tüketim harcamaları düşük seyrini sürdürmüş, işgücü piyasaları toparlanma sinyalleri vermekle birlikte henüz istikrar kazanamamıştır. Bu gelişmeler ışığında IMF, 2017 yılı Ocak ayında yayımlanan Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda 2016 yılında dünya ekonomisinin yüzde 3,1 oranında büyüdüğü saptamasını yapıp, 2017 ve 2018 yılları için sırasıyla yüzde 3,4 ve yüzde 3,6 oranında büyüyeceğini öngörmüştür.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Planlama Örgütü (DPÖ) tarafından yayınlanan 2017-2019 Orta Vadeli Program'a (OVP) göre KKTC ekonomisinin 2016 yılında yüzde 2,4 oranında büyüdüğü tahmini yapılmış, 2017 ve 2018 yıllarında ise büyüme hedefinin yüzde 5 olduğu açıklanmıştır. Aynı raporda DPÖ, TÜFE'de yıllık artış hızının program dönemi boyunca ortalama yüzde 5,1 seviyesinde olacağı tahmininde bulunmuş, 2015 yılsonu itibarıyla yüzde 7,4 olan işsizlik oranının program döneminin sonunda yüzde 7,2 düzeyine gerileyeceğini öngörmüştür.

2016 mali yılında KKTC Bütçesi 2015 yılına göre olumlu bir performans göstermiştir. 2016 yılının tamamında elde edilen bütçe gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 12'ye yakın artış gösterirken, aynı dönemlerde giderler toplamındaki artış yüzde 8,3 olmuştur. İlgili dönemler arasında vergi ve vergi dışı gelirler kalemlerinde sırasıyla yüzde 16,8 ve yüzde 23,6'lık artışlar dikkat çekerken, alınan bağış, yardım ve krediler kalemi yüzde 11,6 düşüş göstermiştir.

KKTC Merkez Bankası'nın düzenleme çalışmaları kapsamında, ülkemizde para transferinin verimli ve operasyonel risklerden uzak bir şekilde yapılabilmesi için hazırlanan Ulusal Banka Hesap Numarası (UBAN) Tebliği'nin bazı maddelerinde değişiklik yapılarak 29 Kasım 2016 tarih ve RG 157 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış, böylece bazı kooperatif kuruluşlarının UBAN hesap numarası üretmesine imkan sağlanmıştır. UBAN uygulaması 6 Ekim 2017 tarihi itibarıyla tüm bankalar için zorunlu hale gelecektir. Bankamız Yönetim Kurulu, bankaların tahvil ve bono ihraçlarının hızlı büyüme ve önemli risk yoğunlaşması tehlikelerini barındırdığı, takip edilmesi ve ihtiyatlı tedbirlerin alınması gerektiği düşüncesiyle, 24 Kasım 2016 tarih ve 935 sayılı kararı ile KKTC Merkez Bankası Yasası altında bir genelge yayınlamak bankaların tahvil ve bono ihraçlarında izleyecekleri usul ve esasları belirlenmiş, söz konusu genelge 28 Kasım 2016 tarih ve 156 sayılı

Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili karar ile bankaların yapacakları tahvil ve bono ihraçlarının, öz kaynak, sermaye yeterliliği rasyosu, tasarruf mevduatı, banka aktif toplamı ve sektör aktif toplamının kullanıldığı dinamik bir fonksiyon ile belirlenecek bir üst limit ile sınırlandırılması sağlanmıştır.

2016 yılı son çeyreği itibarıyla toplam 22 bankanın 232 şube ve 3.044 personel ile hizmet verdiği KKTC bankacılık sektörünün bilanço büyüklüğü, bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,98, bir yıllık dönemde yüzde 27,7 oranında büyüyerek 21.134 milyon TL'ye yükselmiştir. Bir yıllık dönemde (Aralık 2015 – Aralık 2016) sektörün en önemli yükümlülüğü olan mevduat yüzde 19,24'lük artışla 16.635 milyon TL'ye, en önemli varlığı olan brüt krediler ise yüzde 14,28 oranında artışla 12.763 milyon TL'ye yükselmiş olup, mevduatın krediye dönüşüm oranı yüzde 80,05'den yüzde 76,72 seviyesine gerilemiştir. 2016 yılı dördüncü çeyrek dönemde Türk Parası mevduat yüzde 6,3 yabancı para mevduat ise yüzde 16,1 oranında artmış, aynı dönemde Türk Parası ve yabancı para brüt krediler de sırasıyla yüzde 5,24 ve yüzde 20,29 oranında büyümüştür. 2016 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 785,3 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, Aralık 2016 sonu itibarıyla yüzde 7,29 oranında artarak 842,5 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 9,6 oranında artmıştır. Sermaye Yeterlilik Standart Rasyosu 2016 yılsonu itibarıyla yüzde 18,03 olarak gerçekleşmiştir.

2016 yılının dördüncü çeyreği itibarıyla Dünyadaki seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün ayrıntılı şekilde yansıtıldığı bu bültenin hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederiz.

Saygılarımızla,

KKTC Merkez Bankası, 2016 / IV

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Fax

0392 - 228 5240

0392 - 228 2131

World Wide Web Home Page

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-mail

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdekiler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkün olup, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
FED	ABD Merkez Bankası
GSMH	Gayri Safi Milli Hâsıla
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	İngiltere Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
\$/Dolar	ABD Doları
€	Euro, Avro
£	Sterlin, GBP

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Likit Aktifler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP İşlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	iv
III: TANIMLAR	iv
IV: TABLO LİSTESİ	vii
V: GRAFİK LİSTESİ	ix
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme.....	2
1.2.2 Enflasyon.....	4
1.2.3 Politika Faizleri.....	5
1.2.4 İşsizlik.....	7
1.2.5 Döviz Kurları.....	8
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	9
2.1 İstihdam	9
2.2 Enflasyon	10
3 DIŞ TİCARET VE TURİZM	13
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	13
3.2 Turizm	15
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	17
4.1 2015 - 2016 Yılları Dördüncü Çeyrek Karşılaştırmaları	17
4.2 Gelirler	17
4.3 Giderler	18
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	19
4.5 Finansman Dengesi	19
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	21
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	21
5.1.1 Finansal Derinleşme.....	21
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları.....	21
5.1.3 Bankacılık Sektörünün Gelişimi.....	22
5.1.4 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma.....	22
5.1.5 Banka, Şube ve Personel Sayısı.....	23
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	24
5.2.1 Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler.....	25
5.2.2 Likit Varlıklar.....	27
5.2.3 Krediler.....	28

5.2.4	Menkul Değerler Cüzdanı.....	30
5.2.5	Mevduat.....	31
5.2.6	Özkaynaklar.....	34
5.2.7	Para Arzı.....	35
5.3	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm.....	36
5.4	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları.....	39
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>.....	41
6.1	Sermaye Yeterliliği.....	41
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar.....	42
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>.....	45
EK B.	<i>İSTATİSTİK TABLOLARI</i>.....	47
EK C.	<i>NOTLAR</i>.....	91

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri ve Gerçekleşmeler	1
Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)	9
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)	9
Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2008=100) Değişim Oranları (%)	12
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat	13
Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)	14
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	15
Tablo 3.4: KKTC'ye Gelen Yolcu Sayısı	15
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)	17
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)	17
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)	18
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	19
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)	19
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	21
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	22
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler	23
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	23
Tablo 5.5: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	24
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yapısal Yüzde Dağılımı (%)	25
Tablo 5.7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	26
Tablo 5.8: Likit Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	27
Tablo 5.9: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)	28
Tablo 5.10: Banka Grupları İtibarıyla Brüt Kredilerin Gelişimi (Milyon TL)	29
Tablo 5.11: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	31
Tablo 5.12: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	32
Tablo 5.13: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	33
Tablo 5.14: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)	34
Tablo 5.15: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	35
Tablo 5.16: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi	36
Tablo 5.17: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x 1.000)	37
Tablo 5.18: Ortalama Faiz Oranları (%)	38
Tablo 5.19: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)	39
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar	41
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre TGA'lar, Özel Karşılıklar, Toplam Aktifler ve Brüt Krediler Gelişimi (Milyon TL)	43
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları	44
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası	45
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar - KKTC Cumhuriyet Meclisi	46
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	48
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	49
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	50
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat (TL)	51
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları	52
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	53
Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)	54
Tablo B.8: KKTCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)	55
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)	56
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)	57
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler	58
Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)	59

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	60
Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	61
Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	62
Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL).....	63
Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL).....	64
Tablo B.18: Kredi Büyüklükleri (Milyon TL)	65
Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	66
Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)	67
Tablo B.21: Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)	68
Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	69
Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	69
Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	70
Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	70
Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	71
Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	72
Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL).....	73
Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	74
Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	75
Tablo B.31: Gayri Safi Milli Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	76
Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	77
Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	78
Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)	78
Tablo B.35: Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Cari Fiyatlarla TL)	79
Tablo B.36: Kamu Kesimi Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)	79
Tablo B.37: Özel Kesim Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL).....	80
Tablo B.38: Devlet Bütçe Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)	80
Tablo B.39: Devlet Bütçe Dengesi (GSMH Yüzdesi)	81
Tablo B.40: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	81
Tablo B.41: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim Oranları.....	82
Tablo B.42: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları	83
Tablo B.43: Tüketici Fiyatları Endeksi (2008 = 100 Temel Yılı)	83
Tablo B.44: Asgari Ücret Gelişmeleri	84
Tablo B.45: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	85
Tablo B.46: İstihdam Edilen Nüfusun Sektörel Dağılımı (Hanehalkı İşgücü Anketlerine göre).....	86
Tablo B.47: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (\$)	87
Tablo B.48: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (\$)	88
Tablo B.49: KKTC'ye giriş yapan yolcuların limanlara göre dağılımı	89
Tablo B.50: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı.....	90

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkeler GSYH Büyüme Oranları.....	3
Grafik 1.2: Brent Petrol Fiyatları (ABD Doları/Varil)	4
Grafik 1.3: Seçilmiş Ülkeler GSYH Büyüme Oranları.....	4
Grafik 1.4: Seçilmiş Ülkeler Enflasyon Oranları.....	5
Grafik 1.5: Seçilmiş Ülkeler Yıllık Enflasyon Oranları.....	5
Grafik 1.6: Seçilmiş Gelişmiş Ülkeler MB Faiz Oranları	6
Grafik 1.7: Seçilmiş Gelişmekte olan Ülkelerde MB Faiz Oranları	7
Grafik 1.8: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	7
Grafik 1.9: Seçilmiş Ülkeler İşsizlik Oranları	8
Grafik 1.10: Seçilmiş Ülkeler İşsizlik Oranları	8
Grafik 1.11: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100).....	8
Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım.....	9
Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler	9
Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2008=100) Temel Yılı Verileri	10
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranları	10
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı.....	11
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı (TÜFE)	11
Grafik 2.7: 10 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları (%)	11
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat.....	13
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)	14
Grafik 3.3 Yıllar İtibarıyla Gelen Yolcu Sayısı.....	16
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Doluluk Oranı (%).....	16
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	16
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL).....	17
Grafik 4.2: Bütçe Gelirleri Dağılımı (Milyon TL).....	18
Grafik 4.3: Bütçe Giderleri Dağılımı (Milyon TL)	18
Grafik 4.4: Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	20
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)	21
Grafik 5.2: Bankacılık Sektörünün Gelişimi	22
Grafik 5.3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	23
Grafik 5.4: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	25
Grafik 5.5: Banka Gruplarının Sektör Aktifindeki Payları (%)	26
Grafik 5.6: Likit Aktiflerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	27
Grafik 5.7: Banka Gruplarına Göre Likit Aktif Payları (%)	27
Grafik 5.8: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Yüzde Değişim.....	28
Grafik 5.9: Bankacılık Sektörü Kredilerin TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim.....	28
Grafik 5.10: Kredi Büyüklüklerinin Toplam Krediler İçindeki Payı (%)	29
Grafik 5.11: Kredilerde (Net) Vade Yapısı (Milyon TL).....	29
Grafik 5.12: Banka Gruplarına Göre Brüt Krediler Payları (%)	30
Grafik 5.13: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	30
Grafik 5.14: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.15: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanı Payları (%)	31
Grafik 5.16: Mevduatın Gelişimi ve Yüzde Değişimi.....	32
Grafik 5.17: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	32
Grafik 5.18: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	33
Grafik 5.19: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	33
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları.....	35
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı.....	36

<i>Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu.....</i>	<i>41</i>
<i>Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar.....</i>	<i>41</i>
<i>Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerde Artış Oranları.....</i>	<i>42</i>
<i>Grafik 6.4: Bankacılık Sektörü Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı.....</i>	<i>42</i>
<i>Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi</i>	<i>42</i>
<i>Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı.....</i>	<i>43</i>
<i>Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA</i>	<i>44</i>

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

Küresel kriz ile birlikte başlayan düşük büyüme eğilimi 2016 yılının son çeyreğinde de devam etmiş, dünya ekonomisi zayıf ve kırılgan görünümünü sürdürmüştür. ABD ekonomisinin istikrar kazandığı yönünde gelen olumlu sinyallerle birlikte gelişmiş ülkelerde ekonomik aktivitenin bir miktar ivme kazandığı, gelişmekte olan ekonomilerin zayıf seyrini sürdürdüğü bu dönemde, küresel ticaret ve yatırımlardaki durgunluk devam etmiş, buna bağlı olarak emtia fiyatları ve enflasyon oranları arzu edilen seviyelere ulaşamamıştır. Britanya'nın AB'den ayrılma kararının (Brexit), olası makroekonomik etkileri küresel ölçekte belirsizliklerin artmasına neden olurken, Donald Trump'ın ABD Başkanı seçilmesi küresel ekonomi üzerinde önemli bir aşağı yönlü risk unsuru olarak değerlendirilmektedir. Bu gelişmeler ışığında 2016 yılı dördüncü çeyrek döneminde uluslararası kuruluşlar tarafından yayımlanan birçok raporda küresel büyüme tahminleri aşağı yönlü revize edilmiştir.

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri ve Gerçekleşmeler

Küresel GSYH Büyüme Tahminleri						
	2015 ¹	2015	2016 ¹	2016	2017 ¹	2017 ²
IMF	3,5	3,2	3,4	3,1	3,6	3,4
Dünya Bankası	3	2,7	2,9	2,3	3,1	2,7
OECD	3,9	3,1	3	2,9	3,4	3,3

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ Kuruluşların o yıla ait ilk tahminleridir.

² Kuruluşların o yıla ait son tahminleridir.

Britanya'nın Avrupa Birliği'nden çıkış kararı ve sonrasında ABD başkanlık seçimlerinde Donald Trump'ın seçilmesi küresel düzeyde korumacı devlet politikalarına dönülebileceği endişelerinin artmasına neden olmaktadır. Özellikle Trump'ın seçim öncesi korumacı ticaret politikalarını hayata geçireceği yönünde vermiş olduğu vaatleri uygulamaya koyması durumunda küresel ticaret savaşlarının başlayabileceği ve böylece dünya ekonomisinin ciddi bir resesyon tehlikesiyle karşı karşıya kalacağı değerlendirilmiştir. Küresel ekonomi politikalarında artarak devam eden sözkonusu belirsizlikler özellikle küresel finans piyasalarında dalgalanmaların artmasına, faiz oranlarının yukarı yönlü harekete geçmesine neden olmaktadır.

Dünya ekonomisinin yakalanmış olduğu düşük büyüme tuzağından kurtulması amacıyla uzun zamandır yürütülen genişleyici para politikalarına ilave olarak maliye politikalarının da etkin bir şekilde kullanılması gerektiği görüşü bu dönemde daha da fazla önem kazanmıştır. Bu bağlamda ABD başkanı Trump'ın yurtiçi yatırım ve tüketim harcamalarını artıracığı yönündeki açıklamalarını hayata geçirmesi, özelde ABD ekonomisi, genelde ise dünya ekonomisinin büyümesi açısından büyük önem arz etmektedir.

2017 yılı Ocak ayında IMF tarafından yayınlanan Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda, 2016 yılında küresel ekonominin yüzde 3,1 oranında büyüdüğü, 2017 ve 2018 yıllarında gelişen ülkelerin ekonomik performansında iyileşme beklentisine rağmen ABD yönetiminin politikalarına ve bunun global yansımalarına yönelik belirsizliklerden bahsedilmektedir. Bu nedenle IMF, 2017 ve 2018 yılları için büyüme tahminini değiştirmemiş ve sırasıyla yüzde 3,4 ve yüzde 3,6 seviyesinde sabit tutmuştur. Sözü edilen raporda IMF, ABD ve Çin'de beklenen mali genişleme sayesinde küresel büyümenin ivme kazanabileceğine vurgu yapmış, aynı ülkelerin korumacılık ve içe dönük ticaret politikaları uygulamasının dünya ekonomisi için ciddi aşağı yönlü riskler oluşturduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda IMF, küresel finansal şartların beklenenden daha hızlı sıkışması ve jeopolitik gerilimlerin de büyüme üzerinde olumsuz etkilerinin olabileceği uyarısında bulunmuştur.

Dünya Bankası'nın en son 2016 yılı Ocak ayında güncellemiş olduğu Küresel Ekonomik Beklentiler Raporunda, Dünya ekonomisinin 2016 yılında yüzde 2,3 oranında büyüdüğü öngörülmüş, yükselen piyasa ekonomilerinde iç talebin gücünü koruması ve zorlukların azalmasına bağlı olarak 2017 yılında bir miktar ivme kazanarak yüzde 2,7 oranında genişleyeceği tahmininde bulunulmuştur. Aynı raporda 2018 ve 2019 yılları büyüme tahmini yüzde 2,9 olarak aşağı yönlü revize edilmiştir. Gelişmiş ülkelere yönelik büyüme beklentileri 2017 ve 2018 yılları için 0,1 puan azaltılarak yüzde 1,9'dan yüzde 1,8 seviyesine çekilmiş, söz konusu ülke grubunun başında gelen ABD'nin 2017 ve 2018 yılları büyüme tahmini sırasıyla yüzde 2,2 ve yüzde 2,1 olarak belirlenmiş ve değiştirilmemiştir.

Gelişmekte olan ülkelerde de ekonomik aktivitenin halen yavaşlamaya devam ettiğine işaret edilen raporda, bu ülkelerin 2017 yılı büyüme tahmini 4,3'den yüzde 4,2'ye, 2018 yılı büyüme tahmini yüzde 4,7'den yüzde 4,6'ya düşürülmüştür.

OECD'nin küresel büyümeye dair 2016 yılının Kasım ayında yayınladığı raporunda küresel ekonominin halen "düşük büyüme" tuzağında olduğu belirtilmiş ve para politikalarının daha aktif uygulanmasının ılımlı bir büyümeye geçişte önemine vurgu yapılmıştır. Yatırım ve ticaretin halen zayıf seyrini sürdürdüğüne dikkat çekilen raporda politika belirsizliklerinin ve finansal risklerin yüksek olduğu bir dönemden geçildiği değerlendirilmiştir. 2016 yılında dünya ekonomisinin yüzde 2,9 oranında büyüdüğü tahmininde bulunan OECD, 2017 ve 2018 yılları büyüme tahminini sırasıyla yüzde 3,3 ve yüzde 3,6 olarak açıklamıştır. OECD raporunda, küresel anlamda belirsizliklerin yüksek olduğu, fakat destekleyici mali ve parasal politikalar sayesinde 2016 yılı sonundan itibaren hanehalkı tüketiminin artacağı değerlendirilmiştir. ABD ekonomisinin 2016 yılında yüzde 1,5 büyüdüğü tahmin edilen raporda, sözkonusu ülkenin mali teşviklere bağlı olarak güçleneceğini ve böylece 2017 ile 2018 yıllarında sırasıyla yüzde 2,3 ve yüzde 4,5 oranlarında büyümeye kaydedeceği öngörülmektedir. Avro bölgesinin 2016 yılında 1,7, önümüzdeki iki yılda ise sırasıyla yüzde 1,6 ve yüzde 1,7 oranlarında büyüyeceği tahmininde bulunan OECD, Çin ekonomisinin ise 2016 ve 2017 yıllarında sırasıyla yüzde 6,7 ve yüzde 6,4 büyüdükten sonra 2018 yılında büyümenin yüzde 6,1 seviyesine gerileyeceği yönünde değerlendirmede bulunmuştur.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

2016 yılı son çeyrek döneminde küresel ekonomi olumlu bir büyüme görünümü sergilemekle birlikte, gelişmiş ekonomilerdeki büyüme performansı artarken, gelişmekte olan ülkelerde ise zayıf seyir devam etmiştir. Bu dönemde de, bir önceki çeyrek dönemde olduğu gibi gelişmiş ekonomilerde destekleyici para politikaları ve istikrarlı emtia fiyatları ekonomik aktiviteyi desteklemiş, yatırım ve tüketim harcamalarının yetersiz kalması büyümenin istenilen hıza ulaşmasına engel olmuştur. Gelişmiş ülkelerdeki faiz artışlarına bağlı olarak gelişmekte olan ülkelere

yüklü portföy çıkışları olmuş ve yerel para birimleri ciddi anlamda değer kaybına uğramıştır. Bu gelişmeler neticesinde finans piyasalarında dalgalanmalar yaşayan gelişmekte olan ülkelerin büyüme performansı da olumsuz etkilenmiştir. Britanya'nın AB'den ayrılma kararı ve ABD Başkanlığına Donald Trump'ın seçilmesi ile birlikte tüm dünyada küreselleşme karşıtı eğilimlerin her geçen gün arttığı görülmektedir. Küresel ticarete süregelen daralmayı artırma potansiyeli taşıyan bu gelişmeler küresel büyüme dinamiklerinin zayıf seyrine neden olmaktadır.

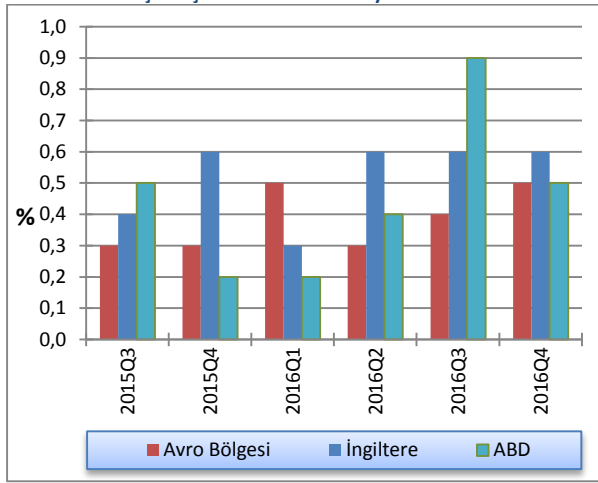
1.2.1.1 GELİŞMİŞ EKONOMİLER

İngiltere Ulusal İstatistik Ofisi (ONS) tarafından açıklanan verilere göre 2016 yılı birinci çeyreğinde binde 3, ikinci çeyreğinde binde 6 oranlarında artış kaydeden ülke ekonomisi, Britanya'nın AB'den ayrılık kararı sonrasında yaşanan belirsizliklerden ötürü büyümenin gerileyeceği yönündeki beklentilerin aksine 2016 yılı üçüncü ve dördüncü çeyreklerinde binde 6 oranlarında büyüme kaydetmiş ve yılın tümü için ekonominin yüzde 2,1 oranında büyüdüğü tahmin edilmiştir. IMF, Avrupa Birliği'nden ayrılma sürecinde olan İngiltere'de ekonomik verilerin beklenenden daha iyi olmasına bağlı olarak 2017 yılı büyüme tahminini yüzde 1,1'den yüzde 1,5'e yükseltmiş, AB ile yürütülecek müzakerelerin oluşturduğu ekonomik ve finansal baskılar nedeniyle 2018 yılı büyüme beklentisini yüzde 1,7'den yüzde 1,4'e düşürmüştür.

Son dönemlerde gelişmiş ekonomilerin büyümesine öncülük eden ABD ekonomisi, 2016 yılı ikinci, üçüncü ve son çeyreklerinde sırasıyla yüzde 1,4, yüzde 3,5 ve yüzde 1,9 oranlarında büyümüştür. Bu gelişmelere paralel olarak FED, 2016 yılı Aralık ayı toplantısında politika faizini artırma kararı almış, aynı toplantısında ABD ekonomisine ilişkin büyüme beklentilerini yukarı yönlü olarak revize etmiştir. 2016 yılı büyüme tahminini yüzde 1,8'den yüzde 1,9'a çıkaran FED, 2017 tahminini yüzde 2'den, yüzde 2,1'e yükseltmiştir. IMF'nin 2017 yılı Ocak ayında yayımlanan "Dünya Ekonomik Görünüm" raporunda ABD için 2016 yılı büyüme tahmini yüzde 1,6'da sabit tutulmuş, 2017 büyüme tahmini ise yüzde 2,2'den yüzde 2,3'e yukarı yönlü olarak revize edilmiştir. Dünya Bankası'nın 2017 yılı Ocak ayında güncellediği "Küresel Ekonomik Beklentiler" raporunda ABD'nin 2016 büyüme tahminini yüzde 1,9'dan yüzde 1,6'ya düşürmüş, 2017 yılı tahminini ise yüzde 2,2 olarak belirleyerek, değiştirmemiştir.

Avrupa İstatistik Ofisi (EUROSTAT) verilerine göre 2016 yılı ilk çeyreğinde binde 5 oranında büyüyen Avro Bölgesi ekonomisi, 2016 yılının ikinci ve üçüncü çeyreklerinde yavaşlamış ve sırasıyla binde 3 ve binde 4 oranlarında büyüme kaydetmiştir. 2016 yılı son çeyreğinde ivme kazanan ekonomik aktivite ile birlikte büyüme binde 5 olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılı üçüncü çeyrek döneminde üye ülkelerin ekonomik büyüme performanslarında farklılıklar devam etmiş, Hırvatistan yüzde 1,7, Portekiz ve Yunanistan binde 8, Slovakya ve Bulgaristan binde 7 büyürken, Almanya ve Fransa binde 2 oranında büyüme kaydetmiştir.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkeler GSYH Büyüme Oranları

Kaynak: OECD

1.2.1.2 GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

FED'in 10 yıllık bir sürenin ardından 2015 yılı son toplantısında politika faizini artırma kararı alması, 2016 yılının gelişmekte olan ülkeler açısından sıkıntılı geçmesine neden olmuştur. 2008 krizinden sonra gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasında hızla açılan büyüme makası 2016 yılında kapanmaya başlamış, birçok gelişmekte olan ülke merkez bankası döviz piyasasındaki oynaklığı azaltmak ve ekonomilerine ivme kazandırmak amacıyla piyasaya müdahale etmek durumunda kalmıştır.

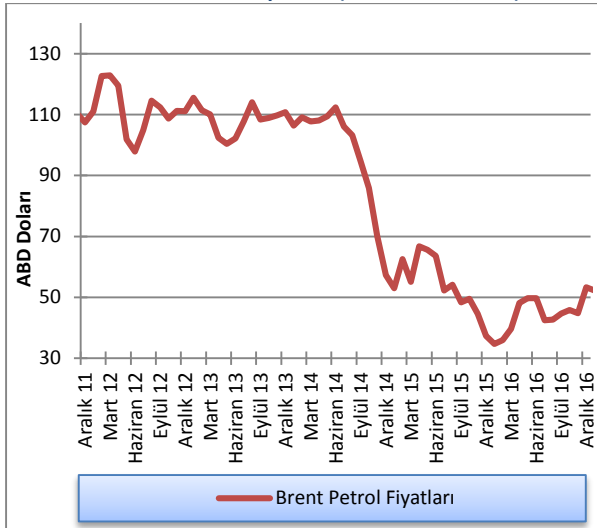
TÜİK, Ulusal Hesaplar ile ilgili Avrupa Birliği Yönetmeliklerine (ESA 2010) uygun olarak yaptığı revizyon çalışmalarını 2016 yılı Aralık ayı itibarıyla tamamlamış ve yılın ilk üç çeyreğinde GSYH'yi yeni metodoloji ile hesaplamıştır. Bu çerçevede, 2016 yılı birinci ve ikinci çeyrek dönemlerinde Türkiye ekonomisinin sırasıyla yıllık yüzde 4,7 ve yüzde 3,1 oranında büyüdüğünü açıklayan TÜİK, yeni metodolojiyle yaptığı hesaplama sonucunda her iki çeyrek verisini de yüzde 4,5 olarak revize etmiştir. 2016 yılı üçüncü çeyreğinde Türkiye ekonomisi 27

çeyrek aradan sonra ilk kez daralmış ve GSYH, zincirlenmiş hacim endeksi olarak (2009=100), bir önceki yılın aynı çeyrek dönemine göre yüzde 1,8 oranında küçülmüştür. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, 2016 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 2,7 oranında azalmış, takvim etkisinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi de bir yıllık dönemde binde 2 oranında küçülmüştür. IMF'in 2017 yılı Ocak ayı raporunda, Türkiye'nin turizm gelirlerindeki sert düşüş nedeniyle, Türkiye ekonomisinin 2016 yılında yavaşladığı değerlendirilmesinde bulunulmuş ve 2017 yılı için yüzde 3 olarak açıklanan büyüme beklentisi değiştirilmemiştir.

Küresel kriz sonrası "yeni normal" olarak adlandırılan, hala hızlı ama sürdürülebilir bir büyüme modeline geçen Çin ekonomisi 2016 yılı birinci çeyreğinde yüzde 1,3, ikinci çeyreğinde yüzde 1,9, üçüncü çeyreğinde ise yüzde 1,8 oranında büyüme kaydetmiştir. Yılın son çeyrek döneminde Çin Merkez Bankası'nın likiditeyi artırıcı hamleleri, konut alımlarının kolaylaştırılması ve kamu harcamalarının artırılması yönünde atılan adımların da katkısıyla Çin ekonomisi yüzde 1,7 oranında büyümüştür. Çin, 2016 yılı son çeyreğinde de yüzde 6,8 yıllık büyüme ile yüzde 6,5-7 aralığında olan resmi büyüme hedefini tutturmuştur. IMF, 2016 yılı Aralık ayı raporunda, Çin ekonomisine yönelik büyüme beklentisini 2017 yılı için 0,3 puan yükselterek yüzde 6,5 olarak revize etmiş, 2018 yılı tahminini ise değiştirmeyerek yüzde 6 oranında sabit tutmuştur.

Hindistan hükümetinin, büyümeyi desteklemek amacıyla başlatmış olduğu liberalleşme politikaları ve reformlar sayesinde Hindistan ekonomisi, 2016 yılı birinci çeyreğinde yıllık yüzde 7,9, ikinci çeyreğinde yüzde 7,1 oranında genişlemiştir. Yılın üçüncü çeyrek döneminde ise kamu çalışanlarının ücret artışlarının toplam talebe yansımaları ve vergi alanındaki yapısal reformların yatırımları tetikleme ile birlikte yıllık büyüme yüzde 7,3'e çıkmıştır. IMF 2017 yılının Aralık ayında yayınlamış olduğu Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda, Hindistan ekonomisi için 2017 büyüme tahminini yüzde 7,6'dan yüzde 7,2'ye revize etmiş, 2018 yılı tahminini ise yüzde 7,7 olarak teyit etmiştir.

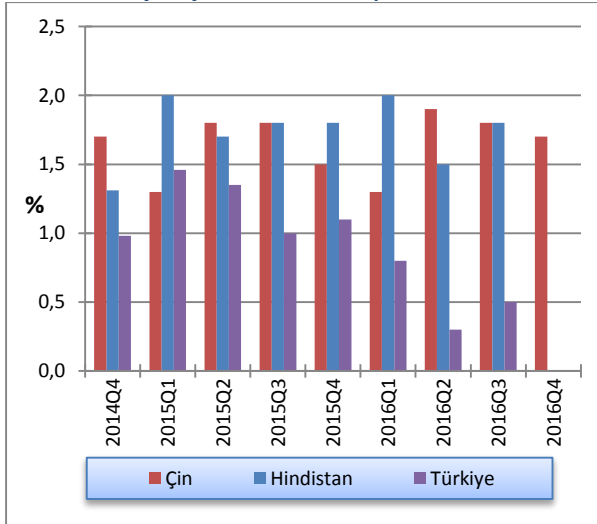
Grafik 1.2: Brent Petrol Fiyatları (ABD Doları/Varil)

Kaynak: OPEC

Brezilya ve Rusya ekonomilerinde 2014 yılı son çeyreğinden itibaren devam eden daralma 2016 yılı üçüncü çeyreğinde de devam etmiştir. 2016 yılı birinci çeyreğinde yıllık bazda yüzde 5,4, ikinci çeyreğinde yüzde 3,8 oranında daralan Brezilya ekonomisi, yılın üçüncü çeyreğinde de yüzde 3 oranında küçülmüştür. Rusya ekonomisi ise 2016 yılının birinci ve ikinci çeyreklerinde sırasıyla yüzde 1,2 ve binde 6 oranlarında, yılın üçüncü çeyreğinde ise binde 3 oranında daralmıştır.

Grafik 1.3: Seçilmiş Ülkeler GSYH Büyüme Oranları

Kaynak: OECD

1.2.2 ENFLASYON

2003 yılından bu yana en düşük seviyesine gerileyen emtia fiyatları, 2016 yılı üçüncü çeyreğinde dalgalı bir seyir izlemiş, yılın son çeyrek döneminde gelişmiş ekonomilerden gelen olumlu büyüme sinyalleri ve yükselen petrol fiyatlarının etkisiyle enflasyon oranlarında da artışlar görülmeye başlanmıştır. Bu dönemde yukarı yönlü bir seyir izleyen emtia fiyatları genel endeksi ortalama yüzde 5,7 oranında artmıştır. 2016 yılı Kasım ayında OPEC üyelerinin piyasaya istikrar kazandırmak amacıyla küresel arz fazlasını ortadan kaldırma kararı sonrasında petrol fiyatları 52,6 ABD doları/varil ile yılın en yüksek seviyesine çıkmıştır. Bu karar sonrasında OECD 2017 yılı için petrolün varil fiyatı tahminini 53 ABD dolarından 55 ABD doları seviyesine yükseltmiştir.

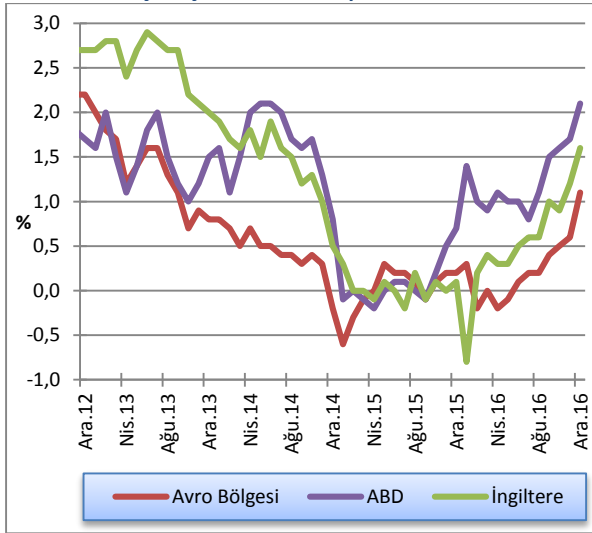
1.2.2.1 GELİŞMİŞ EKONOMİLER

2016 yılı Aralık ayı itibarıyla deflasyona giren Avro Bölgesi'nde enflasyon, ECB'nin almış olduğu tedbirler neticesinde 2016 yıl sonu itibarıyla yüzde 1,1 seviyesine yükselmiş, fakat henüz yüzde 2 olarak belirlenen hedefe ulaşamamıştır. 2016 yılı Eylül ayında AB üyesi 28 ülkenin 10'unda yıllık enflasyon rakamlarının negatif olduğu, bu sayının Aralık ayı itibarıyla 4'e düştüğü görülmektedir. 2016 yılı sonunda yıllık eksi binde 5 ile üye ülkeler arasında en düşük enflasyon oranı Bulgaristan'a ait iken, en yüksek enflasyon oranının yüzde 2,4 ile Estonya'ya ait olduğu görülmektedir.

2015 yılında yıllık binde 7 oranı ile FED'in yüzde 2'lik hedefinin altında kalan ABD yıllık enflasyon oranı, 2016 yılı ilk altı aylık döneminde yakalamış olduğu artış trendi sayesinde Haziran ayı itibarıyla yüzde 1 oranına yükselmiş, Aralık ayında ise TÜFE artışı yıllık bazda yüzde 2,1 seviyesine ulaşmıştır.

İngiltere yıllık enflasyon oranı 2016 yılının Temmuz ve Ağustos aylarında binde 6 oranında gerçekleşmiş, Eylül ayında yüzde 1 seviyesine yükselmiştir. Uzun zamandır Merkez Bankası'nın (BOE) yüzde 2'lik hedefinin çok altında seyreden İngiltere enflasyon oranı, Britanya'nın AB'den çıkış süreci ile ilgili belirsizliklere bağlı olarak İngiliz sterlini değerinde yaşanan kayıplara bağlı olarak artmaya başlamıştır. Bu çerçevede 2016 yılı Ekim ayında binde 9 seviyesinde olan enflasyon oranı, Aralık sonu itibarıyla yüzde 1,6 oranına yükselmiştir.

Grafik 1.4: Seçilmiş Ülkeler Enflasyon Oranları

Kaynak: Thomson Reuters Eikon

1.2.2.2 GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

TÜİK verilerine göre TÜFE, 2016 yılı dördüncü çeyreğinde Türk Lirasındaki değer kaybı, ham petrol fiyatlarındaki artış, vergi ayarlamaları ve gıda fiyatlarındaki kısmi yükselişe bağlı olarak bir önceki çeyrek döneme göre 1,25 puan artarak yüzde 8,53 seviyesine ulaşmıştır. Bu dönemde enflasyon görünümü de bozulmuş, özellikle Türk Lirasında yaşanan değer kayıpları önümüzdeki dönemde emtia fiyatlarının artmasında etkili olacağı beklentisi oluşturmuştur.

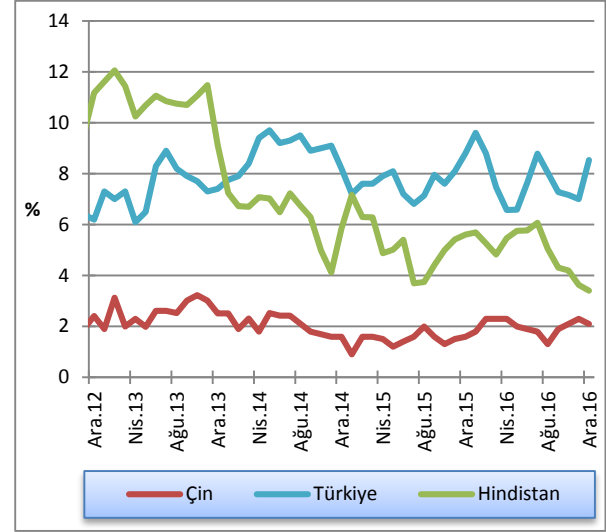
2016 yılı Ekim ayında yüzde 1,44 oranında artış kaydeden TÜFE, Kasım ayında da yüzde 0,52 oranında yükselmiştir. Aralık ayında yüzde 1,64 oranında artan TÜFE yıllık bazda yüzde 8,53 seviyesine ulaşmıştır. 2017-2019 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Program'da (OVP), TÜFE'nin 2016 yılında yüzde 7,5 oranında artacağı öngörülmekte idi. Aynı Programda 2017 ve 2018 yıllarında TÜFE'nin sırasıyla yüzde 6,5 ve yüzde 5 artacağı öngörülmektedir.

Çin Milli İstatistik Bürosu tarafından açıklanan verilere göre, 2016 yılı Ekim ve Kasım aylarında sırasıyla eksi binde 1 ve binde 1 seviyesinde olan enflasyon oranı, Aralık ayında binde 2 olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler neticesinde 2016 yılı üçüncü çeyrek sonunda yüzde 1,9, seviyesinde olan yıllık enflasyon, 2016 yıl sonu itibarıyla yüzde 2,1 oranına yükselmiştir.

Hindistan'da 2016 yılı birinci çeyrek sonunda yüzde 4,83 seviyesinde olan enflasyon oranı, ikinci çeyrek sonunda yüzde 5,77 oranına yükselmiş, üçüncü çeyrek itibarıyla yüzde 4,38 seviyesine gerilemiştir. 2016 yılı Ekim ayında binde 4 oranında artan enflasyon Kasım

ve Aralık aylarında sırasıyla binde 2 ve binde 6 oranlarında gerilemiş ve böylece 2016 yıl sonu enflasyonu yüzde 4,31 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 1.5: Seçilmiş Ülkeler Yıllık Enflasyon Oranları

Kaynak: Thomson Reuters Eikon

1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

2016 yılı son çeyrek döneminde, ABD'de yapılan başkanlık seçim sonuçları ve Brexit kaynaklı belirsizliklerin de etkisiyle, küresel ekonomiye ilişkin kaygılar artarak devam etmiş, 2017 yılında FED'in para politikasını daha da sıkılaştıracağı beklentileri küresel piyasalarda dalgalanmaların şiddetinin artmasına neden olmuştur. Gelişmekte olan ülkelere güçlü fon akımlarının yaşandığı bu dönemde küresel politika faizlerinin artmasıyla birlikte ABD dolarının değer kazanması özellikle yüksek cari açık sorunu yaşayan gelişmekte olan ülkeleri ciddi anlamda etkilemiştir. Bu dönemde Meksika ve Türkiye'de merkez bankaları faiz oranlarını artırmış, diğer yandan Brezilya, Hindistan, Yeni Zelanda ve Endonezya merkez bankaları politika faizlerini düşürmüştür.

1.2.3.1 GELİŞMİŞ EKONOMİLER

FED 2016 yılı ilk 11 aylık döneminde ABD ekonomisi ile ilgili verilerin henüz istenilen düzeye ulaşmaması, ABD başkanlık seçimine bağlı olarak artan siyasi belirsizlik ve küresel piyasalardaki dengesizliklere bağlı olarak artırmadığı politika faizini, yılın son toplantısı olan Aralık ayı toplantısında artırma kararı almış ve yüzde 0,25-0,50 aralığında tuttuğu politika faizini yüzde 0,50-0,75 aralığına yükseltmiştir. İşgücü piyasası şartları ve enflasyonda gözlenen olumlu gelişmelerin bu kararda etkili olduğunu belirten FED yetkilileri, 2017 yılında üç kez faiz artışı olabileceği yönünde açıklamalar

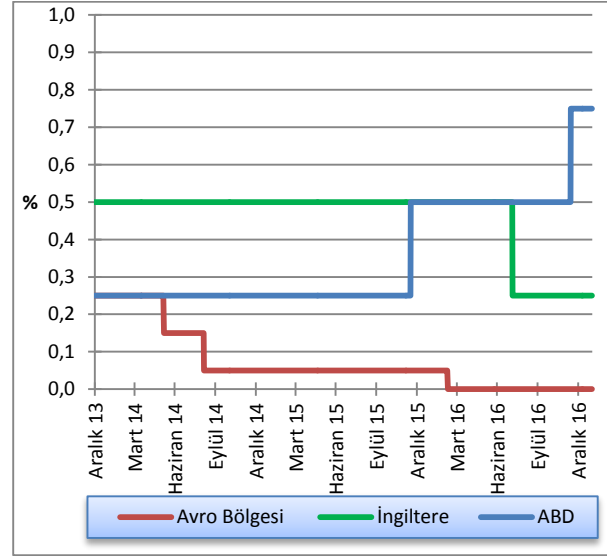
yapmışlardır. FED'in Aralık ayı toplantısı sonrasında açıklama yapan Başkan Janet Yellen, bazı risklerin halen devam etmesine karşın ABD ekonomisinin gayet makul bir hızda ilerlediğini belirtmiş, ABD ekonomisinin iyi bir pozisyonda olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur. İstihdam artışının geride bıraktığımız iki yılda yavaşladığına işaret eden Başkan Yellen, FED'in para politikasını istihdam ve enflasyon hedefleriyle uyumlu şekilde ve kademeli olarak ayarlayacağını, önümüzdeki dönemde ortaya çıkacak belirsizliklerin de kararlarda etkili olacağını ifade etmiştir.

BoE, Mart 2009'da tüm zamanların en düşük seviyesi olan binde 5'e indirdiği politika faiz oranını, 2016 yılı Ağustos ayı toplantısında on binde 25'e indirmiş, varlık alım programını 375 milyar sterlin'den 435 milyar sterlin seviyesine yükseltmiştir. 2017 yılı Şubat ayı toplantısında piyasa beklentilerine paralel olarak, parasal genişleme politikasının temel parametrelerinde herhangi bir değişiklik yapmayan Banka büyüme ve enflasyon tahminlerini yukarı yönlü revize etmiştir. Bu çerçevede 2017 yılı ekonomik büyüme ile ilgili yüzde 1,4 olan tahmin yüzde 2 seviyesine yükseltilmiş, 2018 ve 2019 yılları için büyüme tahminleri sırasıyla yüzde 1,6 ve yüzde 1,7 olarak yukarı yönlü revize edilmiştir. Banka, enflasyonun 2017 yılı ilk çeyreği sonunda yüzde 2, 2018 yılı başında yüzde 2,7 ve 2019 yılı başında yüzde 2,6 olacağı tahmininde bulunmuştur.

ECB 2016 yılı Mart ayında yaptığı toplantısında deflasyonist risklerin arttığı ve iktisadi toparlanmanın zayıfladığı gerekçesiyle binde eksi 3 olan mevduat faizini binde eksi 4 seviyesine, politika faizini 5 baz puan azaltarak yüzde sıfıra, borç verme faiz oranını 5 baz puan azaltarak yüzde 0,25'e düşürmüş, aylık 80 milyar Euro olan varlık alım programına aynı şekilde devam edilmesine karar vermiştir. 2016 yılı Eylül ayı toplantısında beklentiler dahilinde para politikası faizlerini ve varlık alım programı büyüklüğünü sabit tutan ECB, varlık alım programının 2017 yılı Mart ayına kadar devam edeceği ve gerekirse uzatılabileceği yönünde karar almıştır. 2016 yılı Aralık ayı toplantısında herhangi bir para politikası faizi değişikliğine ihtiyaç duymayan ECB, varlık alım programını 60 milyar Euro'ya düşürerek 2017 yılı Aralık ayına kadar uzatmıştır. Toplantı sonrası yapılan açıklamada küresel ekonominin 2016 yılı ikinci yarısında ılımlı da olsa bir toparlanma eğilimi sergilediği belirtilmiş, Avro Bölgesi'nde siyasi ve

ekonomik belirsizliklerin hala yüksek olduğu değerlendirilmiştir.

Grafik 1.6: Seçilmiş Gelişmiş Ülkeler MB Faiz Oranları

Kaynak: FED, ECB, BoE

1.2.3.2 GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

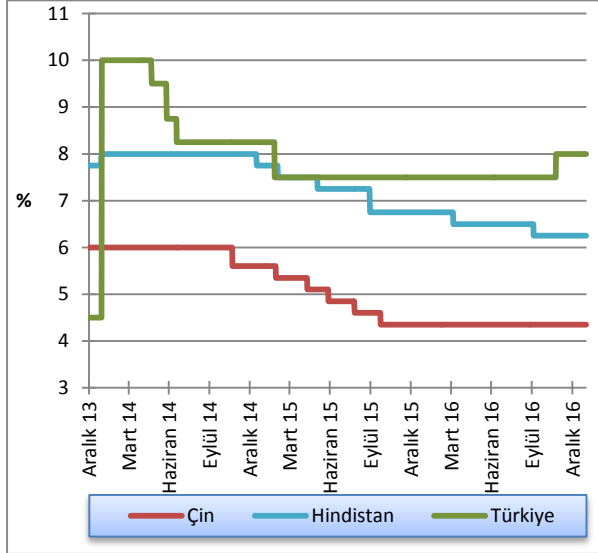
Çin Merkez Bankası, 2016 yılında politika faizi olan borç verme oranını yüzde 4,35 seviyesinde tutarak talebi ve yatırımları canlandırmayı hedefleyen adımlarına devam etmiş, 2017 yılı Ocak ayı toplantısında piyasaya destek vermek amacıyla zorunlu karşılıkları geçici olarak 1 puan düşürerek yüzde 16 seviyesine çekmiştir. 2017 yılı Şubat ayı toplantısında sürpriz bir şekilde bankalararası para piyasasında örtülü politika faizi olarak kullandığı haftalık ters repo oranını 10 baz puan artırarak yüzde 2,35 oranına yükseltmiştir. 2013 yılından bu yana örtülü politika faizinde ilk kez artış yapan Çin Merkez Bankası önümüzdeki dönemde parasal sıkılaştırmaya gidileceğinin de sinyallerini vermiştir.

2015 yılı başında yüzde 7,75 olan politika faizini dördüncü kez değiştirerek yüzde 6,75 seviyesine düşüren Hindistan Merkez Bankası, 2016 yılı Nisan ve Ekim ayı toplantılarında 25'er baz puan daha indirmiş ve son beş yılın en düşük seviyesi olan yüzde 6,25 seviyesine çekmiştir. 2016 yılı Aralık ayı toplantısında 25 baz puan faiz indirimi yapacağı beklentilerinin aksine herhangi bir faiz değişikliğine gitmeyen Hindistan Merkez Bankası, aynı toplantı sonucunda ekonomik büyüme görünümünün bozulduğu yönünde tespitini de duyurmuştur.

Rusya Merkez Bankası, 2015 yılı Temmuz ayından bu yana yüzde 11 seviyesinde tuttuğu politika faizini, 2016 yılı Haziran ve Eylül ayı toplantılarında "enflasyon

oranlarında istikrarın artması ve buna bağlı olarak tekrar ekonomik büyümeye geçilmesine dair işaretlerin tespit edilmesi" gerekçesiyle toplamda 1 puan düşürerek yüzde 10 seviyesine çekmiştir. 2016 yılının geriye kalan döneminde herhangi bir politika değişikliği kararı almayan Rusya Merkez Bankası, 2017 yılı Şubat ayı toplantısında da politika faizini değiştirmemiş, 2017 yılında ekonomik büyümenin pozitif fakat düşük olacağı tahmininde bulunmuştur.

Grafik 1.7: Seçilmiş Gelişmekte olan Ülkelerde MB Faiz Oranları

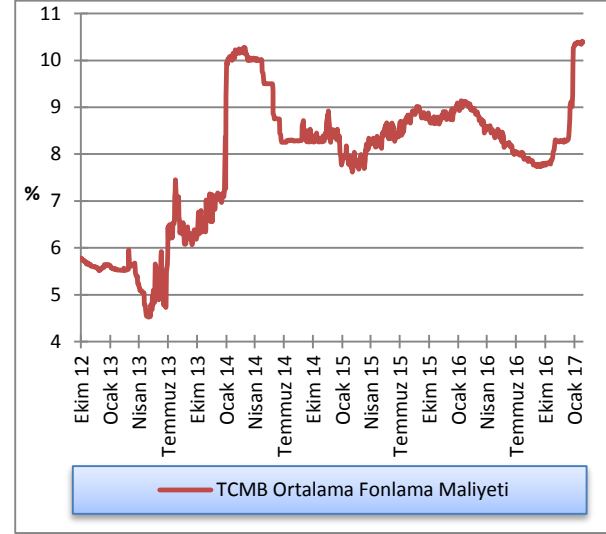

Kaynak: FED, ECB, BoE

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Para Politikası Kurulu (PPK), 2016 Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında yapılan toplantılarında politika faizi olarak kullanılan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını yüzde 7,5 ve borçlanma faiz oranını yüzde 7,25 düzeyinde sabit tutmuş, marjinal fonlama oranını Ağustos ve Eylül aylarında 25'er baz puan azaltmak suretiyle yüzde 8,25 seviyesine düşürmüştür. 2016 yılı Kasım ayında yaptığı toplantıda kurul yakın dönemde küresel belirsizliklerdeki artış ve yüksek oynaklıklara bağlı olarak yaşanan döviz kuru hareketlerinin enflasyon görünümüne dair yukarı yönlü risk oluşturduğu değerlendirmesinde bulunmuş, söz konusu gelişmelerin beklentiler ve fiyatlama davranışları üzerindeki olumsuz etkisini sınırlamak amacıyla politika faizini 50 baz puan artırarak yüzde 8 seviyesine yükseltmiştir. Buna ilave olarak marjinal fonlama oranını da yüzde 8,25'den yüzde 8,50'ye çıkaran PPK, Geç Likidite Penceresi uygulaması çerçevesinde, Bankalararası Para Piyasası'nda saat 16.00–17.00 arası gecelik vadede uygulanan merkez bankası borç verme faiz oranını yüzde 9,75'ten yüzde 10'a yükseltmiştir. Aralık ayı toplantısında herhangi bir faiz değişikliği

yapmayan kurul, 2017 yılı Ocak ayı toplantısında döviz kurlarında gözlenen aşırı hareketliliğin enflasyon görünümüne dair yukarı yönlü riskleri artırdığı değerlendirmesinde bulunmuş ve marjinal fonlama oranını 50 baz puan artırarak yüzde 9'a, geç likidite penceresi borç verme faiz oranını ise 100 baz puan artırarak yüzde 11 seviyesine yükseltmiştir. Kurul son toplantısında, "Önümüzdeki dönemde para politikası kararları enflasyon görünümüne bağlı olacaktır. Enflasyon beklentileri, fiyatlama davranışları ve enflasyonu etkileyen diğer unsurlardaki gelişmeler dikkate alınarak para politikasındaki temkinli duruş sürdürülecektir." açıklamasını yapmıştır.

Grafik 1.8: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

Kaynak: TCMB

1.2.4 İŞSİZLİK

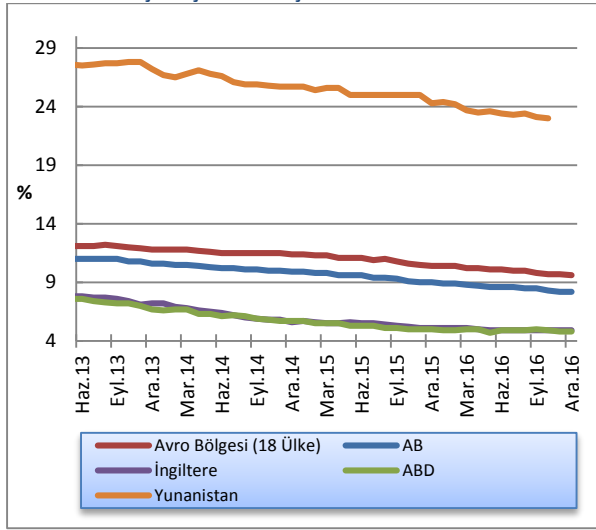
1.2.4.1 GELİŞMİŞ EKONOMİLER

ABD İşgücü İstatistikleri Bürosu tarafından açıklanan 2016 yılı dördüncü çeyrek işgücü verilerine göre, ABD'de faiz artırımının zamanlaması için önemli bir veri olarak kabul edilen toplam tarım dışı istihdam Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla 124 bin, 164 bin ve 157 bin kişi artmıştır. Böylece, 2016 yılı Eylül ayında yüzde 4,9 olan işsizlik oranı, 2016 yılı sonunda yüzde 4,7 seviyesine gerilemiştir. 2016 yılı Ocak ayında tarım dışı istihdam 227 bin kişi ile beklentilerin çok üzerinde artmış, işsizlik oranı yüzde 4,8 seviyesine yükselmiştir. İstihdam piyasasındaki olumlu gelişmeler FED'in yakın gelecekte faiz artıracığı beklentilerini desteklemektedir.

2016 yılı ikinci çeyrek sonu itibarıyla yüzde 10,1 gibi yüksek düzeyde seyreden Avro Bölgesi mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı, üçüncü çeyrek sonunda yüzde 9,8, yıl sonu itibarıyla yüzde 9,6

seviyesine gerilemiştir. Söz konusu dönemlerde AB işsizlik oranı sırasıyla yüzde 8,6, yüzde 8,4 ve yüzde 8,2 oranlarında gerçekleşmiştir. 2016 Aralık ayı itibarıyla AB içerisinde işsizlik oranının en düşük olduğu ülkeler yüzde 3,5 ile Çek Cumhuriyeti ve yüzde 3,9 ile Almanya olmuştur. Aynı dönemde Avrupa Birliği'nde en yüksek işsizlik oranına sahip olan ülkeler ise yüzde 23 ile Yunanistan (Ekim 2016 verisi), yüzde 18,4 ile İspanya ve yüzde 14,3 ile Kıbrıs Rum Kesimi'dir. 2016 yılı üçüncü çeyrek sonunda İngiltere işsizlik oranı yüzde 4,8 seviyesindedir.

Grafik 1.9: Seçilmiş Ülkeler İşsizlik Oranları

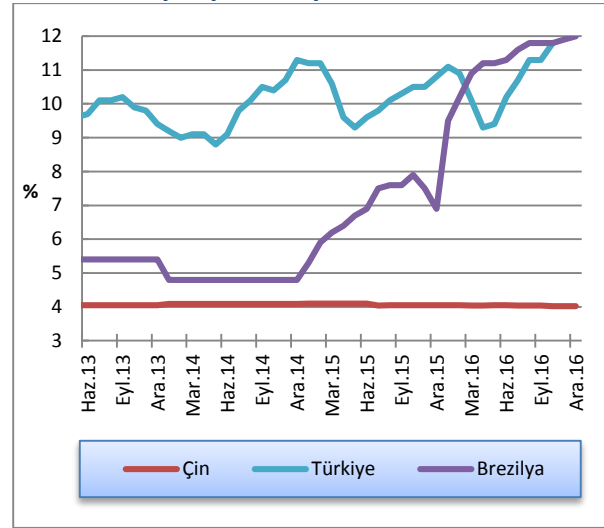
Kaynak: TÜİK ve Eurostat, Mevsimsellikten Arındırılmış(m.a.)

1.2.4.2 GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

2016 yılı üçüncü çeyreği sonunda yüzde 4,04 seviyesinde olan Çin işsizlik oranı, 2016 yıl sonu itibarıyla yüzde 4,02'ye gerilemiştir. Temmuz 2014'den bu yana devam eden Brezilya ekonomisindeki daralma, ülkedeki istihdam piyasasını da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu çerçevede 2015 yılı sonunda yüzde 9 olan Brezilya işsizlik oranı, Aralık 2016 itibarıyla yüzde 12'ye yükselmiştir.

Türkiye'de 2016 yılı Ekim ayında mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı, geçen yılın aynı dönemine göre 1,3 puanlık artış ile yüzde 11,8 seviyesine yükselmiş, aynı dönemde istihdam oranı ise değişmeyerek yüzde 46,1 olarak gerçekleşmiştir. Anılan dönemde tarım dışı işsizlik oranı 1,5 puanlık artış ile yüzde 14,1 oranına yükselmiş, işgücü 30 milyon 914 bin kişi, işgücüne katılım oranı ise yüzde 52,4 olarak hesaplanmıştır. 15-24 yaş grubunu içeren genç işsizlik oranı bu dönemde yüzde 19,3'den 21,2 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 1.10: Seçilmiş Ülkeler İşsizlik Oranları

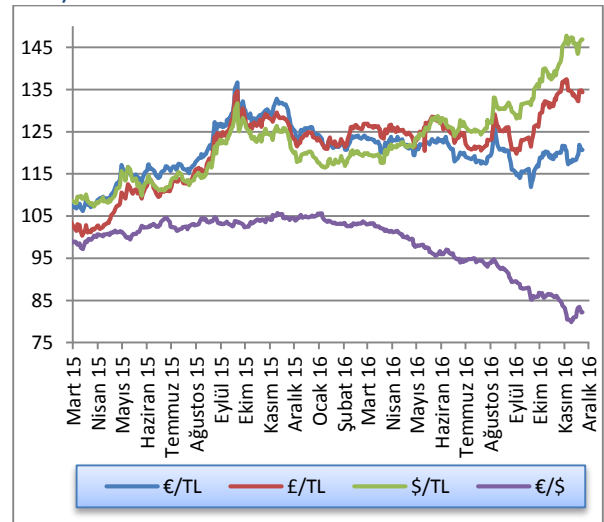
Kaynak: TÜİK ve Eurostat, Mevsimsellikten Arındırılmış(m.a.)

1.2.5 DÖVİZ KURLARI

Grafik 1.11'de döviz kurlarının Aralık 2015 - Aralık 2016 arası bir yıllık değişimleri verilmektedir.

2016 yılı son çeyrek döneminde de Britanya'nın AB'den ayrılma süreci ile ilgili belirsizlikler devam etmiş, ABD'de Kasım ayında yapılan başkanlık seçimleri sonrasında FED'in para politikasının daha da sıkılaştıracağı beklentileri güçlenmiştir. FED'in Aralık ayı toplantısında politika faizini artırmasıyla birlikte gelişmekte olan ülkelere, gelişmiş ülkelere fon akımları ciddi anlamda artmış, ABD doları tüm para birimleri karşısında değer kazanmıştır. Bu gelişmeler ışığında 2016 yılı Kasım ayı içerisinde 1,09 seviyesinde olan euro/dolar paritesi 2017 yılı Ocak ayı itibarıyla 1,07 seviyelerine gerilemiştir.

Grafik 1.11: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

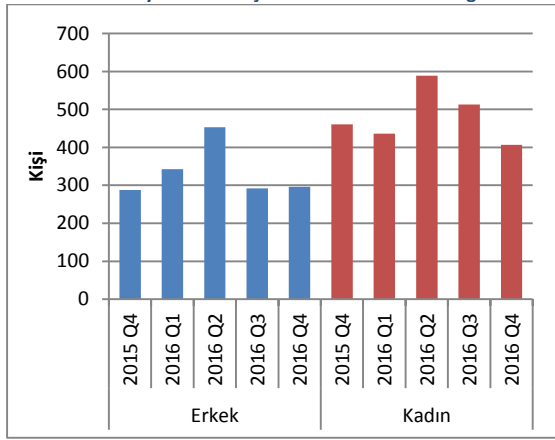
Kaynak: KKTCCMB

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

2.1 İSTİHDAM *

KKTC Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre; 2015 yılsonunda toplam 749 kişi olan kayıtlı işsiz sayısı, 2016 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla yılsonu ile karşılaştırıldığında yüzde 6 oranında düşmüş ve 703 kişiye gerilemiştir. Bu yılın Aralık ayı işsizlik verileri cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiği zaman, aktif kayıtlı işsizlerin yaklaşık yüzde 42'si erkeklerden, yüzde 58'i kadınlardan oluşmaktadır.

Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım

Kaynak: Çalışma Dairesi

Tablo 2.1'de Çalışma Dairesi'nde kayıtlı aktif işsizlerin genel görünümü verilmektedir. 2016 yılının üçüncü çeyreğinde iş isteğiyle bekleyen kişi sayısı 802 iken, 2016 yılı son çeyreğinde iş isteğiyle yeni müracaat eden kişi sayısı 1.218 olmuştur. 2016 yılı son çeyreğinde kayıttan düşen ve işe yerleştirilen toplam 1.317 kişi dikkate alındığında bu dönem sonunda iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 703 olmuştur

Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)

	2015 Q4	2016 Q1	2016 Q2	2016 Q3	2016 Q4
Bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	884	749	779	1,039	802
Dönem içinde iş isteğiyle başvuranlar	1,207	1,156	1,822	1,313	1,218
Dönem içinde işe yerleştirilenler	493	440	604	581	567
Dönem içinde kayıttan düşenler	849	686	958	969	750
Dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	749	779	1,039	802	703

Kaynak: Çalışma Dairesi

Aktif münhal kayıtları incelendiğinde, 2016 üçüncü çeyrek sonu itibarıyla toplam 164 iş münhalinin 2016 son çeyreğine aktarıldığı, son çeyrekte ise toplam 1.709 yeni münhal açıldığı görülmektedir. 570 adet doldurulan ve 1.194 adet iptal edilen münhal neticesinde, 2016 yılsonu itibarıyla toplam 109 münhal 2017 yılına aktarılmıştır.

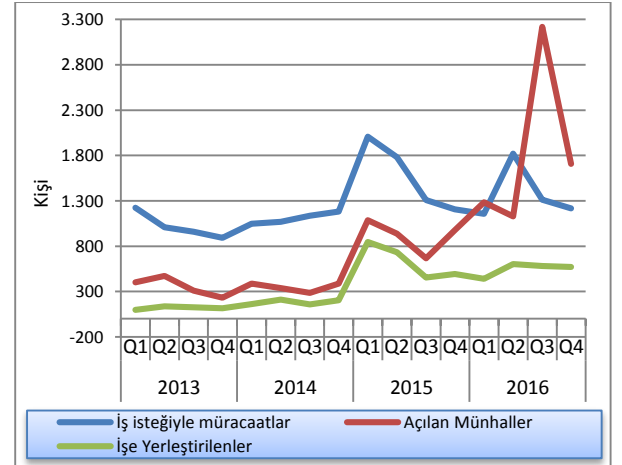
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)

	2015 Q4	2016 Q1	2016 Q2	2016 Q3	2016 Q4
Geçen dönemden devreden iş münhalleri	89	310	399	258	164
Dönem içinde alınan iş münhalleri	976	1,283	1,127	3,218	1,709
Dönem içinde doldurulan iş münhalleri	493	440	604	581	570
Dönem içinde iptal edilen iş münhalleri	262	754	664	2,731	1,194
Ertesi döneme devreden iş münhalleri	310	399	258	164	109

Kaynak: Çalışma Dairesi

Grafik 2.2'de, 2013 yılından bu yana çeyrek dönemler itibarıyla iş isteğiyle yeni başvuru, açılan yeni münhal ve işe yerleştirilenlerin hareketleri görülmektedir.

Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler

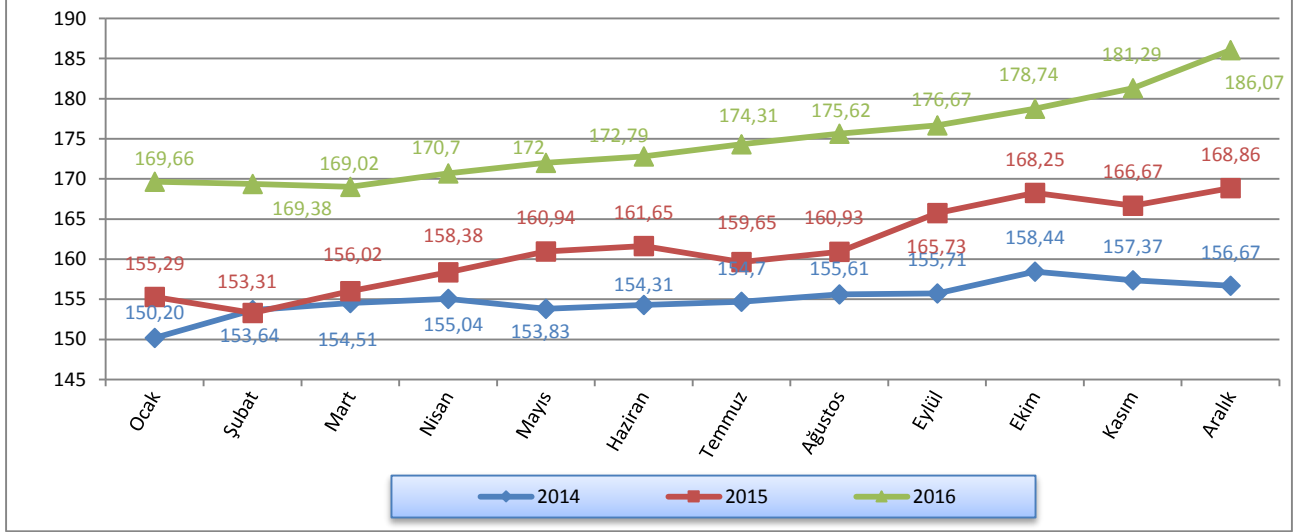
Kaynak: Çalışma Dairesi

2.2 ENFLASYON

2014 Yılı Ocak ayından bu yana gerçekleşen TÜFE değişimlerinin verildiği Grafik 2.2'deki değerler 2008 fiyatları (2008=100) baz alınarak hazırlanmıştır ve 100

endeksinin üzerindeki değerler 2008'e kıyasla gerçekleşen fiyat artışlarını ifade etmektedir.

Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2008=100) Temel Yılı Verileri

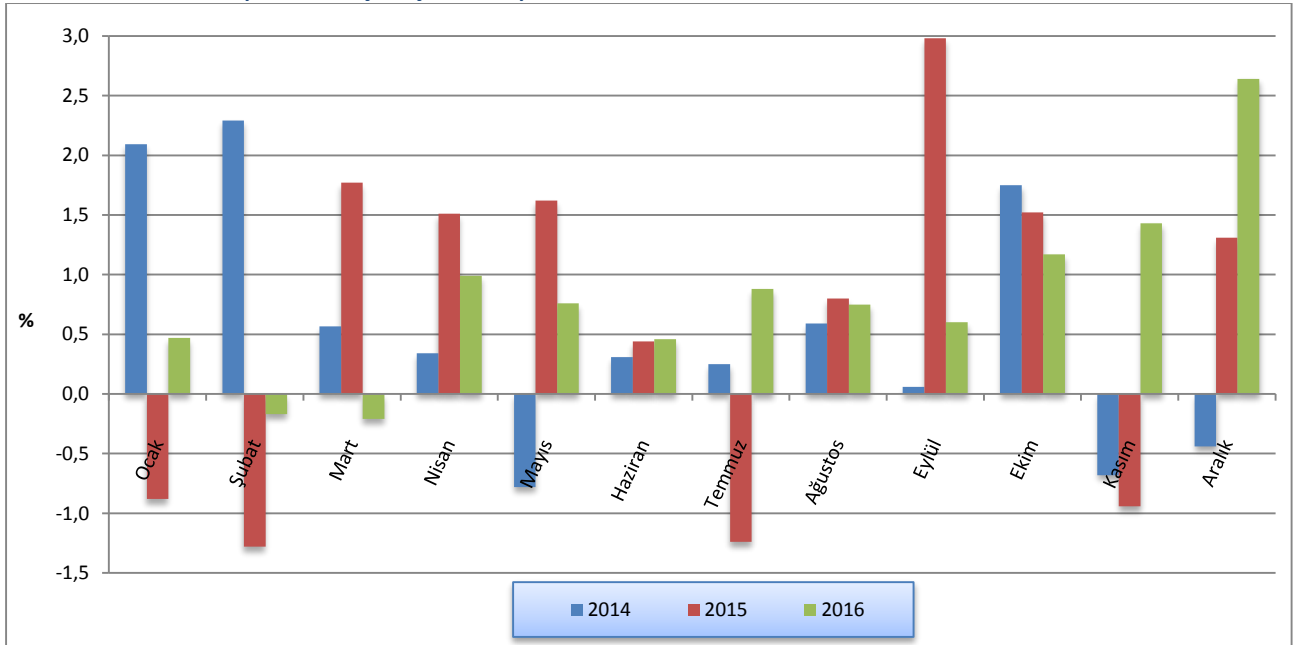

Kaynak: DPÖ

2016 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki aya göre gerçekleşen enflasyon oranları, 2015 yılının aynı dönemleri ile kıyaslandığında; 2015 yılının Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 1,52, yüzde -0,94 ve

yüzde 1,31 olan oranları, 2016 yılının aynı aylarında sırasıyla yüzde 1,17 yüzde 1,43 ve yüzde 2,64 olarak gerçekleşmiştir.

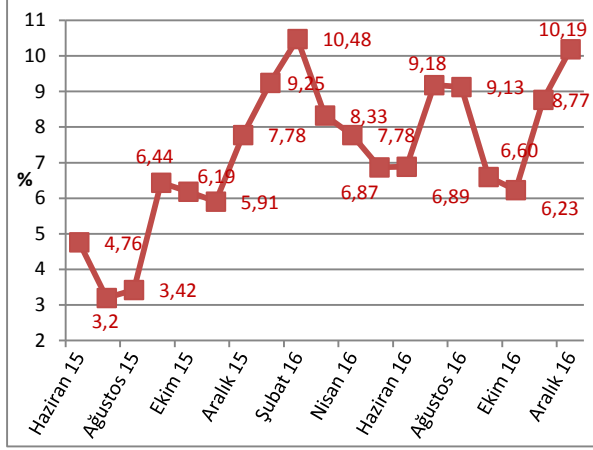
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranları

Kaynak: DPÖ

2015 yılı Mart ayında yüzde 0,98, Haziran ayında yüzde 4,76, Eylül ayında yüzde 6,44 ve Aralık ayında yüzde 7,78 olan yıllık enflasyon oranı, 2016 yılı Mart ayında yüzde 8,33, Haziran ayında 6,89, Eylül ayında yüzde 6,6 ve Aralık ayında yüzde 10,19 seviyesinde gerçekleşmiştir.

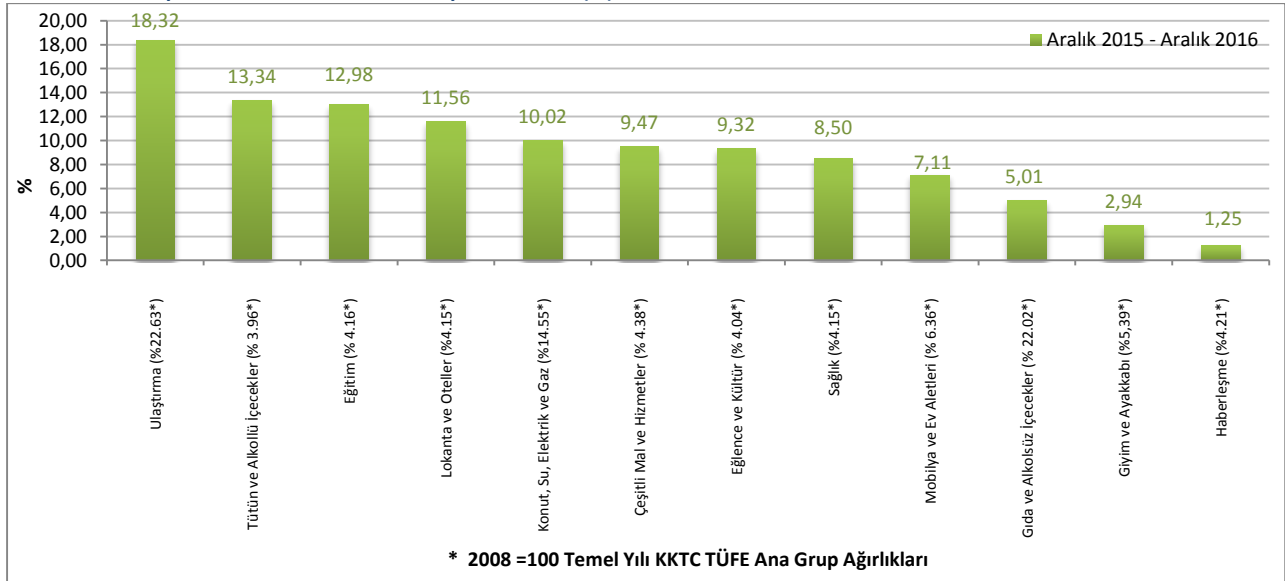
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: DPÖ

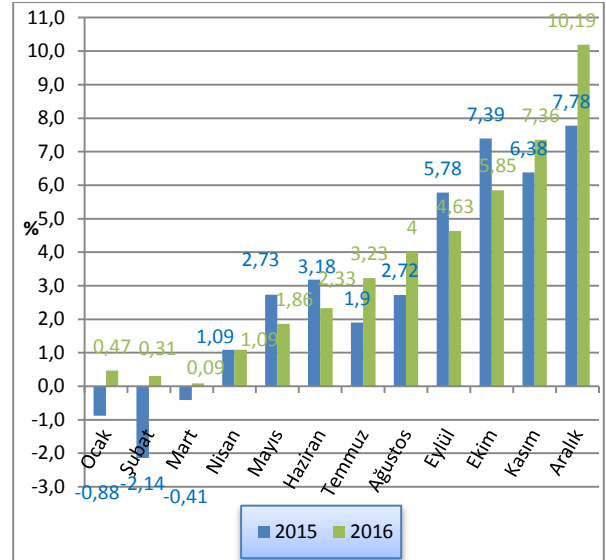
2016 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın Aralık ayına göre gerçekleşen enflasyon oranları 2015 yılının aynı dönemleri ile kıyaslandığında; 2016 yılının son üç ayında çok hızlı bir artış yaşandığı görülmektedir. 2016 yılı ilk dokuz ayında yüzde 4,63 olan enflasyon oranı son üç ayda yaşadığı hızlı artışın ardından yüzde 10,19 seviyesine ulaşmıştır. 2015 yılı Ekim ayında yüzde 7,39, Kasım ayında yüzde 6,38 ve Aralık ayında yüzde 7,78 olan yıllık enflasyon oranlarının, 2016 yılının aynı aylarında sırasıyla yüzde 5,85, yüzde 7,36 ve yüzde 10,19 olduğu görülmektedir.

Grafik 2.7: 10 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları (%)

Kaynak: DPÖ

Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı (TÜFE)

Kaynak: DPÖ

2016 yılsonu itibarıyla ana harcama grupları tüketici fiyatlarının, bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranları Grafik 2.7'de gösterilmektedir. Grafikten de görüleceği üzere, 2016 yılı Aralık ayı sonunda fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla, yüzde 18,32 ile ulaştırma, yüzde 13,34 alkollü içecekler ve tütün ve yüzde 12,98 ile eğitim kalemleridir. 2016 yılsonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 1,25 ile haberleşme kaleminde gerçekleşmiştir.

2014, 2015 ve 2016 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yılsonuna kıyasla ve yıllık olarak Tablo 2.4'te verilmektedir.

Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2008=100) Değişim Oranları (%)

	Aylar	Aylık	Yıl sonuna Göre	Yıllık
2014	Ocak	2,09	2,09	11,41
	Şubat	2,29	4,43	14,58
	Mart	0,57	5,02	15,00
	Nisan	0,34	5,38	14,43
	Mayıs	-0,78	4,56	13,21
	Haziran	0,31	4,89	11,92
	Temmuz	0,25	5,15	12,30
	Ağustos	0,59	5,77	11,91
	Eylül	0,06	5,84	9,74
	Ekim	1,75	7,69	10,02
	Kasım	-0,68	6,97	8,88
	Aralık	-0,44	6,49	6,49
2015	Ocak	-0,88	-0,88	3,39
	Şubat	-1,28	-2,14	-0,21
	Mart	1,77	-0,41	0,98
	Nisan	1,51	1,09	2,15
	Mayıs	1,62	2,73	4,62
	Haziran	0,44	3,18	4,76
	Temmuz	-1,24	1,90	3,20
	Ağustos	0,8	2,72	3,42
	Eylül	2,98	5,78	6,44
	Ekim	1,52	7,39	6,19
	Kasım	-0,94	6,38	5,91
	Aralık	1,31	7,78	7,78
2016	Ocak	0,47	0,47	9,25
	Şubat	-0,17	0,31	10,48
	Mart	-0,21	0,09	8,33
	Nisan	0,99	1,09	7,78
	Mayıs	0,76	1,86	6,87
	Haziran	0,46	2,33	6,89
	Temmuz	0,88	3,23	9,18
	Ağustos	0,75	4,00	9,13
	Eylül	0,60	4,63	6,60
	Ekim	1,17	5,85	6,23
	Kasım	1,43	7,36	8,77
	Aralık	2,64	10,19	10,19

Kaynak: DPÖ

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre; 2016 yılının Ekim ve Kasım aylarında KKTC'nin toplam ihracatı 11,3 milyon, toplam ithalatı ise 225,7 milyon ABD dolarıdır. Bir önceki yılın aynı dönemine göre incelendiğinde; ihracat Ekim ayında

yüzde 1,02 artmış, Kasım ayında yüzde 34,88 azalmıştır. İthalat ise bir önceki yılın aynı ayına göre incelendiğinde; Ekim ayında yüzde 1,41 artmış, Kasım ayında yüzde 8,66 azalmıştır.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2015	2016	Yüzde Değişim	2015	2016	Yüzde Değişim
Ocak	10.814.990	7.576.892	-29,94	103.736.082	85.774.658	-17,31
Şubat	13.065.912	11.374.336	-12,95	98.799.174	108.989.244	10,31
Mart	16.380.608	11.349.343	-30,71	127.851.561	122.959.741	-3,83
I. Çeyrek	40.261.510	30.300.571	-24,74	330.386.817	317.723.643	-3,83
Nisan	14.730.098	13.519.194	-8,22	125.550.639	135.894.922	8,24
Mayıs	11.686.120	11.066.526	-5,30	120.825.409	126.570.842	4,76
Haziran	7.413.028	9.034.437	21,87	125.773.768	123.287.974	-1,98
II. Çeyrek	33.829.246	33.620.157	-0,62	372.149.816	385.753.738	3,66
Temmuz	9.431.767	5.444.102	-42,28	114.659.625	130.641.358	13,94
Ağustos	6.849.665	7.290.110	6,43	107.991.978	122.588.360	13,52
Eylül	5.978.797	7.265.636	21,52	97.138.158	104.382.533	7,46
III. Çeyrek	22.260.229	19.999.848	-10,15	319.789.761	357.612.251	11,83
Ekim	6.708.657	6.777.324	1,02	117.562.891	119.218.070	1,41
Kasım	6.870.606	4.473.982	-34,88	116.608.459	106.509.522	-8,66
Aralık						
IV. Çeyrek (Ekim +Kasım)	13.579.263	11.251.306	-17,14	234.171.350	225.727.592	-3,61
Yıl Toplamı (Ocak - Kasım)	109.930.248	95.171.882	-13,43	1.256.497.744	1.286.817.224	2,41

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.

2) Hidrokarbon ithalatı dâhil değildir.

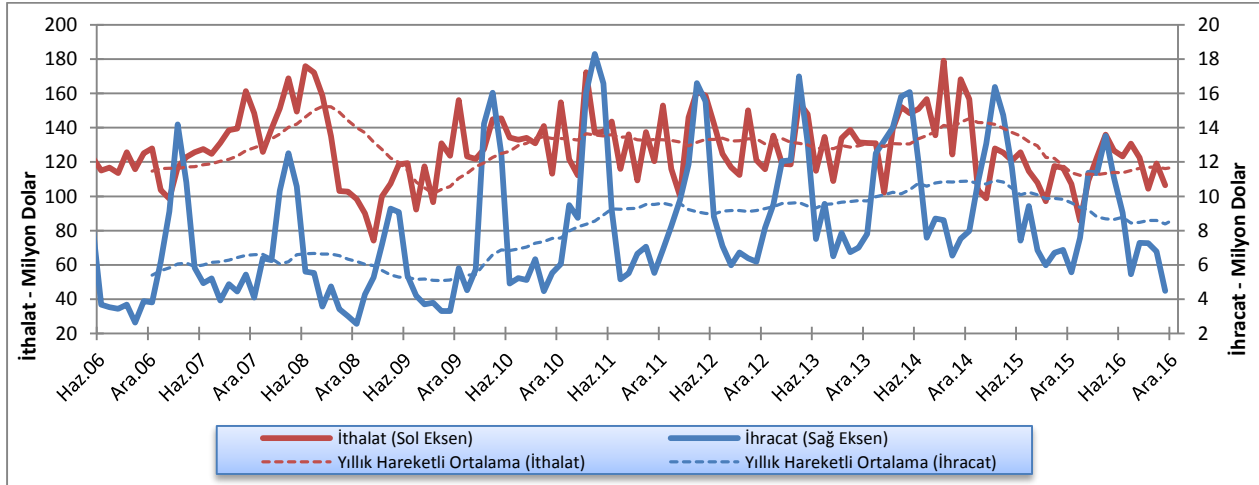
3) 2016 ithalat ve ihracat rakamları kesin olmayan geçici rakamlardır.

Kaynak: Ticaret Dairesi

Her yılın ilk yarısında artan ihracat hacmi, ikinci altı ayda düşmektedir. Buna karşılık ihracat yıllık hareketli ortalaması 2010 – 2014 arası dönemde istikrarlı eğilim sergilemiş, 2015 yılı Nisan ayı sonrası dönemde ise düşüşe geçmiştir. Ayrıca ihracat hacminin volatilitesi ile ihracatın zirve ve dip yaptığı dönemler arasındaki fark yavaş da olsa azalmaktadır. İthalatta ise, 2009

yılının Şubat ayında gerçekleşen en düşük seviye, 2016 yılının Ocak ayında 85,7 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalat yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, 2013 Aralık sonrası dönemde yükseliş eğilimine girdiği, fakat Ocak 2015 sonrası dönemde yön değiştirdiği görülmektedir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

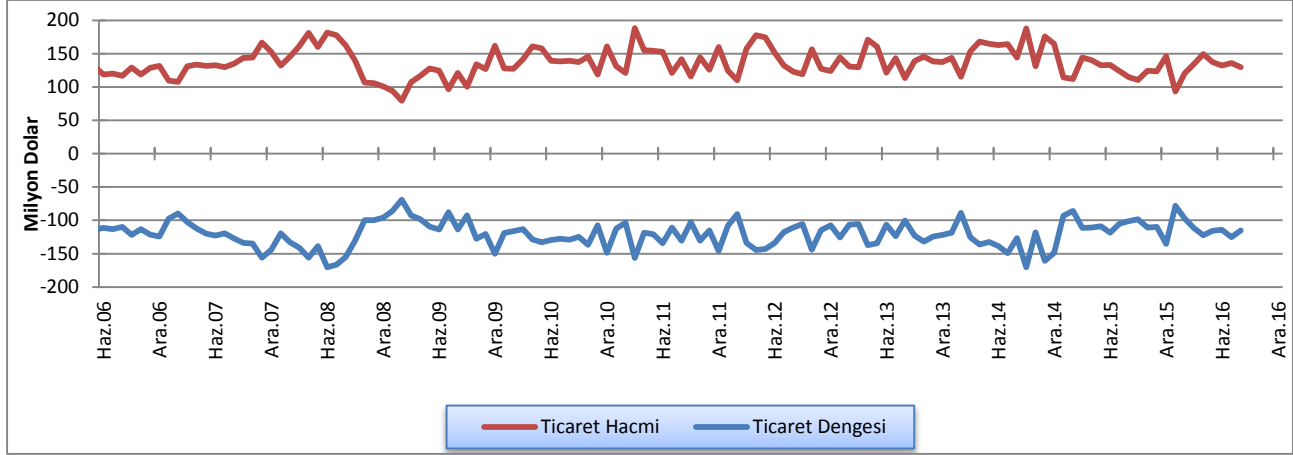

Kaynak: Ticaret Dairesi

İhracatın ithalatı karşılama oranının düşük olması nedeniyle KKTC'nin dış ticaretinin artması, dış ticaret açığının artması anlamına gelmektedir. Kasım 2015 - Kasım 2016 döneminde ticaret hacmi 123,5 milyon ABD dolarından 110,9 milyon ABD dolarına gerilemiş, dış ticaret açığı ise sırasıyla 109,7 milyon ve 102 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama olarak yüzde 5 oranında gerçekleşirken, 2011 - 2014 döneminde yüzde 7,3 seviyesine ulaşmıştır. 2015 yılı Ocak - Kasım aylarında gerçekleşen ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 8,8 olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılı Ocak - Kasım döneminde ise ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalaması yüzde 7,4 dür.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

2016 yılı Kasım ayına kadar Türkiye'nin toplam ihracat içindeki payında bir önceki yıla kıyasla 8,8 puan artış kaydedilirken, AB ülkelerine yapılan ihracatta da 3,4

puan artış olmuştur. Diğer tüm ülke gruplarının paylarında düşüş kaydedilmiştir.

Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	47,6	15,0	15,1	17,8	4,5
2007	58,4	15,8	8,8	11,6	5,4
2008	49,9	20,5	5,9	17,0	6,7
2009	54,2	18,5	1,7	19,5	6,1
2010	46,4	12,2	3,6	32,3	5,5
2011	53,3	8,3	1,3	32,0	5,1
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	57,3	3,2	3,5	30,8	5,3
2016 Ocak - Kasım	66,1	6,6	0,7	22,8	3,8

Not: 2016 yılı ihracat rakamları kesin olmayan geçici rakamlardır.

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin ithalat yaptığı başlıca ülke ve ülke gruplarıyla, bunlardan yapılan ithalatın dağılımı Tablo 3,3'te verilmektedir. Söz konusu tablodan da görüleceği üzere, toplam ithalat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2016 yılı Kasım sonu itibarıyla yüzde 62,3'dür. Öte yandan toplam ithalatımız içindeki payı 2015 yılında 4,2 puan artan AB ülkelerinden yapılan

ithalatın payı, 2016 Kasım itibarıyla yüzde 0,8 oranında azalarak yüzde 18,9'a gerilemiştir. Kasım 2016'da Uzak Doğu Ülkeleri ve Diğer Avrupa Ülkeleri'nden yapılan ithalatın paylarında artış, Ortadoğu ve Arap Ülkeleri ile diğer ülkelerden yapılan ithalatta azalış gerçekleşmiştir.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	68,8	18,0	6,0	1,2	4,8	1,2
2007	67,9	16,1	7,3	2,6	4,3	1,8
2008	69,8	14,0	6,5	4,7	3,4	1,6
2009	69,6	15,5	6,6	2,3	4,0	2,0
2010	70,9	15,6	5,7	1,9	4,3	1,6
2011	68,6	16,8	4,9	2,5	5,2	2,0
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	51,5	19,7	8,3	3,2	5,2	2,2
2016 Ocak - Kasım	62,3	18,9	8,8	3,6	4,5	1,9

Not: 2016 yılı ithalat rakamları kesin olmayan geçici rakamlardır.

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

Tablo 3.4'te KKTC'ye gelen yolcu sayıları 2015 ve 2016 yılları dördüncü çeyrek sonu itibarıyla karşılaştırmalı olarak verilmiştir. 2016 yılının dördüncü çeyreğinde 405.956 olan toplam gelen yolcu sayısı, 2015 yılının aynı dönemine göre yüzde 9,7 oranında artmıştır.

Dördüncü çeyrekte KKTC'ye gelen T.C. uyruklu yolcu sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10,1 oranında, 3. ülke uyruklu yolcu sayısı ise yüzde 8,3 oranında artmıştır.

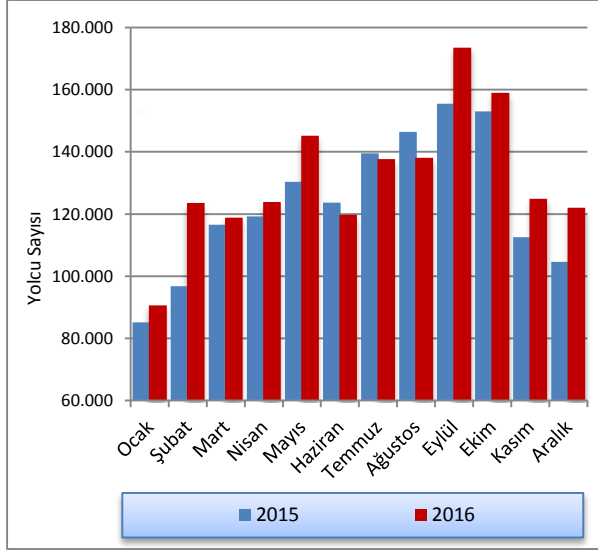
Tablo 3.4: KKTC'ye Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2015	2016	Yüzde Değişim (%)	2015	2016	Yüzde Değişim (%)	2015	2016	Yüzde Değişim (%)
Ocak	72.276	75.523	4,5	12.812	15.022	17,2	85.088	90.545	6,4
Şubat	76.226	98.719	29,5	20.530	24.845	21,0	96.756	123.564	27,7
Mart	80.484	88.230	9,6	36.014	30.627	-15,0	116.498	118.857	2,0
I. Çeyrek	228.986	262.472	14,6	69.356	70.494	1,6	298.342	332.966	11,6
Nisan	89.525	100.795	12,6	29.721	23.109	-22,2	119.246	123.904	3,9
Mayıs	104.336	119.054	14,1	26.012	26.146	0,5	130.348	145.200	11,4
Haziran	90.036	91.911	2,1	33.652	27.874	-17,2	123.688	119.785	-3,2
II. Çeyrek	283.897	311.760	9,8	89.385	77.129	-13,7	373.282	388.889	4,2
Temmuz	97.493	99.629	2,2	42.025	38.057	-9,4	139.518	137.686	-1,3
Ağustos	102.742	98.014	-4,6	43.714	40.049	-8,4	146.456	138.063	-5,7
Eylül	112.154	132.037	17,7	43.388	41.476	-4,4	155.542	173.513	11,6
III. Çeyrek	312.389	329.680	5,5	129.127	119.582	-7,4	441.514	449.262	1,8
Ekim	111.642	117.311	5,1	41.332	41.718	0,9	152.974	159.029	4,0
Kasım	85.292	95.540	12,0	27.221	29.398	8,0	112.513	124.938	11,0
Aralık	88.589	101.469	14,5	16.028	20.520	28,0	104.617	121.989	16,6
IV. Çeyrek	285.525	314.320	10,1	84.581	91.636	8,3	370.104	405.956	9,7
Ocak - Aralık Toplamı	1.110.795	1.218.232	9,7	372.449	358.841	-3,7	1.483.244	1.577.073	6,3

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2015 ve 2016 yılları itibarıyla gelen yolcu sayılarının verildiği Grafik 3.3'teki veri aylara göre değerlendirildiğinde; 2015 yılının Haziran, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında, bir önceki aya göre dŐŐ olmasına rağmen, diğer aylarda yükselme olmuştur. 2016 yılının Mart, Haziran, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında gelen yolcu sayıları azalmış, diğer aylarda ise bir önceki aya göre artış gerçekleşmiştir.

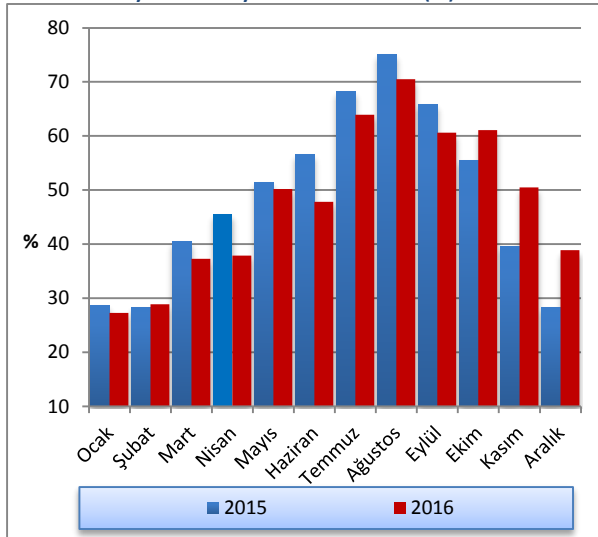
Grafik 3.3 Yıllar İtibarıyla Gelen Yolcu Sayısı

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Doluluk oranı 2016 Şubat, Ekim, Kasım ve Aralık ayı haricindeki aylarda bir önceki yılın aynı aylarından dŐŐk olarak gerçekleşmiştir.

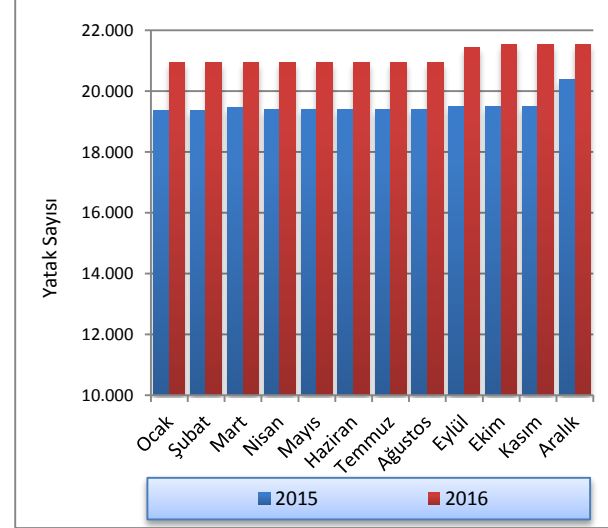
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Doluluk Oranı (%)

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Sektörün toplam yatak kapasitesindeki geliŐimin 2015 ve 2016 yılları itibarıyla karşılaştırmalı olarak gösterimi Grafik 3,5'te sunulmaktadır. 2015 yıl sonunda 20.393 olan yatak kapasitesi 1.150 artışla 2016 yıl sonunda 21.543'e ulaşmıştır.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2015 - 2016 YILLARI DÖRDÜNCÜ ÇEYREK KARŞILAŞTIRMALARI

2016 mali yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, hem bütçe gelirleri hem de bütçe giderleri toplamalarında yüzde 17,7 artış olmuştur. Bu değişimlerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2016 yılı dördüncü çeyreğinde 1.363,2 ve 1.551,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılının dördüncü çeyreğinde 160,6 milyon TL açık veren bütçe dengesi, 2016 yılının aynı döneminde 188,6 milyon TL açık vermiştir.

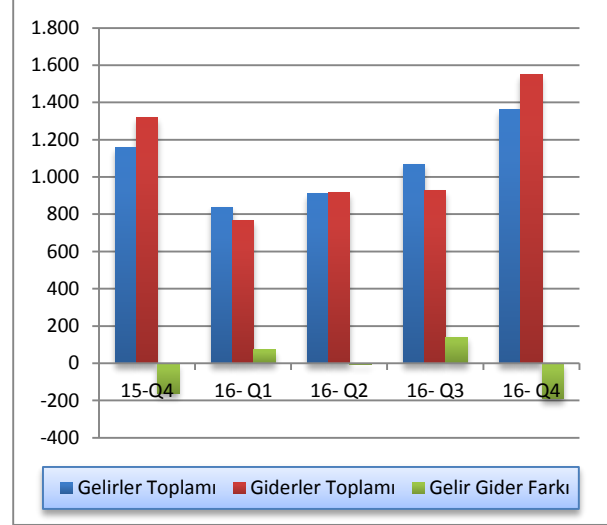
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2015		2016		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Eki.-Ara. Gerçekleşme	Yıllık Gerçekleşme	Eki.-Ara. Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	3.737,7	1.157,8	4.181,1	1.363,2	17,7
Bütçe Giderleri	3.841,9	1.318,4	4.160,2	1.551,8	17,7
Bütçe Dengesi	-104,2	-160,6	20,9	-188,6	17,4

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2015 yılının tamamında elde edilen 3.737,7 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 31'i dördüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2016 yılının aynı döneminde, bu oran yüzde 32,6'dır. 2016 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılan 4.160,2 milyon TL'nin yüzde 37,3'ü dördüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 34,3 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2016 mali yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 205,4 milyon TL artış göstererek 1.363,2 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2016 yılı dördüncü çeyreği içinde 742,5 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2015 yılının aynı döneminde 629,1 milyon TL idi. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan alınan bağış, yardım ve krediler kalemi ise 2016 yılı dördüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 17,1 artış göstermiş ve 377,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılı dördüncü çeyreği içinde vergi dışı gelirler kalemi de 242,7 milyon TL olmuştur.

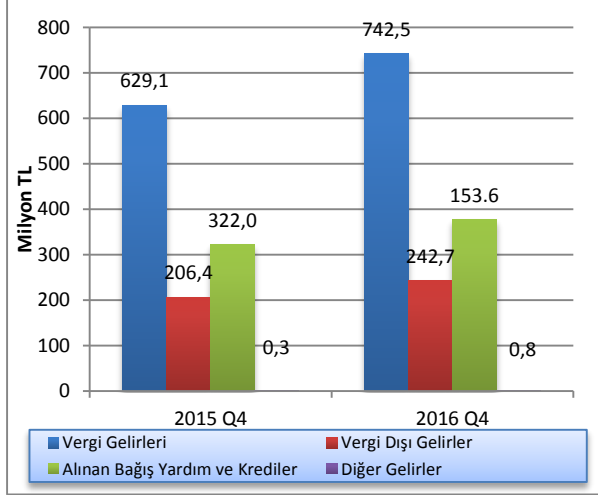
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

Açıklama	2015	2016	% Değişim
	Eki.-Ara.	Eki.-Ara.	
Vergi Gelirleri	629,1	742,5	18,0
Vergi Dışı Gelirler	206,4	242,7	17,6
Alınan Bağış Yardım ve Krediler	322,0	377,2	17,1
Diğer Gelirler	0,3	0,8	166,7
Toplam	1.157,8	1.363,2	17,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2015 yılının dördüncü çeyreğinde alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 27,8 iken, 2016 yılı aynı döneminde yüzde 27,7 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemler içinde vergi gelirleri kaleminin payı ve vergi dışı gelirlerin paylarında değişiklik olmamış ve sırasıyla yüzde 54 ve yüzde 17,8 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirleri Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2016 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 17,7 oranında artış göstermiş ve 1.318,4 milyon TL'den 1.551,8 milyon TL'ye ulaşmıştır. Söz konusu dönemlerde, cari transferler, mal - hizmet alım giderleri ile personel gideri kalemlerinde sırasıyla yüzde 36,3, 15,7 ve 8,3 oranlarında artış olmuştur.

KKTC bütçesinin cari transferler gider kalemi, 2016 yılı dördüncü çeyreğinde 764,5 milyon TL olmuştur. Bu dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8,3 oranında artış gösteren personel giderleri kalemi, 504,3 milyon TL'ye ulaşmıştır. Sermaye giderleri ve transferler kalemi de aynı dönemler içinde yüzde 16,4 düşüş göstermiş ve 2016 yılı dördüncü çeyreğinde 138,8 milyon TL olmuştur.

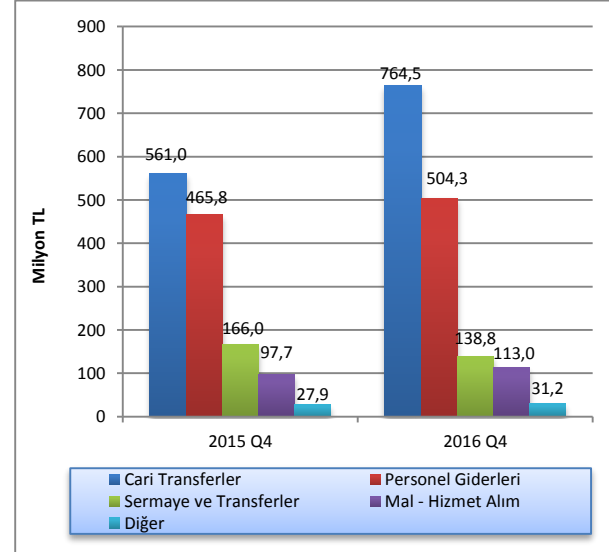
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

Açıklama	2015 Eki.-Ara.	2016 Eki.-Ara.	% Değişim
Cari Transferler	561,0	764,5	36,3
Personel Giderleri	465,8	504,3	8,3
Sermaye Giderleri ve Transferler	166,0	138,8	-16,4
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	97,7	113,0	15,7
Diğer Giderler	27,9	31,2	11,8
Toplam	1.318,4	1.551,8	17,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2015 yılı dördüncü çeyreği içinde yüzde 35,3 iken, 2016 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 32,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015 yılı dördüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 42,6'sını oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2016 yılı dördüncü çeyreğinde artış göstermiş ve yüzde 49,3 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2015 yılı dördüncü döneminde yüzde 77,9 iken 2016 yılı dördüncü döneminde yüzde 81,8 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.3: Bütçe Giderleri Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2016 yılı tamamında bütçe giderleri ve gelirleri toplamları sırasıyla 4.160,2 milyon TL ve 4.181,1 milyon TL olmuştur. Bu rakamlarla birlikte 2015 - 2016 yılları arasında bütçe gelirleri yüzde 11,9 artış gösterirken, bütçe giderlerindeki artış yüzde 8,3 seviyesinde kalmıştır. Bütçe gelirleri içindeki en yüksek paya sahip vergi gelirleri kalemi 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 17'ye yakın artış göstermiş ve 2.495,8

milyon TL'ye ulaşmıştır. 2015 yılı tamamında bütçe gelirleri içinde en yüksek ikinci paya sahip alınan bağış yardım ve kredi toplamı 2016 yılında bir önceki yıla göre yüzde 11,6 düşüş göstermiş ve 726,4 milyon TL olmuştur. 2015 yılı tamamında yüzde 75,9 olan yerel gelirlerimizin bütçe giderlerini karşılama oranı 2016 yılında yüzde 83'e yükselmiştir.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2015 Yılı Gerçekleşme	2016 Yılı Gerçekleşme	2015 – 2016 % Değişim	
Gelirler	Vergi Gelirleri	2.136,6	2.495,8	16,8
	Vergi Dışı Gelirler	774,3	957,4	23,6
	Alınan Bağış Yardım Krediler	821,9	726,4	-11,6
	Diğer Gelirler	5,0	1,5	-69,8
	Genel Toplam	3.737,8	4.181,1	11,9
Giderler	Cari Transferler	1.766,1	1.995,6	13,0
	Personel Giderleri	1.431,2	1.537,6	7,4
	Sermaye Giderleri ve Transferleri	266,4	233,1	-12,5
	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	282,4	298,9	5,8
	Diğer Giderler	95,8	95,0	-0,8
	Genel Toplam	3.841,9	4.160,2	8,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FİNANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden T.C. kredileri ve iç borçlanma kalemlerinin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2016 yılı dördüncü çeyreğinde 2015 yılının aynı dönemine göre yüzde 24,8 oranında azalarak -309,4 milyon TL olmuştur. Bu çeyrekte gerçekleşen açığın kapatılması için finansman kaynağı olarak kullanılan T.C. kredileri toplamı ise, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13,4 azalarak 139,5 milyon TL'den 120,8 milyon TL'ye gerilemiştir. Vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler kalemlerinde, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla gerçekleşen 113,4 ve 36,3 milyon TL artışlara bağlı olarak, yerel gelirler kalemi yüzde 18 oranında artmış ve 986 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2016 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 63,5 olmuştur. Aynı oran 2015 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 63,4 idi.

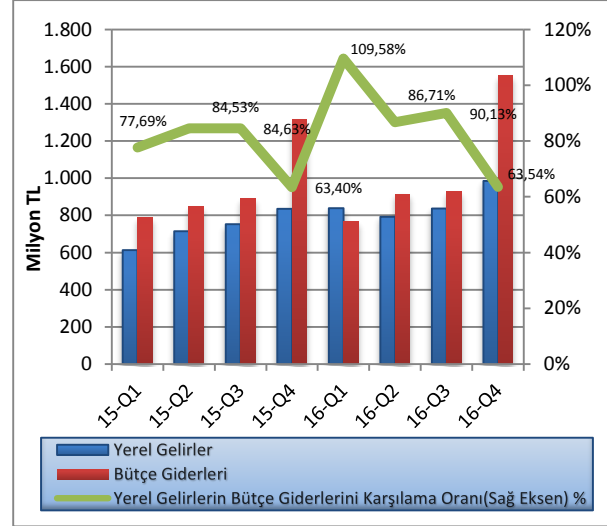
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2015 Eki- Ara.	2016 Eki.-Ara.
Bütçe Gelirleri – (T.C. Kredi + İç Borçlanma)	907,2	1.242,4
1. Yerel Gelirler	835,8	986,0
Vergi Gelirleri	629,1	742,5
Vergi Dışı Gelirler	206,4	242,7
Diğer Gelirler	0,3	0,8
2. Dış Yardımlar	71,4	256,4
T.C. Yardımları	71,4	256,4
Bütçe Giderleri	1.318,4	1.551,8
Personel Giderleri	465,8	504,3
Cari Transferler	561,0	764,5
Sermaye Giderleri	166,0	138,8
Diğer Giderler	125,6	144,2
Finansman Dengesi	-411,2	-309,4
Finansman	139,5	120,8
T.C. Kredileri	139,5	120,8
İç Borçlanma	0,0	0,0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Yerel gelirler kalemi 2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 18 artmış ve 986 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2015 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 63,4 olan yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama oranı 2016 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 63,5 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.4: Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

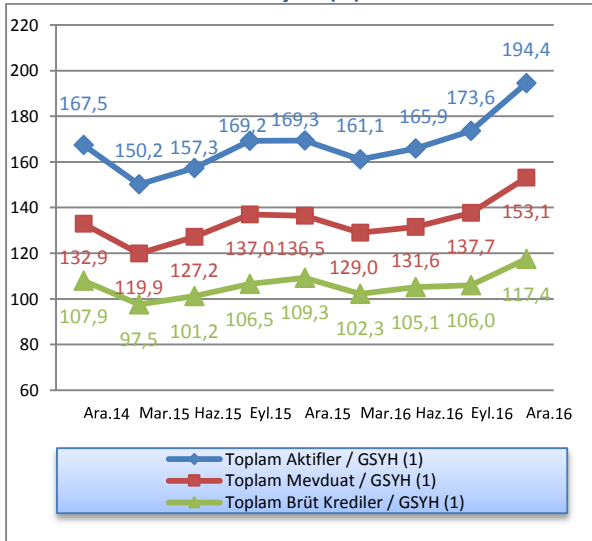
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2016 yılı dördüncü çeyrek finansal derinleşme rakamlarını incelediğimizde; toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 106'dan yüzde 117,4'e, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 173,6'dan yüzde 194,4'e ve toplam mevduatın GSYH'ye oranı yüzde 137,7'den yüzde 153,1'e yükselmiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Not: (1) 2012-2015 yılları için GSYH gerçekleşme, 2016 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

Kaynak: KKTCCMB, DPÖ

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

Sektörde, likit aktiflerin toplam aktifler içindeki payı 2016 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 24,96'ya yükselmiştir. Bu oran bir önceki çeyrekte yüzde 23,11 düzeyindedi.

2015 yılsonu itibarıyla yüzde 17,06 olan SYSR 2016 yılsonunda 0,97 puan artarak yüzde 18,03'e yükselmiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, Aralık 2016 sonunda bir önceki döneme göre 0,22 puan azalarak yüzde 6,6'ya gerilemiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre 0,24 puan azalmış ve yüzde 76,72 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2015 yılı Aralık ayında yüzde 64,52 olan brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 60,39 seviyesine gerilemiştir. Bu oran bir önceki çeyrek döneme göre 0,66 puan azalmıştır.

Brüt kredilerdeki büyüme hızında, 2016 yılı dördüncü çeyrekte bir önceki döneme göre yüzde 10,78 oranında artış gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 2,54 artış olmuştur.

Bir önceki çeyrek dönemle mukayese edildiğinde, Eylül 2016 sonunda yüzde 4,68 artan mevduat, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 11,12'lik artış göstermiştir.

2016 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 8,91 olan finansal kaldıraç oranı, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde 9,23 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

Açıklama	2015				2016
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.
Likit Aktifler / Top. Aktifler	22,84	22,12	21,47	23,11	24,96
SYSR	17,06	17,39	17,18	18,59	18,03
TGA / Brüt Krediler	6,88	6,92	6,59	6,82	6,60
Brüt Krediler / Top. Mevduat	80,05	79,26	79,86	76,96	76,72
Brüt Krediler / Top. Aktifler	64,52	63,49	63,33	61,05	60,39
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı	2,54	-0,47	2,74	0,88	10,78
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı	-0,41	0,53	1,97	4,68	11,12
Finansal Kaldıraç ¹	9,70	9,14	9,00	8,91	9,23

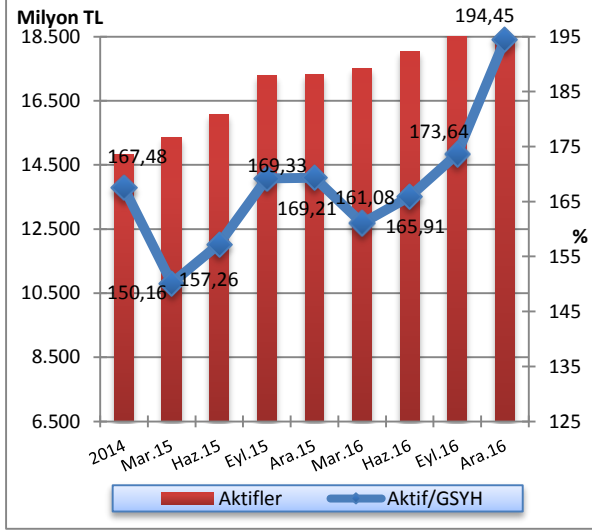
Not: (1) Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

Kaynak: KKTCCMB

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

2016 yılı Aralık ayı sonunda bankacılık sektörü bilanço büyüklüğünün GSYH'ye oranı yüzde 194,45'e yükselmiştir.

Grafik 5.2: Bankacılık Sektörünün Gelişimi

Not: (1) 2012-2015 yılları için GSYH gerçekleşme, 2016 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

5.1.4 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

Bankacılık sektöründe yoğunlaşma incelendiği zaman, 2016 yılı dördüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 55,58, ilk on bankanın toplam aktifler içindeki payı ise yüzde 78 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 57,83, ilk on bankanın payı ise yüzde 80,56 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 57,46, ilk on bankanın payı ise yüzde 80,08 seviyesindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 50,86, ilk on bankanın payı ise yüzde 76,84 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankalara borçlar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 62,83, ilk on bankanın payı ise yüzde 90,83 düzeyindedir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2015		2016		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Aktifler	55,51	55,52	55,64	56,37	55,58
Brüt Krediler	58,60	58,15	57,55	57,45	57,83
Mevduat	57,48	57,56	57,41	58,27	57,46
Bankalara Borçlar	61,64	58,30	65,76	60,75	62,83
Toplam Özkaynaklar	51,07	51,45	51,69	50,91	50,86
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları	2015		2016		
Aktifler	78,23	78,17	78,46	78,67	78,00
Brüt Krediler	79,70	79,89	79,78	80,16	80,56
Mevduat	79,79	79,85	80,15	80,58	80,08
Bankalara Borçlar	94,21	93,87	94,58	92,76	90,83
Özkaynaklar	76,24	76,69	76,97	75,83	76,84

Kaynak: KKTCMB

5.1.5 BANKA, ŞUBE VE PERSONEL SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2016 yıl sonunda 22'dir. Sektördeki 22 bankanın 2'si

kamu bankası, 14'ü özel sermayeli banka ve 6'sı şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	2014	Mar.15	Haz.15	Eyl.15	Ara.15	Mar.16	Haz.16	Eyl.16	Ara.16
Kamu Bankaları	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	13	13	13	13	13	13	13	14	14
Şube Bankaları	7	7	7	7	7	7	7	6	6
Toplam	22	22	22	22	22	22	22	22	22

Kaynak: KKTCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2016 yılının son çeyreğinde 232'dir. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam

şube sayısının yüzde 65,09'unu özel sermayeli bankalara, yüzde 19,4'ünü şube bankalarına, yüzde 15,52'si kamu bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (âdet)									
	2014	Mar.15	Haz.15	Eyl.15	Ara.15	Mar.16	Haz.16	Eyl.16	Ara.16
Kamu Bankaları	36	36	36	36	36	36	36	36	36
Özel Sermayeli Bankalar	139	141	141	139	145	145	145	152	151
Şube Bankaları	45	45	45	46	46	46	46	45	45
Toplam	220	222	222	221	227	227	227	233	232
Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
Kamu Bankaları	524	526	524	516	518	516	504	554	548
Özel Sermayeli Bankalar	1.781	1.816	1.809	1.788	1.827	1.814	1.807	1.875	1.934
Şube Bankaları	540	541	552	550	555	551	567	560	562
Toplam	2.845	2.883	2.885	2.854	2.900	2.881	2.878	2.989	3.044

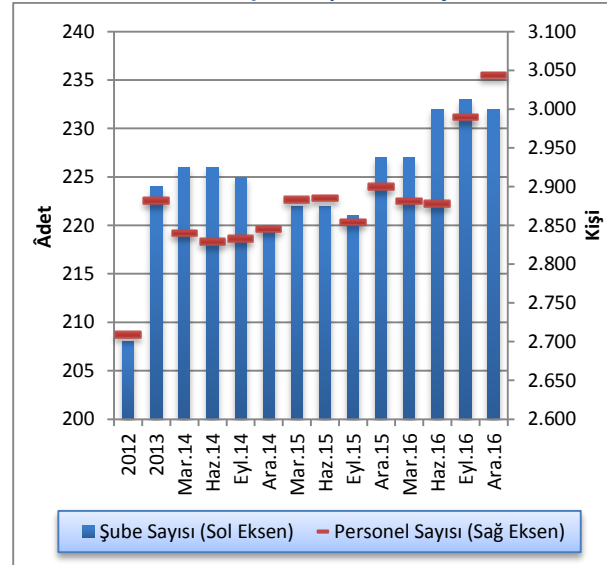
Kaynak: KKTCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Eylül 2016 - Aralık 2016 döneminde 55 kişi artarak 2.989'dan 3.044'e yükselmiştir. Söz konusu personelin 1.934'ü özel sermayeli bankalarda, 548'i kamu bankalarında ve 562'si şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, kamu bankalarındaki personel sayısı 554'den 548'e gerilemiş, özel sermayeli bankalardaki personel sayısı 1.875'ten 1.934'e, şube bankalarındaki personel sayısı ise, 560'dan 562'ye yükselmiştir.

Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde sektörde çalışan personel sayısı, 144 kişi artarak 2.900'den 3.044'e ulaşmıştır. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde; kamu bankalarında 30, özel sermayeli bankalarda 107 ve şube bankalarında çalışan personel sayısının 7 kişi arttığı görülmektedir.

2016 yılının Aralık ayı sonunda sektörde çalışan personelin yüzde 63,53'ünü özel sermayeli bankalara, yüzde 18,46'sı şube bankalarına, yüzde 18'i kamu bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2016 yılı Eylül ayı sonunda 18.873 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 11,98 artarak 21.134 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, diğer aktiflerde yüzde 4,76 azalış, likit aktiflerde yüzde 21, brüt kredilerde yüzde 10,78 ve MDC'de yüzde 12,71 artış görülmüştür. Aralık 2015 – Aralık 2016 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 22,1, likit

aktifleri yüzde 33,46, brüt kredileri yüzde 14,28, MDC yüzde 53,96 artış göstermiştir. Aynı dönemde mevduat yüzde 19,24, özkaynaklar ise yüzde 27,7 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Eylül 2016 – Aralık 2016 döneminde yüzde 11,13, özkaynaklar ise yüzde 8,54 artmıştır.

Tablo 5.5: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2015		2016			Yüzde Değişim	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2016 - 12/2016	12/2015 - 12/2016
Likit Aktifler	3.953,2	3.871,9	3.870,9	4.360,1	5.275,8	21,00	33,46
MDC	1.031,3	1.222,8	1.314,7	1.408,8	1.587,8	12,71	53,96
Toplam Brüt Krediler	11.168,1	11.115,4	11.420,4	11.521,2	12.763,1	10,78	14,28
Diğer Aktifler	1.157,0	1.297,5	1.429,5	1.582,9	1.507,5	-4,76	30,29
Aktif-Pasif Toplamı	17.309,6	17.507,6	18.032,5	18.873,0	21.134,2	11,98	22,10
Mevduat	13.950,6	14.024,2	14.300,5	14.969,8	16.635,2	11,13	19,24
Bankalara Borçlar	961,3	1.024,2	1.025,7	1.148,4	1.597,9	39,14	66,22
Diğer Pasifler	779,7	733,0	902,4	851,2	834,9	-1,91	7,08
Özkaynaklar	1.618,0	1.726,2	1.803,9	1.903,6	2.066,2	8,54	27,70

Kaynak: KKTÇMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2016 yılının dördüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 60,39 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 24,96 payla likit aktifler, yüzde 7,51 ile MDC ve yüzde 7,14'lük payla diğer aktifler takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Aralık 2015 - Aralık 2016 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; MDC, likit aktifler ve diğer aktiflerde artış, brüt kredilerde ise azalış olduğu görülmektedir.

Aralık 2016 itibarıyla, toplam pasifin yüzde 78,71'ini mevduat, yüzde 9,78'ini özkaynaklar, yüzde 7,56'sını bankalara borçlar ve yüzde 3,95'ini diğer pasifler oluşturmaktadır.

Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde, bankalara borçlar, özkaynaklar kalemlerinde artış, mevduat ve diğer pasifler kalemlerinde ise azalış olduğu görülmektedir.

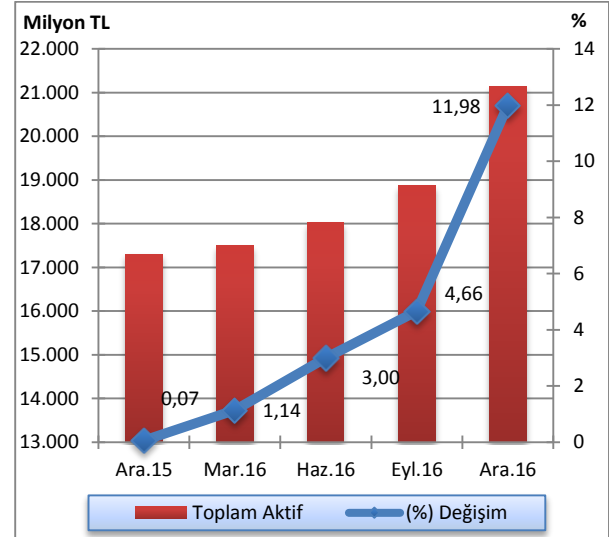
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yapısal Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2015		2016		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Likit Aktifler	22,84	22,12	21,47	23,11	24,96
MDC	5,96	6,98	7,29	7,46	7,51
Toplam Brüt Krediler	64,52	63,49	63,33	61,05	60,39
Diğer Aktifler	6,68	7,41	7,91	8,38	7,14
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	80,59	80,10	79,30	79,32	78,71
Bankalara Borçlar	5,55	5,85	5,69	6,08	7,56
Diğer Pasifler	4,51	4,19	5,01	4,51	3,95
Özkaynaklar	9,35	9,86	10,00	10,09	9,78
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTCCMB

Aralık 2015 – Aralık 2016 aralığındaki tüm dönemlerde büyüyen bankacılık sektörünün toplam aktif, 2015'in dördüncü çeyreği itibarıyla binde 0,7 oranında artmıştır. 2016 yılının birinci ve ikinci çeyreklerinde sırasıyla yüzde 1,14 ve yüzde 3 oranlarında, üçüncü çeyrek itibarıyla yüzde 4,66 ve dördüncü çeyrek itibarıyla yüzde 11,98 oranlarında artış kaydetmiştir.

Grafik 5.4: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

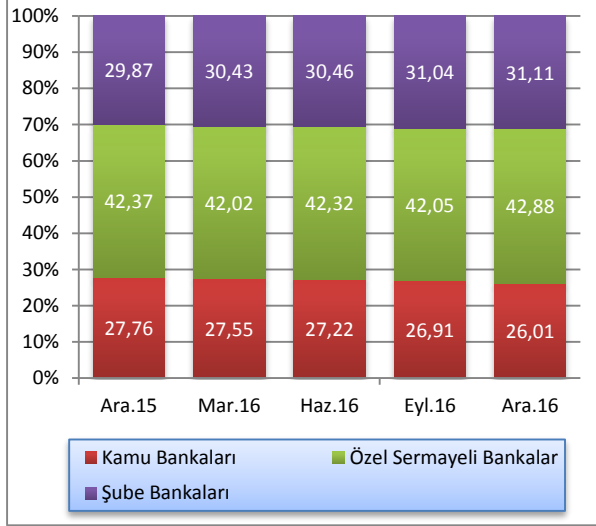

Kaynak: KKTCCMB

Sektör aktif toplamı, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, kamu bankaları grubunda yüzde 26,91'den yüzde 26,01 gerilemiş, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 42,05'den yüzde 42,88'e, şube bankaları grubunda ise yüzde 31,04'den yüzde 31,11 düzeyine yükselmiştir. Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde ise, kamu bankaları grubunda küçülme, özel sermayeli bankalar ve şube bankaları gruplarında ise büyüme görülmüştür.

2016 yılının dördüncü çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre, kamu bankaları aktif toplamında yüzde 8,24, özel sermayeli bankalarda yüzde 14,21 ve şube bankalarında ise yüzde 12,21 oranlarında artış olmuştur. Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu bankalarında yüzde 14,42, özel sermayeli bankalarda yüzde 23,58, şube bankalarında yüzde 27,12 oranlarında artmıştır.

Grafik 5.5: Banka Gruplarının Sektör Aktifindeki Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2015		2016			Yüzde Değişim	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2016-12/2016	12/2015-12/2016
Kamu Bankaları	4.804,9	4.823,1	4.910,0	5.079,5	5.498,0	8,24	14,42
Özel Sermayeli Bankalar	7.333,6	7.357,0	7.630,6	7.935,4	9.062,8	14,21	23,58
Şube Bankaları	5.171,1	5.327,5	5.491,9	5.858,1	6.573,4	12,21	27,12
Toplam	17.309,6	17.507,6	18.032,5	18.873,0	21.134,2	11,98	22,10

Kaynak: KKTCMB

5.2.2 LİKİT VARLIKLAR

Bankacılık sektörü likit aktiflerini oluşturan nakit değerler, bankalardan alacaklar, Merkez Bankası'ndan alacaklar ve BPP işlemlerinden alacaklar kalemlerinin toplamı, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 21 artarak 4.360,1 milyon TL'den 5.275,8 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde nakit değerler kaleminde 1,1 milyon TL, Merkez Bankası'ndan alacaklar kaleminde 436,7 milyon TL BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde 166,1

milyon TL ve bankalardan alacaklar kaleminde ise 311,8 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

2015 yılı Aralık ayı sonunda 3.953,2 milyon TL olan likit aktifler, 2016 yılı Aralık ayı sonunda 5.275,8 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Anılan dönemde, nakit değerler 19,9 milyon TL, Merkez Bankası'ndan alacaklar kalemi 498,3 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 170,1 milyon TL ve bankalardan alacaklar kalemi 634,3 milyon TL artmıştır.

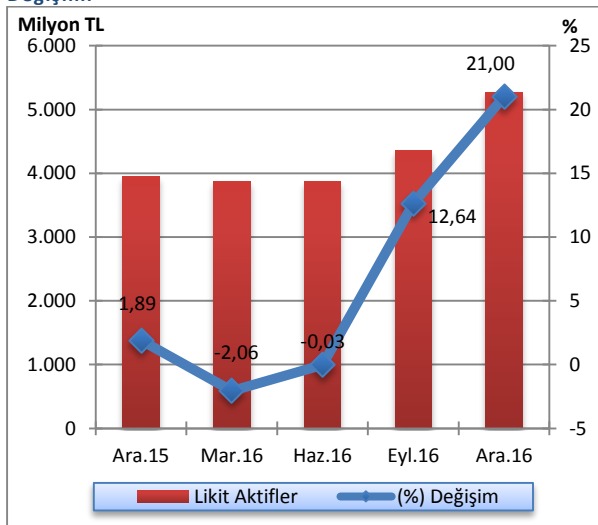
Tablo 5.8: Likit Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2015		2016		Yüzde Değişim 09/2016 - 12/2016	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül		
Nakit Değerler	153,8	152,7	162,2	172,6	173,7	0,64
Merkez Bankası'ndan Alacaklar	1.514,1	1.339,0	1.367,6	1.575,7	2.012,4	27,71
BPP İşlemlerinden Alacaklar	647,0	604,4	439,8	651,0	817,1	25,51
Bankalardan Alacaklar	1.638,3	1.775,8	1.901,3	1.960,8	2.272,6	15,90
Toplam	3.953,2	3.871,9	3.870,9	4.360,1	5.275,8	21,00

Kaynak: KKTCCMB

Likit aktifler 2015 yılının son çeyreğinde yüzde 1,89 oranında artış göstermiştir. 2016 yılının ilk çeyreğinde sektör likit aktifleri yüzde 2,06 ve ikinci çeyreğinde binde 0,3 oranlarında azalmış, üçüncü ve dördüncü çeyrekte ise sırasıyla yüzde 12,64 yüzde 21 oranlarında artış göstermiştir.

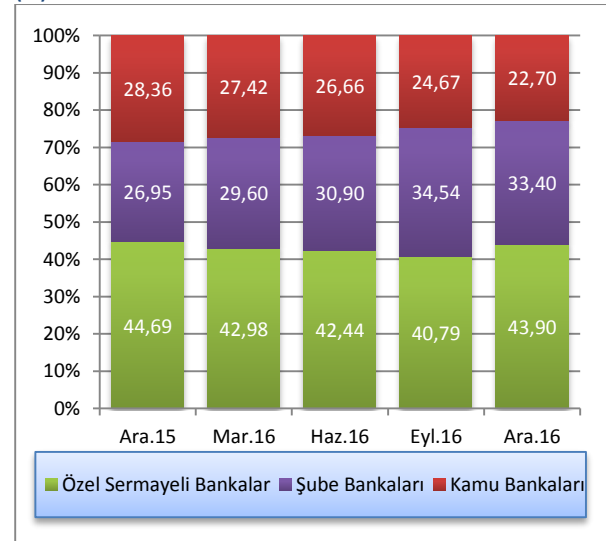
Grafik 5.6: Likit Aktiflerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCCMB

2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankaların likit aktiflerinde artış, şube bankalarının ve kamu bankalarının likit aktiflerinde ise azalış gerçekleşmiştir. Aralık 2015 – Aralık 2016 döneminde de şube bankaları grubunda artış olurken, kamu bankaları ve özel sermayeli bankalar gruplarında ise azalma söz konusudur.

Grafik 5.7: Likit Aktiflerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTCCMB

5.2.3 KREDİLER

2016 yılı Aralık ayı itibarıyla 6.910,7 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi birinci sırada yer almaktadır. Bunu 3.411,8 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde işletme kredileri 5.740,9 milyon TL'den 6.910,7 milyon TL'ye, tüketici kredileri ise, 3.073,4 milyon TL'den 3.411,8 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.9: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

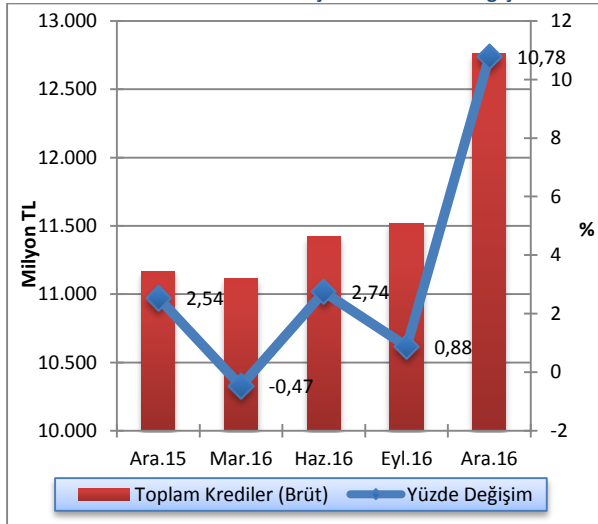
	2015		2016		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
İşletme Kredileri	5.740,9	5.731,3	5.987,6	6.022,0	6.910,7
Tüketici Kredileri	3.073,4	3.085,4	3.130,2	3.222,1	3.411,8
Kredi Kartları	265,1	250,9	279,9	289,8	324,8
İskonto ve İştira Senetleri	138,5	146,2	161,6	161,0	165,8
Diğer Yatırım Kredileri	96,4	90,8	96,6	93,5	102,4
İthalat Kredileri	3,5	3,7	3,0	2,3	3,7
Fon Kaynaklı Krediler	14,8	14,2	13,8	13,5	14,9
İhtisas Kredileri	15,9	17,9	13,6	12,2	16,5
İhracat Kredileri	11,0	7,0	2,1	4,5	3,8
KKTCMB Kaynaklı Krediler	0,0	0,0	4,0	4,2	4,9
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,0	0,5	0,0	0,1	0,1
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Krediler	1.039,7	998,9	975,0	910,7	961,2
Toplam Krediler	10.399,4	10.346,4	10.667,4	10.735,9	11.920,6

Not: TGA dâhil değildir.

Kaynak: KKTCMB

Sektörün brüt kredileri, 2015 Aralık ayı itibarıyla yüzde 2,54 oranlarında artış göstermiştir. 2016 yılı Mart ayı itibarıyla binde 4,7 azalış, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonunda ise yüzde 2,74, binde 8,8 ve yüzde 10,78 oranında artış gerçekleşmiştir.

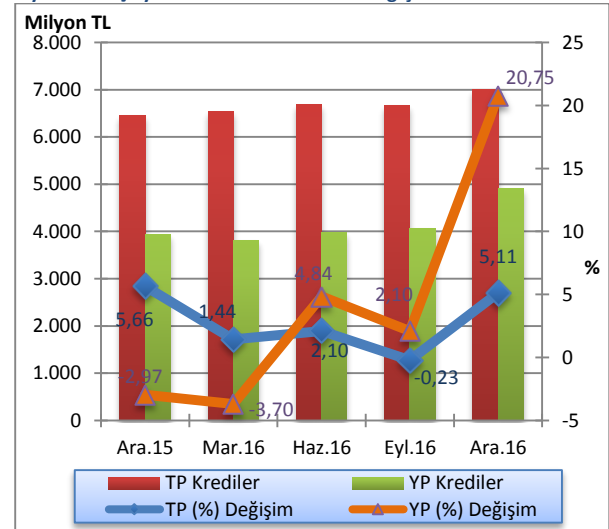
Grafik 5.8: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2016 yılının dördüncü çeyreğinde kredilerin 7.010,1 milyon TL'si TP cinsinden, 4.910,5 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 5,11, YP cinsinden kredilerde ise yüzde 20,75 oranında artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.9: Bankacılık Sektörü Krediler (Net) TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Not: TGA dâhil değildir.

Kaynak: KKTCMB

2016 yılının dördüncü çeyreğinde kamu bankaları brüt kredilerinde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinde yüzde 10,89 oranında, YP cinsinde ise yüzde 28,36 oranında artış olmuştur. Özel sermayeli bankaların brüt kredileri TP cinsinden yüzde 2,48

oranında, YP cinsinden ise yüzde 20,88 artış göstermiştir. Şube bankalarının brüt kredileri söz konusu dönemde TP cinsinden yüzde 2,5, YP cinsinden ise yüzde 13,7 artmıştır.

Tablo 5.10: Banka Grupları İtibarıyla Brüt Kredilerin Gelişimi (Milyon TL)

	Eylül 2016			Aralık 2016			Yüzde Değişim		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Bankaları	2.381,8	758,0	3.139,8	2.641,2	973,0	3.614,2	10,89	28,36	15,11
Özel Sermayeli Bankalar	2.630,1	2.344,0	4.974,1	2.695,1	2.833,4	5.528,5	2,48	20,88	11,15
Şube Bankaları	2.265,7	1.141,6	3.407,3	2.322,3	1.298,1	3.620,4	2,50	13,70	6,25
Toplam Krediler (Brüt)	7.277,6	4.243,6	11.521,2	7.658,6	5.104,5	12.763,1	5,24	20,29	10,78

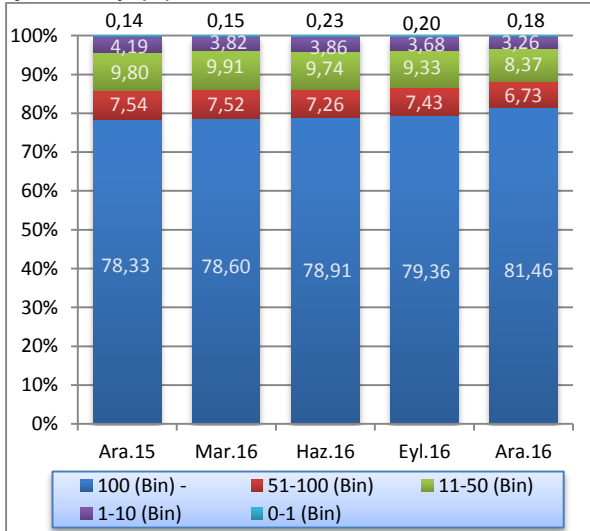
Kaynak: KKTTCMB

2016 dördüncü çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 81,46 olmuştur.

Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 8,37'lik payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 6,73 ve 3,26'sını oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise, binde 1,8 payla bin TL'ye kadar olan krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde; kredi büyüklüklerinin toplam krediler içindeki yüzdelik payı itibarıyla 100 bin TL'den büyük kredilerde artış, 51-100 bin TL, 11-50 bin TL, 1-10 bin TL ve 0-1 bin TL dilimlerindeki kredilerde ise azalış olmuştur.

Grafik 5.10: Kredi Büyüklüklerinin Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

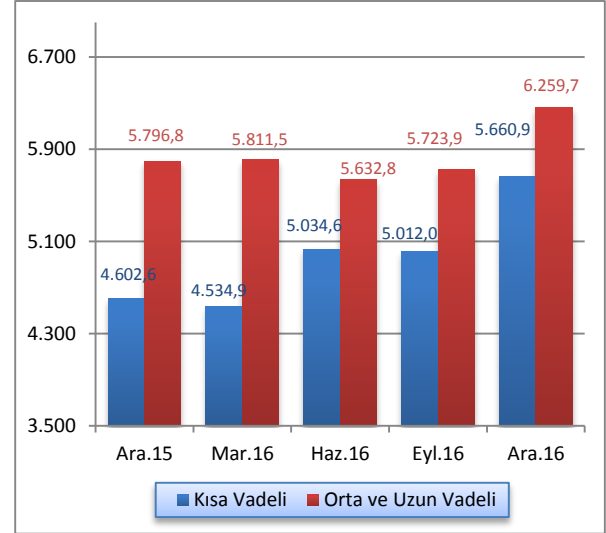

Not: TGA dâhil değildir.

Kaynak: KKTTCMB

Kısa vadeli krediler, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre 5.012 milyon TL'den 5.660,9 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu dönemde orta ve uzun vadeli krediler, 5.723,9 milyon TL'den 6.259,7 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde kısa vadeli krediler ile orta ve uzun vadeli kredilerde sırasıyla yüzde 22,99 ve 7,99 oranlarında genişleme olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde (Net) Vade Yapısı (Milyon TL)

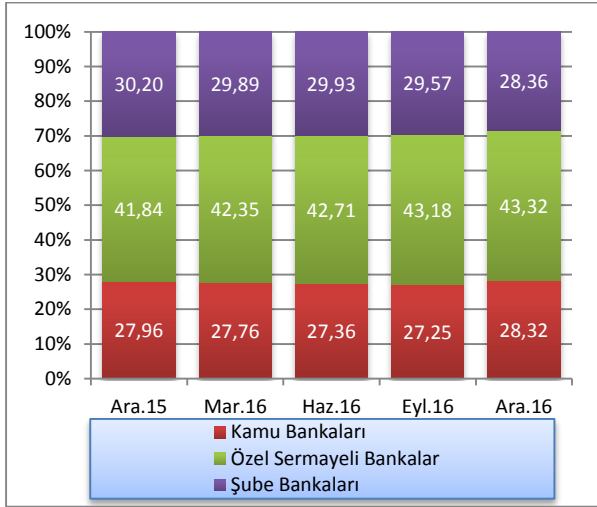

Not: 1 yıla kadar vadeli olanlar kısa vadeli kredi olarak sınıflandırılmaktadır.

Kaynak: KKTTCMB

Brüt kredilerin değişimi incelendiğinde, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu bankalarının payı yüzde 27,25’den yüzde 28,32’ye, özel sermayeli bankaların yüzde 43,18’den yüzde 43,32’ye yükselmiştir. Şube bankaları grubunun kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı ise yüzde 29,57’den yüzde 28,36’ya gerilemiştir. Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde şube bankalarının kullandıkları kredilerin toplam krediler içindeki paylarında azalış, kamu bankaları ile özel sermayeli bankaların payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Banka Gruplarına Göre Brüt Krediler Payları (%)

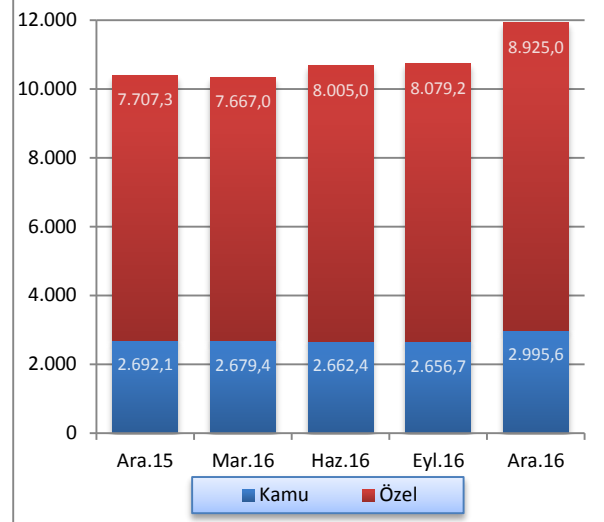

Kaynak: KTCMB

Aralık 2016 itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 74,87’sini özel sektöre, yüzde 25,13’ünü ise kamu sektörüne kullandırılmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 2.656,7 milyon TL’den 2.995,6 milyon TL’ye, özel kesim kredileri ise 8.079,2 milyon TL’den 8.925 milyon TL’ye yükselmiştir.

Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde kamu tarafından kullanılan kredilerin artış oranı yüzde 11,27, özel kesime kullanılan kredilerin artış oranı ise yüzde 15,8’dir.

Grafik 5.13: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

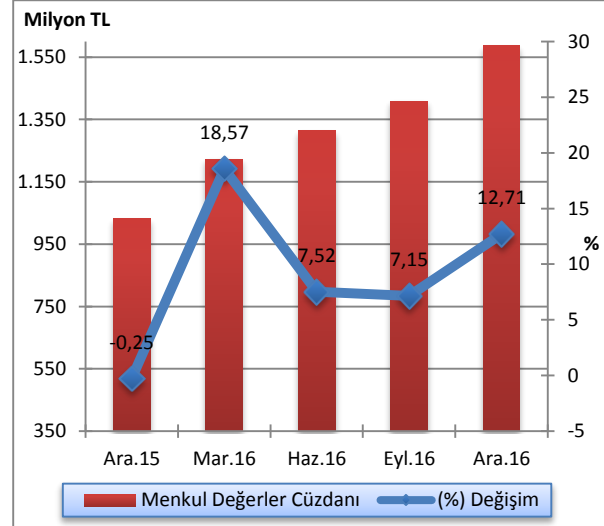

Kaynak: KTCMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC, 2015 yılı Aralık ayı itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre binde 2,5 oranında azalmıştır. 2016 yılı Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında ise sırasıyla yüzde 18,57, yüzde 7,52, yüzde 7,15 ve yüzde 12,71 oranlarında artış göstermiştir.

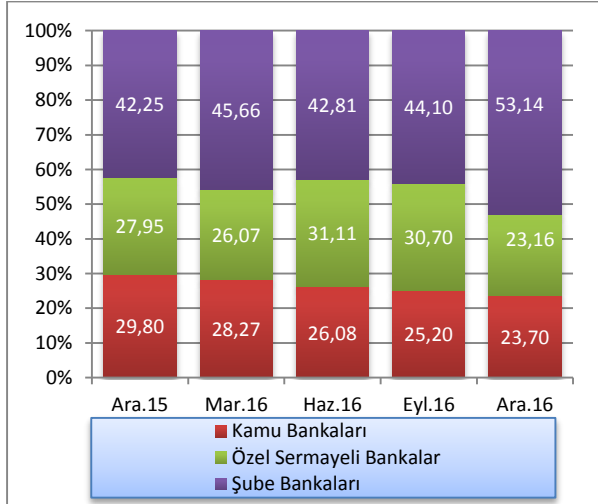
Grafik 5.14: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KTCMB

MDC'nin banka gruplarına göre dağılımının gösterildiği Grafik 5.15'e göre; 2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu bankalarının toplam MDC'deki payı yüzde 25,2'den yüzde 23,7'ye, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 30,7'den yüzde 23,16'ya gerilemiş, şube bankalarının payı ise yüzde 44,1'dan yüzde 53,14 seviyesine yükselmiştir. Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde özel sermayeli bankalar ve kamu bankaları gruplarında azalış, şube bankaları grubunda ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.15: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanı Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.11: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2015		2016		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Tasarruf	10.537,9	10.581,1	10.745,4	11.022,3	12.287,2
Ticari	2.350,4	2.380,8	2.442,4	2.744,1	3.040,5
Resmi	822,7	825,5	881,3	913,5	991,7
Diğer	239,6	236,8	231,4	289,9	315,8
Toplam Mevduat	13.950,6	14.024,2	14.300,5	14.969,8	16.635,2
Bankalara Borçlar	961,3	1.024,2	1.025,7	1.148,4	1.597,8
Bankalara Borçlar dâhil Toplam Mevduat	14.911,9	15.048,4	15.326,2	16.118,2	18.233,0

Kaynak: KKTCMB

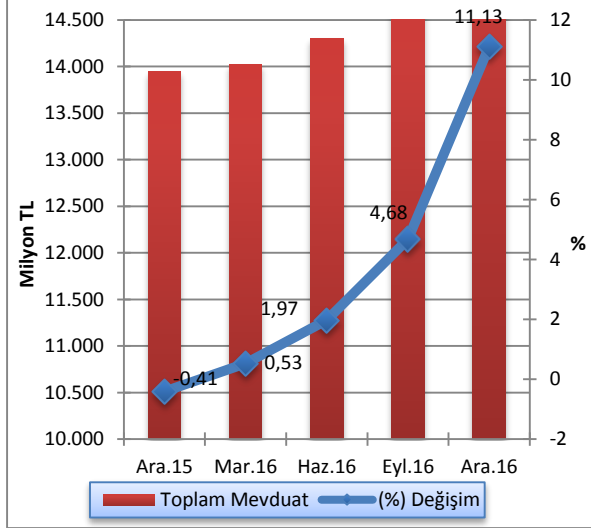
5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,13 artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde, yüzde 19,24 artış göstermiş ve 2016 Aralık sonunda 16.635,2 milyon TL olmuştur.

Aynı tabloda 2016 Aralık sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, en büyük payın 12.287,2 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu gözlenmektedir. Bunu sırasıyla 3.040,5 milyon TL ile ticari mevduat, 991,7 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde; tasarruf mevduatında yüzde 16,6, ticari mevduatta yüzde 29,36 ve resmi mevduatta yüzde 20,54 artış gerçekleşmiştir.

Toplam mevduat 2015 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla binde 4,1 oranında azalmıştır. 2016 yılının ilk çeyreğinde binde 5,3, ikinci çeyreğinde yüzde 1,97, üçüncü çeyreğinde 4,68 ve dördüncü çeyreğinde ise yüzde 11,13 oranlarında artış göstermiştir.

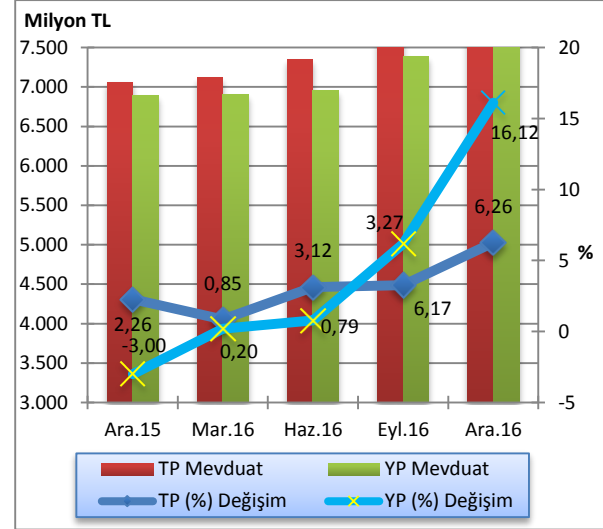
Grafik 5.16: Mevduatın Gelişimi ve Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

2016 yılının dördüncü çeyreğinde mevduatın 8.058,5 milyon TL'sinin TP cinsinden, 8.576,7 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmektedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 6,26, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 6,12 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.17: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

Aralık 2016 sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu bankalarının TP mevduatı yüzde 5,95, YP mevduatı ise yüzde 17,3 artmış, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 8,24, YP mevduatında yüzde 19,07 oranlarında artış gerçekleşmiştir. Aynı dönemde şube bankalarının TP mevduatında yüzde 4,18, YP mevduatında ise yüzde 9,83 oranlarında yükseliş olmuştur.

Tablo 5.12: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Eylül 2016			Aralık 2016			Yüzde Değişim 09/2016-12/2016		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Bankalar	2.697,1	1.530,0	4.227,0	2.857,6	1.794,7	4.652,3	5,95	17,30	10,06
Özel Sermayeli Bankalar	2.704,4	3.790,0	6.494,4	2.927,3	4.512,9	7.440,2	8,24	19,07	14,56
Şube Bankalar	2.182,4	2.066,0	4.248,4	2.273,6	2.269,1	4.542,7	4,18	9,83	6,93
Toplam Mevduat	7.583,9	7.386,0	14.969,8	8.058,5	8.576,7	16.635,2	6,26	16,12	11,13

Kaynak: KKTÇMB

Sektör mevduatındaki vade yoğunluğu, önceki dönemlerde olduğu gibi, yüzde 51,84'lük oranla bir ay vadeli mevduattadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 20,2 payla üç ay vadeli, yüzde 14,39 payla vadesiz, yüzde 9,43'lük payla bir yıl ve yüzde 4,14'lük payla 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade dağılımı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, 1 ay vadeli mevduatta 2,99 puan azalış, vadesiz, 3 ay vadeli, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli

mevduatlarda sırasıyla 0,6, 1,82, 0,08 ve 0,49 puan artış gerçekleşmiştir.

Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde 1 ay vadeli, ve 1 yıl vadeli mevduatta sırasıyla 3,28, ve 0,03 puan azalış, vadesiz mevduatta 1,06, 3 ay vadeli mevduatta 2,16 ve 6 ay vadeli mevduatta 0,09 puan artış olmuştur.

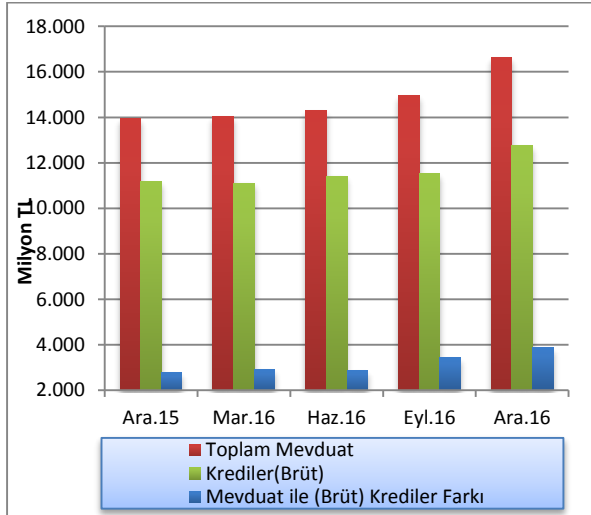
Tablo 5.13: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2015		2016		Değişim (Puan)		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2016-12/2016	12/2015-12/2016
Vadesiz	13,33	12,48	13,38	13,79	14,39	0,60	1,06
1 Ay Vadeli	55,12	56,47	55,46	54,83	51,84	-2,99	-3,28
3 Ay Vadeli	18,04	17,75	18,07	18,38	20,20	1,82	2,16
6 Ay Vadeli	4,05	4,22	4,21	4,06	4,14	0,08	0,09
1 Yıl Vadeli	9,46	9,08	8,88	8,94	9,43	0,49	-0,03
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KKTCMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Eylül 2016 sonunda 3.449 milyon TL olan fark, 2016 Aralık ayında 423 milyon TL artmış ve 3.872 milyon TL'ye yükselmiştir.

Grafik 5.18: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

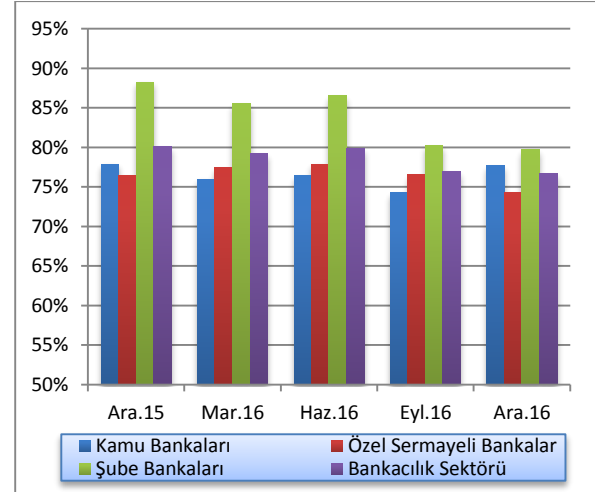
Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, Eylül 2016 sonunda yüzde 76,96 oranında gerçekleşmiş ve Aralık 2016 sonunda yüzde 76,72 seviyesine gerilemiştir. Kredilerin toplam

mevduata oranı bir yıllık dönemde 3,33 puan azalmıştır.

2016 yılının Aralık ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı bankalar bazında incelendiği zaman, şube bankaları yüzde 79,69 ile birinci sırada yer almaktadır. Şube bankalarını yüzde 77,69 oranla kamu bankaları takip etmektedir. Özel sermayeli bankalar ise yüzde 74,31 dönüşüm oranına sahiptir.

Grafik 5.19: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 8,54 oranında artarak 2016 yılının dördüncü çeyreği sonunda 2.066,2 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde ise yüzde 27,7 oranında artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 185,3 milyon TL, yedek akçeler ise 59,1 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.14: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2015			2016	
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.
Ödenmiş Sermaye	791,4	791,8	848,5	878,4	976,7
Yedek Akçeler	367,3	426,1	425,3	423,8	426,4
Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Menkul Değerler Değer Artış Fonu	12,5	78,7	72,3	72,7	82,1
Dönem Kârı (Zararı)	201,8	56,1	156,3	227,5	306,8
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	244,8	373,3	301,2	301,0	273,9
Toplam	1.618,0	1.726,2	1.803,5	1.903,6	2.066,2

Kaynak: KKTCMB

5.2.7 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, Eylül 2016 dönemine göre 2016 yılı Aralık ayı sonunda yüzde 12,23 oranında artmış, 3.158 milyon TL seviyesinden 3.544,1 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 24,74 oranında artış olmuştur.

Eylül 2016 sonunda 15.285,2 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 10,87 oranında artarak 16.946,4 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde yüzde 19,21 oranında artmıştır.

M2 para arza resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, yüzde 10,28 oranında artarak 16.319 milyon TL'den 17.996,6 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı yüzde 19,11'dir.

Tablo 5.15: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

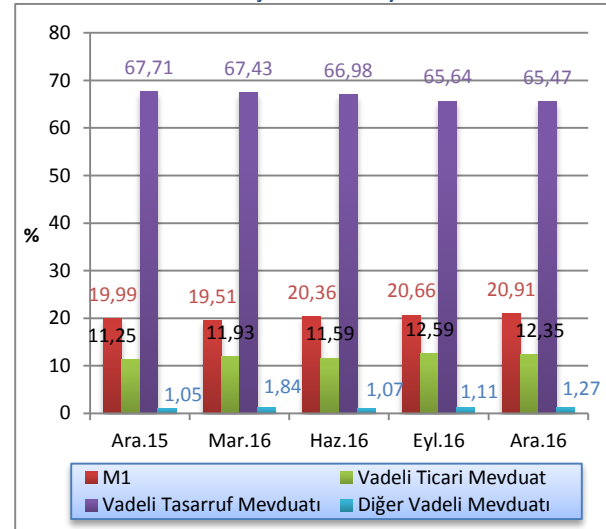
Yıllar	Dönem	M1	Yüzde Değişim	M2	Yüzde Değişim	M3	Yüzde Değişim
2012		1.661,2	8,18	8.765,9	4,32	9.585,4	6,22
2013		1.963,4	5,95	10.562,0	5,68	11.345,1	5,17
2014	IV	2.211,0	2,22	11.880,2	2,60	12.660,2	1,82
2015	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,73	14.279,2	8,08	15.106,4	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,8	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28

Kaynak: KKTCCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Aralık 2016 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 65,47 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 20,91'lik payla M1, yüzde 12,35 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,27'lik oranla diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2'nin yapısı içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde oransal olarak 2,24 puan azalarak yüzde 65,47'ye gerilemiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden vadeli ticari mevduatı yüzde 11,25'den yüzde 12,35'e, M1 yüzde 19,99'dan yüzde 20,91'e ve vadeli diğer mevduat yüzde 1,05'den yüzde 1,27'ye yükselmiştir.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

Kaynak: KKTCCMB

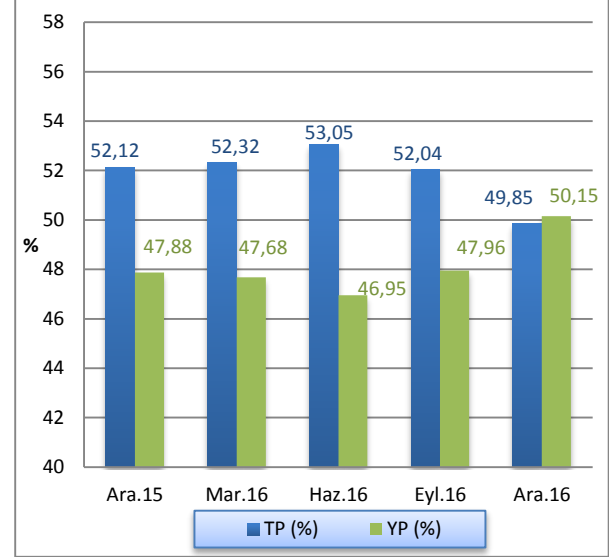
M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Aralık 2016 itibarıyla incelendiğinde, TP mevduatın M3 içindeki payının yüzde 49,85, YP mevduatın ise yüzde 50,15 oranında olduğu görülmektedir. Bu paylar Aralık 2015 sonunda TP'de yüzde 52,12, YP'de ise yüzde 47,88 seviyesinde idi.

5.3 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

2016 yılı birinci çeyrek verileri, BPP'nin yeni bir bilişim altyapısına geçmesinden dolayı Şubat ve Mart aylarını kapsamaktadır.

2016 yılı dördüncü çeyrek itibarıyla TL'de 909, ABD dolarında 194, avroda 214 ve sterlinde 559 adet gerçekleşen işlem bulunmaktadır. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 9.985 milyon TL, YP cinsinden, ABD dolarında 2.799 milyon ABD doları, avroda 1.197 milyon avro ve sterlinde 4.854 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

Tablo 5.16: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2015								
Q2	399	3.965.500	159	782.400	155	504.000	272	2.913.150
Q3	388	4.497.000	200	1.734.503	170	485.502	373	3.994.005
Q4	426	4.124.500	214	3.388.900	216	1.013.400	410	5.052.550
2016								
Şubat - Mart	101	948.500	48	543.000	60	139.150	136	1.296.050
Q2	468	4.486.250	224	2.732.400	245	532.200	551	5.281.550
Q3	465	5.473.600	116	2.125.500	174	787.300	424	3.917.600
Q4	909	9.985.350	194	2.799.200	214	1.197.550	559	4.854.300

Kaynak: KKTÇMB

2016 yılı dördüncü çeyrekte gerçekleşen işlemlerin hacim dağılımlarına baktığımızda, TL'de yüzde 89,99, ABD dolarında yüzde 90,21, avroda 99,07 ve sterlinde yüzde 100 oranlarında gecelik vadede işlem

görülmüştür. Bir ay vadeli işlemlerin hacim dağılımlarına baktığımızda, TL'de yüzde 10,01, ABD dolarında yüzde 9,28 ve avroda 0,93 oranlarında aylık vade tercih edilmiştir.

Tablo 5.17: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x 1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2015 Q2	3.965.500		782.400		504.000		2.913.150	
O/N	3.779.500	95,31	780.400	99,74	496.000	98,41	2.913.150	100,00
1M	186.000	4,69	2.000	0,26	8.000	1,59		
2015 Q3	4.497.000		1.734.503		485.502	29,30	3.994.005	
O/N	4.289.000	95,37	1.730.003	99,74	485.502	100,00	3.994.005	100,00
1W	2.000	0,04						
1M	196.000	4,36	4.500	0,26				
3M	10.000	0,22						
2015 Q4	4.124.500		3.388.900		1.013.400		5.052.550	
O/N	3.796.000	92,04	3.387.000	99,94	1.013.400	100,00	5.052.550	100,00
1W	5.000	0,12						
1M	323.500	7,84	1.900	0,06				
2016 Şubat-Mart	948.500		543.000		139.150		1.296.050	
O/N	851.500	70,30	542.000	97,92	138.650	98,33		
1M	97.000	29,70	1.000	2,08	500	1,67	1.290.050	100,00
2016 Q2	4.486.250		2.732.400		532.200		5.281.550	
O/N	4.090.750	74,15	2.729.150	97,77	532.200	100,00	5.281.550	100,00
1W	1.000	0,21						
1M	394.500	25,64	3.250	2,23				
2016 Q3	5.473.600		2.125.500		787.300		3.917.600	
O/N	5.090.600	75,27	2.114.300	92,24	787.050	99,43	3.917.600	100,00
1M	383.000	24,73	11.200	7,76	250	0,57		
2016 Q4	9.985.350		2.799.200		1.197.550		4.854.300	
O/N	9.697.350	89,99	2.784.700	90,21	1.193.550	99,07	4.854.300	100,00
1M	288.000	10,01	14.000	9,28	4.000	0,93		
1W			500	0,52				

Kaynak: KKTÇMB

2016 yılı dördüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL'de yüzde 7,25, ABD dolarında ve avroda yüzde 0,5, sterlinde yüzde 0,75'tir. 1 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz

oranları ise TL'de yüzde 9,77, ABD dolarında yüzde 1,29 ve avroda yüzde 1,25'dir. Bu dönemde sterlinde 1 ay vadeli işlem gerçekleşmemiştir.

Tablo 5.18: Ortalama Faiz Oranları (%)

	TL					₺			€		£	
	O/N	1W	1M	2W	3M	O/N	1W	1M	O/N	1M	O/N	1M
2015 Q2	7,25		8,61			0,50		1,13	0,50	1,75	0,75	
Q3	7,25	7,00	9,00		9,50	0,50		1,64	0,50		0,75	
Q4	7,25	9,00	9,00			0,50		1,45	0,50		0,75	
2016 Şubat-Mart	7,25		9,83			0,50		1,50	0,50	1,75	0,75	
Q2	7,25	10,00	10,00			0,50		1,60	0,50		0,75	
Q3	7,25		9,88			0,50		1,25	0,50	1,75	0,75	
Q4	7,25		9,77			0,50	1,00	1,29	0,50	1,25	0,75	

Kaynak: KKTÇMB

5.4 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartları işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTCMB tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.19: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
3/7/2015 (RG 108)	1,88	2,38	1,31	1,81
02/10/2015 (RG 144)	1,89	2,39	1,30	1,80
04/01/2016 (RG 1)	1,96	2,46	1,29	1,79
01/04/2016 (RG 41)	2,09	2,59	1,27	1,77
01/07/2016 (RG 85)	2,14	2,64	1,26	1,76
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
02/01/2017 (RG 2)	2,06	2,56	1,23	1,73

Kaynak: KKTCMB

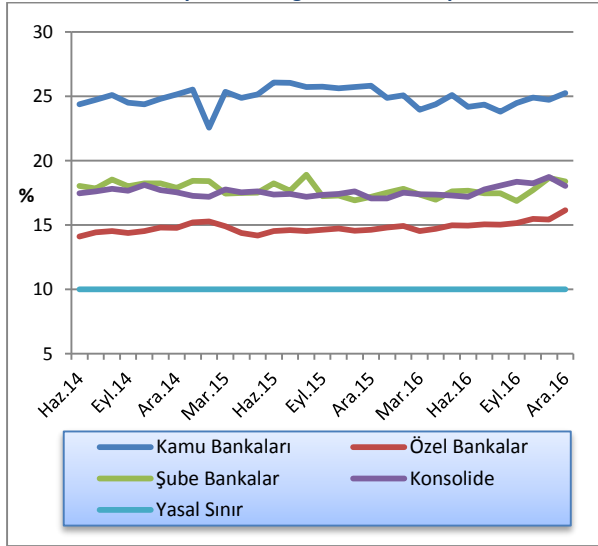
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2016 yılının son çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 0,33 puan azalmasına karşın yüzde 10 olan yasal sınırın oldukça üzerinde, yüzde 18,03 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Aralık 2016 itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu bankalarında yüzde 24,06, özel sermayeli bankalarda yüzde 15,09 ve şube bankalarında yüzde 19,15 olarak gerçekleşmiştir. Eylül 2016 itibarıyla bu oranlar sırasıyla yüzde 25,26, 16,14 ve 18,38 seviyesinde idi. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, SYSR kamu bankalarında 0,11 puan, şube bankalarında 1,8 puan ve özel bankalarda 0,56 puan artmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTCCMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıkları, Aralık 2016 sonunda bir önceki dönemle kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 0,14, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 13,55, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 12,89, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 7,47 oranında artmıştır. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 275,9 milyon TL artarak 2.317,9 milyon TL'ye yükselmiştir.

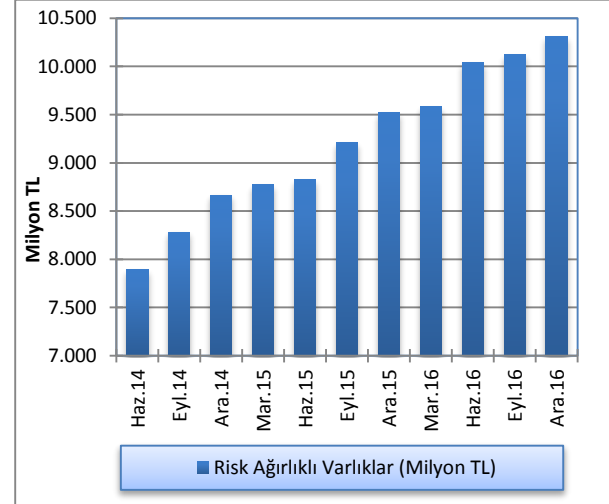
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar

	Ara. 2015	Mar. 2016	Haz. 2016	Eyl. 2016	Ara. 2016	Yüzde Değişim (09/16-12/16)
% 0	7.939,6	7.865,8	7.944,9	8.598,2	9.810,4	0,14
% 20	1.365,2	1.414,6	1.445,0	1.505,7	1.709,6	13,55
% 50	3.274,1	3.338,4	3.436,9	3.567,6	4.027,2	12,89
% 100	5.602,8	5.661,4	5.988,8	5.992,3	6.439,4	7,47
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	2.010,0	1.970,7	2.040,7	2.042,0	2.317,9	13,52

Kaynak: KKTCCMB

2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, risk ağırlıklı varlıklarda yüzde 1,91 oranında artış olmuştur. Eylül 2016 itibarıyla 10.119,2 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklandırılmış toplamı, Aralık 2016 sonunda 193,3 milyon TL artarak 10.312,5 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde yüzde 8,3 artmıştır.

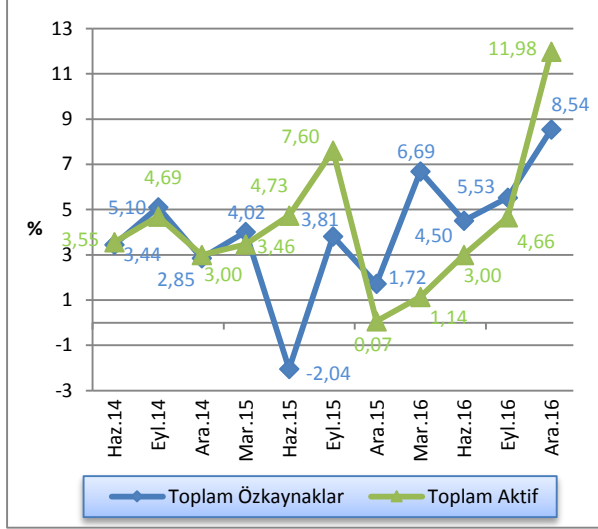
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTCCMB

Aralık 2016 sonu itibarıyla bir önceki döneme göre toplam aktifler yüzde 11,98, toplam özkaynaklar ise yüzde 8,54 oranında artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 22,1 ve yüzde 27,7 oranlarında artmıştır.

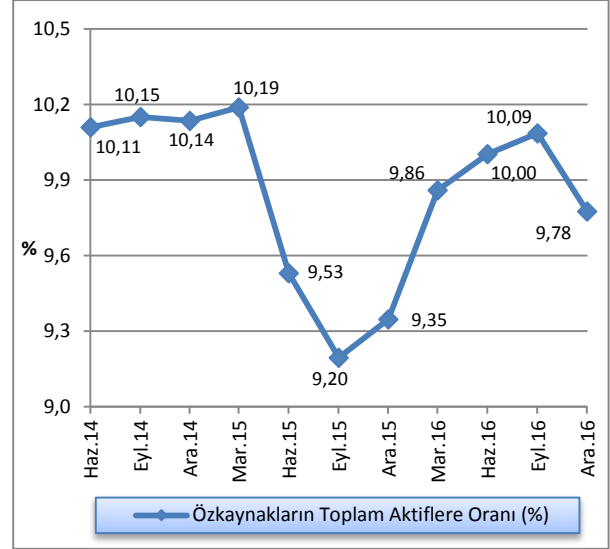
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerde Artış Oranları

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2015 yılının son çeyreğinde yüzde 9,35 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Bu oran 2016 yılının ilk çeyreğinde yüzde 9,86 iken, ikinci çeyrekte yüzde 10'a, üçüncü çeyrekte yüzde 10,09'a yükselmiş, 2016 yılsonu itibarıyla ise yüzde 9,78 seviyesine gerilemiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörü Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

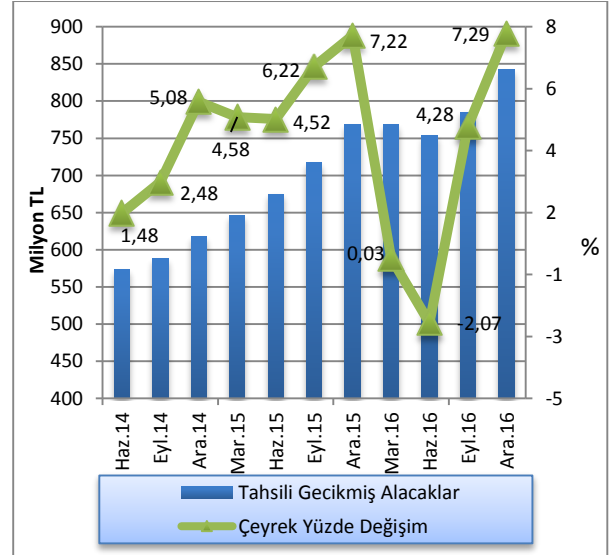

Kaynak: KKTCMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMİŞ ALACAKLAR

2016 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 785,3 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, Aralık 2016 sonu itibarıyla yüzde 7,29 oranında artarak 842,5 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 9,6 oranında artmıştır.

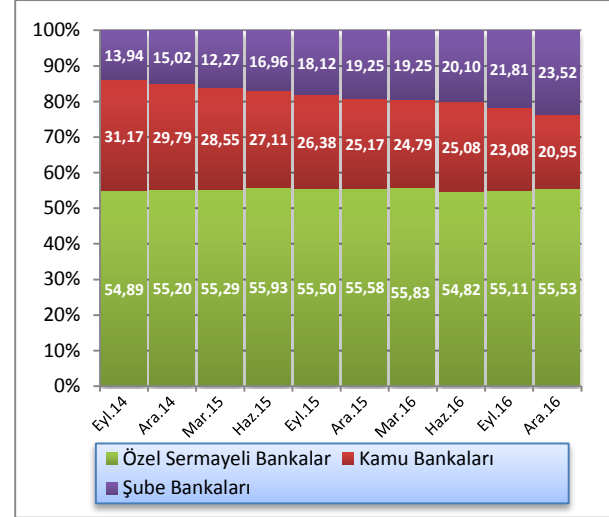
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KKTCMB

2016 yılı dördüncü çeyrek sonu itibarıyla özel sermayeli bankalar ile şube bankalarının toplam TGA içindeki paylarında bir önceki çeyreğe göre artış, kamu bankalarının payında azalış olduğu görülmektedir. Buna göre, Eylül 2016 - Aralık 2016 döneminde şube bankalarının toplam TGA içindeki payı yüzde 21,81'den yüzde 23,52'ye, özel sermayeli bankaların payı yüzde 55,11'den yüzde 55,53'e yükselirken, kamu bankalarının toplam TGA içindeki payı yüzde 23,08'den yüzde 20,95'e gerilemiştir. Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 55,58'den yüzde 55,53'e, kamu bankalarının payı yüzde 25,17'den yüzde 20,95'e gerilemiş, şube bankaların payı ise yüzde 19,25'den yüzde 23,52'ye yükselmiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

2016 yılı dördüncü çeyreğinde, toplam aktifler 21.134,2 milyon TL, toplam brüt krediler 12.763,1 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, tahsili gecikmiş alacaklar 842,5 milyon TL, özel karşılıklar 521,6 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, Aralık 2016 itibarıyla kamu bankalarında toplam aktifler 5.497,9 milyon TL, toplam brüt krediler 3.614,2 milyon TL, tahsili gecikmiş alacaklar 176,6 milyon TL, özel karşılıklar ise 124,1 milyon TL seviyesindedir. Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 9.062,8 milyon TL, toplam brüt krediler 5.528,6 milyon TL, tahsili gecikmiş

alacaklar 467,8 milyon TL, özel karşılıklar 231,8 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında ise toplam aktifler 6.573,5 milyon TL, toplam brüt krediler 3.620,3 milyon TL, tahsili gecikmiş alacaklar 198,1 milyon TL, özel karşılıklar 165,7 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre TGA'lar, Özel Karşılıklar, Toplam Aktifler ve Brüt Krediler Gelişimi (Milyon TL)

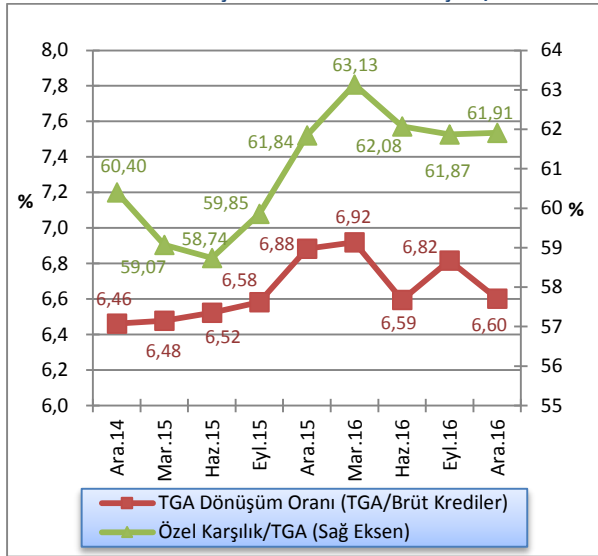
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Haz.16	Eyl.16	Ara.16	Haz.16	Eyl.16	Ara.16	Haz.16	Eyl.16	Ara.16	Haz.16	Eyl.16	Ara.16
Kamu Bankaları	4.909,9	5.079,5	5.497,9	3.125,1	3.139,8	3.614,2	189,0	181,3	176,6	122,8	117,1	124,1
Özel Sermayeli Bankalar	7.630,6	7.935,4	9.062,8	4.877,5	4.974,1	5.528,6	412,8	432,8	467,8	211,4	214,1	231,8
Şube Bankaları	5.491,9	5.858,1	6.573,5	3.417,8	3.407,3	3.620,3	151,3	171,2	198,1	133,3	154,7	165,7
Toplam	18.032,4	18.873,0	21.134,2	11.420,4	11.521,2	12.763,1	753,1	785,3	842,5	467,5	485,9	521,6

Kaynak: KKTÇMB

2014 dördüncü çeyreğinden itibaren artış eğiliminde olan TGA dönüşüm oranı, 2016 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 0,33 puan azalarak yüzde 6,59'a gerilemiş, 2016 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 0,23 puan artarak yüzde 6,82'ye yükselmiştir. TGA dönüşüm oranı, Aralık 2016 sonunda 0,22 puan gerileyerek yüzde 6,6 olarak gerçekleşmiştir.

TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı, 2016 Eylül ayı itibarıyla yüzde 61,87 iken, Aralık 2016'da 0,04 puan artmış ve yüzde 61,91'e yükselmiştir. Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı 0,07 puan yükselmiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA

Kaynak: KKTCMB

2016 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 1,37 olan sektör aktif kârlılığı, 2016 yılı dördüncü çeyrekte yüzde 1,65'e, yüzde 13,96 olan özkaynak kârlılığı yüzde 16,56'ya yüzde 3,31 olan net faiz marjı ise yüzde 3,25'e yükselmiştir. Aralık 2015 - Aralık 2016 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 1,24'den yüzde 1,65'e, özkaynak kârlılığı yüzde 12,81'den yüzde 16,56'ya yükselmiş, net faiz marjı ise yüzde 3,28'den yüzde 3,25'e gerilemiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları

Açıklama	2015		2016		Ara.
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	
Aktif Kârlılığı¹	1,24	1,06	1,32	1,37	1,65
Özkaynak Kârlılığı²	12,81	10,99	13,74	13,96	16,56
Net Faiz Marjı³	3,28	3,28	3,27	3,31	3,25

1 Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

2 Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

3 (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı+TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

Kaynak: KKTCMB

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete’de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
41/2001 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası’nın 5 (1) (E) maddesi altında düzenlenen “UBAN (Ulusal Banka Hesap Numarası) Tebliği”.	24.11.2016	934	29.11.2016	157
41/2001 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası’nın 5 (1) (A), 5 (1) (Ç) ve 5 (2) (G) maddeleri uyarınca; bankacılık sisteminin düzenlenmesi; finansal sistemde istikrar sağlamak için düzenleyici tedbirler alınması; kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere gerekli karar ve tedbirler alınmasının gerekliliği uyarınca, Yasanın 38’inci maddesinden aldığı yetkiye istinaden “Bankaların Tahvil ve Bono İhraçlarının” usul ve esaslarının düzenlenmesi.	24.11.2016	935	28.11.2016	158

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar - KKTC Cumhuriyet Meclisi

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasalar				
Yasa Tasarıları				
Cumhurbaşkanlığı'nca Onaylanacak Yasalar				
Tüzükler				

EK B. İSTATİSTİK TABLOLARI

Tablo B.1: KKTOMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
30 Eyl. 2012	2.024.266.363	153.308.695	1.725.758	2.179.300.816	191.283.228	982.830.467	691.217.788	313.969.333	2.179.300.816
31 Ara. 2012	2.454.557.334	91.651.874	40.831.510	2.587.040.718	260.911.511	1.357.819.974	700.000.506	268.308.727	2.587.040.718
31 Mar. 2013	2.529.386.602	99.080.149	2.320.907	2.630.787.658	217.047.397	1.366.592.597	746.030.636	301.117.028	2.630.787.658
30 Haz. 2013	2.622.682.346	105.015.585	1.830.484	2.729.528.415	217.783.359	1.352.697.549	805.019.967	354.027.540	2.729.528.415
30 Eyl. 2013	3.052.496.431	139.133.835	1.799.949	3.193.430.215	218.683.984	1.724.387.219	828.836.908	421.522.104	3.193.430.215
31 Ara. 2013	3.213.649.639	78.854.104	63.070.913	3.355.574.656	291.100.579	1.818.251.291	870.763.371	436.559.672	3.355.574.656
31 Mar. 2014	3.079.515.185	147.484.184	1.728.249	3.228.727.618	245.971.070	1.675.102.982	876.948.620	430.704.946	3.228.727.618
30 Haz. 2014	3.270.433.195	121.218.064	1.804.149	3.393.455.408	247.254.958	1.792.772.785	890.156.351	463.271.314	3.393.455.408
30 Eyl. 2014	3.511.228.059	119.312.114	1.752.480	3.632.292.653	248.132.449	1.917.060.863	938.524.944	528.574.397	3.632.292.653
31 Ara. 2014	3.645.697.257	171.220.524	25.331.106	3.842.248.887	258.929.182	1.493.119.701	954.982.558	1.135.217.446	3.842.248.887
31 Mar. 2015	3.739.517.315	115.254.133	2.248.301	3.857.019.749	276.152.356	1.408.442.288	1.006.554.132	1.165.870.973	3.857.019.749
30 Haz. 2015	4.297.312.709	132.031.767	18.942.188	4.448.286.664	276.996.548	1.482.713.730	1.062.691.010	1.625.885.376	4.448.286.664
30 Eyl. 2015	4.883.071.770	133.138.667	2.280.396	5.018.490.833	278.408.386	1.554.299.105	1.159.694.120	2.026.089.222	5.018.490.833
31 Ara. 2015	4.820.323.929	184.465.057	20.635.529	5.025.424.515	400.156.276	1.597.089.925	1.143.470.037	1.884.708.277	5.025.424.515
31 Mar. 2016	4.759.331.238	177.928.840	2.511.781	4.939.771.859	317.637.476	1.368.093.189	1.158.875.053	2.095.166.141	4.939.771.859
30 Haz. 2016	4.743.182.458	213.175.830	2.640.121	4.958.998.409	318.658.983	1.476.230.465	1.172.163.993	1.991.944.968	4.958.998.409
30 Eyl. 2016	5.466.386.701	186.416.180	2.729.886	5.655.532.767	319.829.286	1.706.384.976	1.233.282.326	2.396.036.179	5.655.532.767
31 Ara. 2016	6.362.944.796	67.051.670	22.187.719	6.452.184.185	465.169.093	2.083.019.935	1.359.700.420	2.544.294.737	6.452.184.185

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dahildir.

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.2: KKTCCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
30 Eyl. 2012	37.746.858	2.510.610	937.959.685	991.822.178	17.852.088	36.374.944	2.024.266.363
31 Ara. 2012	41.824.170	2.506.876	1.224.645.577	1.016.589.138	126.405.173	42.586.400	2.454.557.334
31 Mar. 2013	48.582.643	2.506.876	1.248.835.118	1.153.243.815	23.927.150	52.291.000	2.529.386.602
30 Haz. 2013	61.108.724	2.506.876	1.274.274.978	1.206.215.874	36.180.430	42.395.464	2.622.682.346
30 Eyl. 2013	88.890.514	2.506.876	1.359.032.554	1.456.467.434	26.347.485	119.251.568	3.052.496.431
31 Ara. 2013	62.270.427	2.146.362	1.403.280.967	1.522.482.954	78.923.761	144.545.168	3.213.649.639
31 Mar. 2014	57.681.769	2.146.362	1.068.596.270	1.717.402.462	35.043.690	198.644.632	3.079.515.185
30 Haz. 2014	37.813.934	2.146.362	1.173.711.609	1.837.164.805	51.540.117	168.056.368	3.270.433.195
30 Eyl. 2014	63.855.297	2.146.362	1.167.075.364	1.915.670.506	63.391.520	299.089.010	3.511.228.059
31 Ara. 2014	59.575.201	2.341.331	1.307.875.937	1.925.886.634	60.933.484	289.084.670	3.645.697.257
31 Mar. 2015	93.270.862	2.341.331	1.456.217.149	1.979.335.666	48.438.307	159.914.000	3.739.517.315
30 Haz. 2015	82.385.984	2.341.331	1.467.167.127	2.411.582.643	113.843.324	219.992.300	4.297.312.709
30 Eyl. 2015	140.974.336	2.341.331	1.467.337.337	2.899.368.703	114.480.913	258.569.150	4.883.071.770
31 Ara. 2015	87.625.194	2.611.239	1.402.006.529	2.945.775.755	55.692.162	326.613.050	4.820.323.929
31 Mar. 2016	117.668.364	2.611.239	1.499.576.679	2.952.607.384	77.638.972	109.228.600	4.759.331.238
30 Haz. 2016	90.757.864	2.611.239	1.614.592.023	2.855.674.301	33.822.031	145.725.000	4.743.182.458
30 Eyl. 2016	238.570.625	2.611.239	2.029.877.829	3.097.871.008	-	97.456.000	5.466.386.701
31 Ara. 2016	216.724.660	3.440.019	2.260.530.677	3.687.779.940	-	194.469.500	6.362.944.796

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.3: KKTCCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
30 Eyl. 2012			1.629.494				4.581.056	6.210.550
31 Ara. 2012			453.024					453.024
31 Mar. 2013			464.117				2.369.863	2.833.980
30 Haz. 2013							2.546.937	2.546.937
30 Eyl. 2013							2.718.359	2.718.359
31 Ara. 2013								-
31 Mar. 2014							2.431.745	2.431.745
30 Haz. 2014							2.381.303	2.381.303
30 Eyl. 2014							2.580.963	2.580.963
31 Ara. 2014								-
31 Mar. 2015							4.466.517	4.466.517
30 Haz. 2015							4.642.279	4.642.279
30 Eyl. 2015							5.311.384	5.311.384
31 Ara. 2015								-
31 Mar. 2016								-
30 Haz. 2016							4.083.448	4.083.448
30 Eyl. 2016							4.270.101	4.270.101
31 Ara. 2016							5.065.643	5.065.643

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.4: KKTOMB Nezdindeki Mevduat (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
30 Eyl. 2012	14.402.529	6.604.084	346.198.534	580.702.034	417.571.483	273.646.305	448.719	34.474.567	1.674.048.255
31 Ara. 2012	29.068.032	12.594.336	569.036.541	705.950.851	427.106.666	272.893.840	6.803.900	34.366.314	2.057.820.480
31 Mar. 2013	48.816.728	11.822.337	613.253.255	654.092.851	453.851.811	292.178.825	6.076.543	32.530.883	2.112.623.233
30 Haz. 2013	55.172.326	12.858.690	491.417.120	772.260.838	486.606.486	318.413.481	396.500	20.592.075	1.157.717.516
30 Eyl. 2013	86.265.299	18.449.179	620.407.179	975.835.456	482.994.224	345.842.684	426.258	23.003.848	2.553.224.127
31 Ara. 2013	18.846.398	20.578.975	735.826.294	1.013.142.338	487.900.228	382.863.143	609.831	29.247.455	2.689.014.662
31 Mar. 2014	38.950.361	43.565.188	472.182.955	1.094.180.494	491.575.544	385.373.076	438.945	25.785.039	2.552.051.602
30 Haz. 2014	53.919.830	11.982.605	466.591.523	1.122.184.360	499.327.153	390.829.198	17.474.716	120.619.751	2.682.929.136
30 Eyl. 2014	69.233.058	18.698.887	502.033.797	1.136.473.300	526.918.645	411.606.299	27.425.327	163.196.494	2.855.585.807
31 Ara. 2014	17.094.271	9.256.228	567.445.436	868.076.651	532.525.648	422.456.910	629.724	30.617.391	2.448.102.259
31 Mar. 2015	10.753.910	21.354.653	497.415.629	849.731.141	555.437.616	451.116.516	441.602	28.745.353	2.414.996.420
30 Haz. 2015	18.278.584	34.669.328	421.856.540	988.595.032	565.747.200	496.943.810	428.189	18.886.057	2.545.404.740
30 Eyl. 2015	14.819.534	30.301.580	346.773.076	1.141.287.770	578.364.670	581.329.450	396.168	20.720.977	2.713.993.225
31 Ara. 2015	57.528.409	19.608.857	377.112.293	1.111.941.851	583.627.835	559.842.202	751.281	30.147.234	2.740.559.962
31 Mar. 2016	6.022.339	9.748.736	300.772.726	1.024.849.739	596.821.843	562.053.210	529.628	26.170.021	2.526.968.242
30 Haz. 2016	78.931.631	12.662.410	294.047.768	975.886.690	606.507.229	565.656.764	479.769	114.222.197	2.648.394.458
30 Eyl. 2016	51.544.433	68.733.216	389.781.881	1.098.732.181	622.344.234	610.938.092	527.417	97.065.848	2.939.667.302
31 Ara. 2016	29.069.115	35.483.804	459.264.539	1.442.174.000	652.163.031	707.537.389	794.582	116.233.895	3.442.720.355

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.5: KKTOMB D6vız Kurları

Yıllar	Aylar	USD		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2011		1.8889	1.8980	2.4438	2.4556	2.9170	2.9322
2012		1.7826	1.7912	2.3517	2.3630	2.8708	2.8858
2013		2.1343	2.1381	2.9365	2.9418	3.5114	3.5297
2014		2.3189	2.3230	2.8207	2.8258	3.5961	3.6149
2015		2.9076	2.9128	3.1776	3.1833	4.3007	4.3231
2016	1	2.9609	2.9662	3.2292	3.2350	4.2348	4.2569
	2	2.9293	2.9345	3.2296	3.2354	4.0912	4.1125
	3	2.8334	2.8385	3.2081	3.2139	4.0766	4.0979
	4	2.8014	2.8064	3.1908	3.1966	4.0845	4.1058
	5	2.9560	2.9613	3.2906	3.2965	4.3098	4.3323
	6	2.8936	2.8988	3.2044	3.2102	3.8690	3.8891
	7	3.0125	3.0180	3.3446	3.3506	3.9624	3.9831
	8	2.9545	2.9598	3.3040	3.3100	3.8619	3.8821
	9	2.9959	3.0013	3.3608	3.3669	3.8909	3.9112
	10	3.0998	3.1054	3.3834	3.3895	3.7844	3.8041
	11	3.4199	3.4261	3.6253	3.6318	4.2473	4.2695
	12	3.5192	3.5255	3.7099	3.7166	4.3189	4.3414

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2011		1,5449	1,2938
2012		1,6111	1,3192
2013		1,6480	1,3759
2014		1,5535	1,2164
2015		1.4817	1.0929
2016	1	1.4327	1.0906
	2	1.3990	1.1025
	3	1.4412	1.1323
	4	1.4605	1.1390
	5	1.4605	1.1132
	6	1.3393	1.1074
	7	1.3176	1.1102
	8	1.3094	1.1183
	9	1.3010	1.1218
	10	1.2229	1.0915
	11	1.2441	1.0600
	12	1.2293	1.0542

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmî Gazete	
	₺	\$	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
05.02.2008	15,00	3,00	2,25	4,25	05.02.2008	635	19.02.2008	32
29.02.2008	14,75	2,10	2,25	4,00	29.02.2008	640	13.03.2008	50
25.03.2008	14,75	1,50	2,25	4,00	25.03.2008	646	03.04.2008	59
22.05.2008	15,25	1,25	2,25	3,75	22.05.2008	652	16.06.2008	113
26.06.2008	15,75	1,25	2,25	3,75	26.06.2008	662	02.07.2008	124
30.07.2008	16,25	1,25	2,25	3,75	30.07.2008	666	15.08.2008	153
17.10.2008	16,25	0,75	2,00	3,25	16.10.2008	673	22.10.2008	187
14.11.2008	16,25	0,25	1,75	2,25	13.11.2008	676	26.11.2008	207
28.11.2008	15,75	0,25	1,75	2,25	27.11.2008	679	16.12.2008	217
22.12.2008	14,50	0,05	1,25	1,00	19.12.2008	682	25.12.2008	223
19.01.2009	12,60	0,05	1,25	0,75	16.01.2009	691	23.01.2009	18
20.02.2009	11,25	0,05	1,25	0,50	20.02.2009	698	04.03.2009	47
20.03.2009	10,25	0,05	1,25	0,50	20.03.2009	708	27.03.2009	58
17.04.2009	9,50	0,05	1,00	0,50	17.04.2009	712	27.04.2009	78
08.05.2009	9,50	0,05	0,75	0,50	08.05.2009	718	18.05.2009	85
15.05.2009	9,00	0,05	0,75	0,50	15.05.2009	720	28.05.2009	92
17.06.2009	8,50	0,05	0,75	0,50	17.06.2009	725	22.06.2009	107
17.07.2009	8,00	0,05	0,75	0,50	17.07.2009	729	03.08.2009	133
19.08.2009	7,50	0,05	0,75	0,50	19.08.2009	734	03.09.2009	152
18.09.2009	7,00	0,05	0,75	0,50	18.09.2009	738	06.10.2009	170
16.10.2009	6,50	0,05	0,75	0,50	16.10.2009	741	22.10.2009	182
07.12.2009	6,25	0,05	0,75	0,50	04.12.2009	749	15.12.2009	211
17.09.2010	6,00	0,05	0,75	0,50	17.09.2010	786	29.09.2010	167
15.10.2010	5,50	0,05	0,75	0,50	15.10.2010	788	25.10.2010	183
27.12.2010	5,00	0,05	0,75	0,50	24.12.2010	796	31.12.2010	220
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	869	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.8: KKTOMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	₺	\$	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
07.05.2002	12,00	0,50	0,50	1,50	30.04.2002	474	07.05.2002	50
12.12.2002	12,00	0,35	0,50	1,25	29.11.2002	483	12.12.2002	121
09.07.2003	12,00	0,25	0,50	1,25	02.07.2003	498	09.07.2003	79
01.09.2004	12,00	0,50	0,50	1,75	25.08.2004	531	01.09.2004	127
01.04.2005	10,00	0,75	0,50	1,75	29.03.2005	549	31.03.2005	47
01.11.2005	10,00	1,25	0,75	2,00	27.10.2005	567	08.11.2005	197
01.02.2006	10,00	2,00	1,00	2,00	31.01.2006	577	10.02.2006	27
03.07.2006	12,00	2,00	1,00	2,00	29.06.2006	587	14.07.2006	119
26.10.2007	11,75	2,00	1,00	2,00	26.10.2007	620	06.11.2007	197
22.11.2007	11,25	2,00	1,00	2,00	22.11.2007	622	04.12.2007	214
14.12.2007	10,75	2,00	1,00	2,00	14.12.2007	627	19.12.2007	224
18.01.2008	10,50	1,50	1,00	2,00	18.01.2008	632	24.01.2008	17
05.02.2008	10,50	1,00	1,00	2,00	05.02.2008	636	19.02.2008	32
29.02.2008	10,25	1,00	1,00	2,00	29.02.2008	638	13.03.2008	50
25.03.2008	10,25	0,50	1,00	2,00	25.03.2008	647	03.04.2008	59
22.05.2008	10,75	0,50	1,00	2,00	22.05.2008	653	16.06.2008	113
30.07.2008	11,00	0,50	1,00	2,00	30.07.2008	665	15.08.2008	153
17.10.2008	11,00	0,25	1,00	1,75	16.10.2008	674	22.10.2008	187
14.11.2008	11,00	0,10	1,00	1,25	13.11.2008	675	26.11.2008	207
28.11.2008	10,75	0,10	1,00	1,25	27.11.2008	680	16.12.2008	217
22.12.2008	9,75	0,00	0,75	0,50	19.12.2008	683	25.12.2008	223
19.01.2009	8,00	0,00	0,75	0,25	16.01.2009	692	23.01.2009	18
20.02.2009	6,50	0,00	0,75	0,25	20.02.2009	699	04.03.2009	47
08.05.2009	6,50	0,00	0,50	0,25	08.05.2009	719	18.05.2009	85
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					₺				€				£			
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
06.02.04	55	42	40	35	35	10	6	6	8	10	6	6	8	11	7	7	9
10.12.04	42	32	30	28	28	10	6	6	8	10	6	6	8	11	7	7	9
04.02.05	35	30	28	26	26	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.04.05	33	28	26	24	24	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
03.06.05	30	26	24	22	22	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.11.05	26	24	22	20	20	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.06.06	26	24	22	20	20	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
03.07.06	33	28	26	24	24	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
21.09.07	30	26	24	22	22	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
26.10.07	30	26	24	22	22	10,5	6,5	6,5	6,5	10	6	6	6	11	7	7	7
29.02.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
25.03.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Açıklama	Türk Parası Yükümlülüklerde	Yabancı Para Yükümlülüklerde
30.06.2002		15	16
30.11.2002		14	15
30.04.2003		13	14
30.10.2003		12	13
31.01.2004		11	12
31.07.2004		10	11
31.12.2005		10	11
30.06.2006		9	10
30.09.2007		9	9
31.12.2008		8	8
31.07.2012	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	8
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	8
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	8
	Mevduat hariç Türk Parası diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0
28.02.2014	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	7
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	6
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	5
	Mevduat hariç Türk Parası diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Şahıs Adedi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2011			3.244
2012			3.842
2013			2.910
2015	1	454	454
	2	275	729
	3	325	1.054
	4	346	1.400
	5	225	1.625
	6	258	1.883
	7	260	2.143
	8	337	2.480
	9	318	2.798
	10	335	3.133
	11	288	3.421
	12	278	3.699
2016	1	278	278
	2	241	519
	3	247	766
	4	204	970
	5	232	1.202
	6	275	1.477
	7	229	1.706
	8	263	1.969
	9	214	2.183
	10	299	2.482
	11	242	2.724
	12	253	2.977

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Likit Aktifler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplam	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplam
30 Eyl. 2013	3.130,5	381,8	826,8	7.693,6	-337,2	747,3	12.442,8	10.517,1	615,3	1.310,4	12.442,8
31 Ara. 2013	3.463,2	416,6	869,3	8.405,8	-343,6	544,0	13.355,3	11.323,6	670,4	1.361,3	13.355,3
31 Mar. 2014	3.126,5	525,7	868,5	8.456,2	-347,5	657,9	13.287,3	10.708,9	1.233,6	1.344,8	13.287,3
30 Haz. 2014	3.285,9	424,9	888,4	8.782,3	-352,2	730,2	13.759,5	11.037,3	1.331,1	1.391,1	13.759,5
30 Eyl. 2014	3.537,4	411,9	935,7	9.063,1	-357,0	813,2	14.404,3	11.510,8	1.431,4	1.462,1	14.404,3
31 Ara. 2014	3.310,5	890,9	958,4	9.557,8	-373,0	491,5	14.836,1	11.773,8	1.558,7	1.503,6	14.836,1
31 Mar. 2015	3.380,1	768,2	1.002,9	9.969,9	-381,5	610,2	15.349,8	12.258,1	1.527,7	1.564,0	15.349,8
30 Haz. 2015	3.364,5	1.039,2	1.059,3	10.349,0	-396,4	1.335,3	16.075,9	13.000,0	1.543,7	1.532,2	16.075,9
30 Eyl. 2015	3.879,7	1.033,9	1.151,8	10.891,5	-429,1	770,1	17.297,9	14.007,8	1.699,5	1.590,6	17.297,9
31 Ara. 2015	3.953,2	1.031,3	1.141,5	11.168,1	-475,4	490,9	17.309,6	13.950,5	1.741,1	1.618,0	17.309,6
31 Mar. 2016	3.872,0	1.223,0	1.152,5	11.115,4	-485,4	630,1	17.507,6	14.024,1	1.757,3	1.726,2	17.507,6
30 Haz. 2016	3.871,0	1.314,7	1.166,8	11.420,4	-467,5	727,1	18.032,5	14.300,5	1.928,1	1.803,9	18.032,5
30 Eyl. 2016	4.360,1	1.408,8	1.229,1	11.521,2	-485,9	839,7	18.873,0	14.969,8	1.999,6	1.903,6	18.873,0
31 Ara. 2016	5.275,8	1.587,8	1.358,4	12.763,1	-521,6	670,7	21.134,2	16.635,2	2.432,8	2.066,2	21.134,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
30 Eyl. 2013	81,4	8,6	32,4	0,0	61,2	3.501,6	8,0	10,8	2.436,4	210,2	2,9	2,6	0,0	830,8	7.186,9
31 Ara. 2013	90,4	8,2	15,0	0,0	77,2	3.964,7	16,7	11,2	2.563,3	217,1	4,0	0,0	0,0	902,4	7.870,2
31 Mar. 2014	99,6	6,8	6,6	0,0	65,4	4.192,7	20,2	12,2	2.601,0	208,3	2,1	2,4	0,0	673,9	7.891,2
30 Haz. 2014	110,3	2,6	16,0	0,0	59,8	4.317,3	18,5	13,1	2.686,1	219,1	0,6	2,3	0,0	763,2	8.208,9
30 Eyl. 2014	102,8	12,8	3,3	0,0	64,0	4.425,5	11,5	13,5	2.780,3	225,8	2,3	2,5	0,0	831,1	8.475,4
31 Ara. 2014	95,9	9,3	3,2	0,0	77,0	4.802,6	27,0	13,7	2.869,0	229,1	0,1	0,0	0,0	813,5	8.940,4
31 Mar. 2015	98,5	7,4	3,1	0,0	83,1	4.990,4	30,5	14,7	2.936,2	251,4	0,1	4,4	0,0	904,3	9.324,1
30 Haz. 2015	117,1	10,1	3,4	0,0	92,1	5.195,8	15,0	14,5	3.033,7	257,8	0,1	4,6	0,0	929,8	9.674,0
30 Eyl. 2015	133,1	11,8	3,8	0,0	86,1	5.532,5	10,4	15,8	3.152,2	259,9	0,1	5,2	0,0	963,7	10.174,6
31 Ara. 2015	138,5	11,0	3,6	0,0	96,4	5.740,9	15,9	14,8	3.073,4	265,1	0,1	0,0	0,0	1.039,7	10.399,4
31 Mar. 2016	146,2	7,0	3,7	0,0	90,7	5.731,3	17,8	14,2	3.085,4	251,0	0,1	0,0	0,0	999,0	10.346,4
30 Haz. 2016	161,7	2,1	3,0	0,0	96,6	5.987,6	13,5	13,8	3.130,1	279,9	0,1	4,1	0,0	974,9	10.667,4
30 Eyl. 2016	161,0	4,5	2,3	0,0	93,5	6.022,0	12,2	13,5	3.222,1	289,8	0,1	4,2	0,0	910,7	10.735,9
31 Ara. 2016	165,8	3,8	3,7	0,0	102,4	6.910,7	16,5	14,9	3.411,8	324,8	0,1	4,9	0,0	961,2	11.920,6

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
30 Eyl. 2013	61,5	0,3	18,8	0	58,1	2.276,1	8,0	3,4	1.670,8	209,3	2,9	0	0	444,1	4.753,3
31 Ara. 2013	69,1	0,3	0,4	0	58,0	2.550,4	16,7	3,6	1.762,5	216,3	3,9	0	0	482,0	5.163,2
31 Mar. 2014	74,6	0,2	0,1	0	55,9	2.537,7	20,2	4,6	1.823,3	207,6	2,1	0	0	456,9	5.183,2
30 Haz. 2014	82,9	0,2	9,7	0	52,6	2.616,4	18,5	5,6	1.883,5	218,1	0,6	0	0	516,3	5.404,4
30 Eyl. 2014	75,4	0	0,1	0	56,8	2.679,4	11,5	5,4	1.958,4	224,7	2,3	0	0	564,2	5.578,2
31 Ara. 2014	66,3	0	0,1	0	60,9	2.898,0	27,0	5,8	2.038,4	228,2	0,1	0	0	566,7	5.891,5
31 Mar. 2015	72,0	0	0,1	0	63,7	2.898,1	30,5	5,8	2.036,9	250,6	0,1	0	0	592,5	5.950,3
30 Haz. 2015	90,2	0	0,1	0	68,0	2.897,1	15,0	5,4	2.084,3	257,0	0,1	0	0	613,4	6.030,6
30 Eyl. 2015	101,5	0	0,1	0	59,1	2.926,8	10,4	5,4	2.135,7	257,9	0,1	0	0	6.11,7	6.108,7
31 Ara. 2015	107,3	0	0,1	0	64,9	3.161,8	16,0	5,4	2.139,0	264,3	0,1	0	0	695,5	6.454,4
31 Mar. 2016	114,4	0	0,4	0	62,1	3.238,7	17,9	5,1	2.166,9	250,1	0	0	0	691,6	6.547,2
30 Haz. 2016	126,0	2,1	0,1	0	57,6	3.311,3	13,5	4,5	2.212,4	278,9	0	0	0	678,0	6.684,4
30 Eyl. 2016	123,0	4,4	0,1	0	52,9	3.296,1	12,1	4,0	2.243,5	288,2	0,1	0	0	644,8	6.669,2
31 Ara. 2016	117,6	3,8	0,3	0	53,2	3.575,9	16,5	3,8	2.270,9	323,1	0,1	0	0	644,9	7.010,1

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
30 Eyl. 2013	19,8	8,2	13,6	0	3,0	1.225,6	0	7,5	765,7	0,9	0	2,6	0	386,7	2.433,6
31 Ara. 2013	21,3	7,9	14,7	0	19,2	1.414,4	0	7,6	800,8	0,8	0	0	0	420,3	2.707,0
31 Mar. 2014	24,9	6,6	6,5	0	9,5	1.655,1	0	7,6	777,7	0,7	0	2,4	0	217,0	2.708,0
30 Haz. 2014	27,5	2,4	6,3	0	7,2	1.700,9	0	7,6	802,4	1,0	0	2,4	0	246,9	2.804,6
30 Eyl. 2014	27,4	12,7	3,2	0	7,1	1.746,2	0	8,1	821,9	1,1	0	2,5	0	267,0	2.897,2
31 Ara. 2014	29,6	9,3	3,1	0	16,0	1.904,6	0	7,8	830,6	1,0	0	0	0	246,9	3.048,9
31 Mar. 2015	26,6	7,5	3,1	0	19,4	2.092,3	0	9,0	899,5	0,1	0	4,5	0	311,8	3.373,8
30 Haz. 2015	26,9	10,1	3,4	0	24,2	2.298,8	0	9,0	949,4	0,7	0	4,5	0	316,4	3.643,4
30 Eyl. 2015	31,7	11,7	3,5	0	27,1	2.605,7	0	10,3	1.016,7	2,0	0	5,1	0	352,1	4.065,9
31 Ara. 2015	31,2	11,0	3,2	0	31,5	2.579,1	0	9,4	934,4	1,0	0	0	0	344,2	3.945,0
31 Mar. 2016	31,8	7,0	3,3	0	28,6	2.492,6	0	9,1	918,5	1,0	0	0	0	307,3	3.799,2
30 Haz. 2016	35,6	0	2,9	0	39,0	2.676,3	0	9,3	917,7	1,0	0	4,1	0	297,1	3.983,0
30 Eyl. 2016	38	0	2,7	0	40,6	2.725,8	0	9,5	978,5	1,5	0	4,2	0	265,9	4.066,7
31 Ara. 2016	48,2	0	3,3	0	49,1	3.334,8	0	11,1	1.141	1,7	0	5,0	0	316,3	4.910,5

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Yüzde Değişim	Toplam	Yüzde Değişim
30 Eyl. 2013	3.309,4	5,04	3.877,4	8,90	7.186,9	7,09
31 Ara. 2013	3.709,6	12,10	4.160,6	7,31	7.870,2	9,51
31 Mar. 2014	3.624,4	-2,30	4.266,8	2,56	7.891,2	0,27
30 Haz. 2014	3.726,4	2,81	4.482,5	5,01	8.208,9	4,03
30 Eyl. 2014	3.795,6	1,86	4.679,8	4,40	8.475,4	3,25
31 Ara. 2014	4.076,9	7,41	4.863,5	3,92	8.940,4	5,49
31 Mar. 2015	4.163,4	2,12	5.160,7	6,11	9.324,1	4,29
30 Haz. 2015	4.240,8	1,86	5.433,2	5,28	9.674,0	3,75
30 Eyl. 2015	4.384,3	3,38	5.790,3	6,6	10.174,6	5,17
31 Ara. 2015	4.602,5	4,98	5.796,8	0,11	10.399,4	2,21
31 Mar. 2016	4.535,0	-1,47	5.811,4	0,25	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	5.034,6	11,02	5.632,8	-3,08	10.667,4	3,11
30 Eyl. 2016	5.012,0	-0,45	5.723,9	1,62	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	5.660,9	12,95	6.259,7	9,36	11.920,6	11,03

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Yüzde Değişim	Özel Krediler	Yüzde Değişim	Toplam	Yüzde Değişim
30 Eyl. 2013	1.898,5	2,33	5.288,4	8,91	7.186,9	7,09
31 Ara. 2013	2.115,0	11,41	5.755,3	8,83	7.870,2	9,51
31 Mar. 2014	2.093,7	-1,01	5.797,5	0,74	7.891,2	0,27
30 Haz. 2014	2.177,8	4,02	6.031,1	4,03	8.208,9	4,03
30 Eyl. 2014	2.174,9	-0,13	6.300,5	4,47	8.475,4	3,25
31 Ara. 2014	2.416,9	11,13	6.523,5	3,54	8.940,4	5,49
31 Mar. 2015	2.442,9	1,07	6.881,2	5,48	9.324,1	4,29
30 Haz. 2015	2.411,2	-1,29	7.262,8	5,55	9.674,0	3,75
30 Eyl. 2015	2.484,0	3,02	7.690,6	5,89	10.174,6	5,17
31 Ara. 2015	2.692,1	8,38	7.707,3	0,22	10.399,4	2,21
31 Mar. 2016	2.679,4	-0,47	7.667,0	-0,52	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	2.662,4	-0,63	8.005,0	4,41	10.667,4	3,10
30 Eyl. 2016	2.656,7	-0,21	8.079,2	0,93	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	2.995,6	12,76	8.925,0	10,47	11.920,6	11,03

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.18: Kredi Büyüklükleri (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
30 Eyl. 2013	5.136,7	712,9	943,3	352,6	41,4	7.186,9
31 Ara. 2013	5.801,7	712,8	960,8	358,1	36,8	7.870,2
31 Mar. 2014	5.771,9	707,7	984,9	396,9	29,8	7.891,2
30 Haz. 2014	6.063,1	729,1	988,8	399,1	28,8	8.208,9
30 Eyl. 2014	6.278,3	759,4	991,4	419,3	27,0	8.475,4
31 Ara. 2014	6.706,8	784,8	1.008,3	424,9	15,6	8.940,4
31 Mar. 2015	7.074,3	787,4	1.017,0	429,6	15,8	9.324,1
30 Haz. 2015	7.428,9	768,4	1.023,5	437,4	15,8	9.674,0
30 Eyl. 2015	7.912,1	780,3	1.024,0	443,8	14,4	10.174,6
31 Ara. 2015	8.154,1	780,1	1.017,5	432,5	15,2	10.399,4
31 Mar. 2016	8.137,3	776,4	1.025,0	392,7	15,0	10.346,4
30 Haz. 2016	8.422,4	772,3	1.038,8	408,5	25,4	10.667,4
30 Eyl. 2016	8.520,5	797,2	1.002,0	395,1	21,4	10.735,9
31 Ara. 2016	9.711,1	801,8	998,2	388,2	21,3	11.920,6

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artış Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
30 Eyl. 2013	735,0	210,2	3,5	9,6	167,6	184,5	1.310,4
31 Ara. 2013	738,1	210,8	3,6	9,6	215,3	183,9	1.361,3
31 Mar. 2014	741,1	222,5	1,4	11,8	63,1	304,9	1.344,8
30 Haz. 2014	785,1	260,0	1,4	13,5	117,8	213,3	1.391,1
30 Eyl. 2014	796,6	260,4	1,4	13,5	177,4	212,8	1.462,1
31 Ara. 2014	800,8	261,6	1,4	13,5	214,7	211,6	1.503,6
31 Mar. 2015	802,4	307,6	1,6	13,5	79,9	359,1	1.564,1
30 Haz. 2015	771,9	353,8	1,4	14,7	128,4	262,0	1.532,2
30 Eyl. 2015	778,9	355,0	1,4	12,6	185,4	257,3	1.590,6
31 Ara. 2015	791,4	367,3	0,2	12,6	201,8	244,7	1.618,0
31 Mar. 2016	791,8	426,1	0,2	78,7	56,2	373,2	1.726,2
30 Haz. 2016	848,5	425,3	0,3	72,3	156,3	301,2	1.803,9
30 Eyl. 2016	878,5	423,7	0,2	72,7	227,5	301,0	1.903,6
31 Ara. 2016	976,7	426,4	0,3	82,1	306,8	273,9	2.066,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Bankaları	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
30 Eyl. 2013	26,11	14,53	22,28	19,42	10,00
31 Ara. 2013	24,02	13,81	21,07	18,28	10,00
31 Mar. 2014	24,39	14,09	18,04	17,38	10,00
30 Haz. 2014	24,49	14,36	18,00	17,47	10,00
30 Eyl. 2014	25,15	14,77	17,87	17,66	10,00
31 Ara. 2014	25,35	14,90	17,43	17,53	10,00
31 Mar. 2015	26,08	14,51	18,23	17,75	10,00
30 Haz. 2015	25,74	14,61	17,24	17,36	10,00
30 Eyl. 2015	25,83	14,62	17,18	17,33	10,00
31 Ara. 2015	23,95	14,53	17,35	17,06	10,00
31 Mar. 2016	24,19	14,94	17,66	17,39	10,00
30 Haz. 2016	24,48	15,14	16,85	17,18	10,00
30 Eyl. 2016	25,26	16,14	18,38	18,36	10,00
31 Ara. 2016	24,06	15,09	19,15	18,24	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
30 Eyl. 2013	771,1	285,9	163,8	275,8	167,6
31 Ara. 2013	1.054,2	382,4	227,7	390,5	215,3
31 Mar. 2014	300,8	114,0	60,0	106,6	63,0
30 Haz. 2014	603,5	214,2	125,2	210,1	117,8
30 Eyl. 2014	914,7	315,9	184,8	320,0	177,4
31 Ara. 2014	1.230,1	409,3	246,6	438,5	214,7
31 Mar. 2015	330,9	109,3	68,5	110,6	79,9
30 Haz. 2015	672,2	215,3	132,6	228,3	128,4
30 Eyl. 2015	1.028,1	308,5	191,3	354,2	185,4
31 Ara. 2015	1.391,1	378,4	272,9	485,6	201,8
31 Mar. 2016	375,6	118,3	77,8	125,5	56,1
30 Haz. 2016	758,1	252,3	173,5	251,6	156,3
30 Eyl. 2016	1.150,1	373,9	242,0	373,9	227,5
31 Ara. 2016	1.558,7	465,1	334,8	519,3	306,7

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Eyl. 2013	1.704,1	5.793,6	1.589,9	317,4	1.112,0	10.517,0
31 Ara. 2013	1.996,7	6.136,3	1.629,7	360,6	1.200,3	11.323,6
31 Mar. 2014	1.901,6	6.162,5	1.701,8	391,4	1.156,3	11.313,6
30 Haz. 2014	1.386,0	6.392,3	1.719,3	386,0	1.153,7	11.037,3
30 Eyl. 2014	1.440,2	6.573,9	1.847,5	463,2	1.186,0	11.510,8
31 Ara. 2014	1.469,5	6.744,4	1.910,0	493,0	1.156,9	11.773,8
31 Mar. 2015	1.480,3	7.034,4	2.043,0	466,5	1.233,8	12.258,0
30 Haz. 2015	1.651,8	7.323,3	2.202,8	526,6	1.295,5	13.000,0
30 Eyl. 2015	1.864,3	7.773,2	2.394,4	598,2	1.377,7	14.007,8
31 Ara. 2015	1.859,2	7.689,2	2.516,1	566,5	1.319,5	13.950,5
31 Mar. 2016	1.750,4	7.918,7	2.488,7	591,5	1.274,8	14.024,1
30 Haz. 2016	1.912,7	7.930,3	2.584,2	603,7	1.269,6	14.300,5
30 Eyl. 2016	2.064,9	8.206,5	2.751,7	608,2	1.338,5	14.969,8
31 Ara. 2016	2.394,0	8.623,1	3.360,7	689,5	1.567,9	16.635,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Eyl. 2013	808,1	3.822,4	952,8	159,8	344,6	6.087,7
31 Ara. 2013	1.008,5	3.901,3	927,3	174,2	348,1	6.359,4
31 Mar. 2014	955,5	3.811,3	938,5	169,6	316,3	6.191,2
30 Haz. 2014	749,7	3.968,1	968,8	178,9	296,7	6.162,2
30 Eyl. 2014	749,1	4.052,1	1.005,7	221,2	311,0	6.339,1
31 Ara. 2014	798,0	4.122,7	1.013,8	234,3	299,1	6.467,9
31 Mar. 2015	769,5	4.328,5	1.068,6	213,9	285,6	6.666,1
30 Haz. 2015	821,1	4.403,3	1.137,2	207,8	285,3	6.854,7
30 Eyl. 2015	837,2	4.427,9	1.171,5	202,1	266,5	6.905,2
31 Ara. 2015	865,0	4.452,8	1.259,1	201,5	283,0	7.061,4
31 Mar. 2016	797,1	4.557,7	1.280,1	225,0	261,6	7.121,5
30 Haz. 2016	898,2	4.618,9	1.341,7	221,6	263,3	7.343,7
30 Eyl. 2016	968,4	4.690,1	1.463,3	203,2	258,9	7.583,9
31 Ara. 2016	1.122,6	4.796,3	1.611,5	231,0	297,1	8.058,5

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Eyl. 2013	896,0	1.971,2	637,1	157,5	767,5	4.429,3
31 Ara. 2013	988,1	2.235,1	702,4	186,4	852,2	4.964,2
31 Mar. 2014	600,0	2.351,2	763,3	221,8	840,0	4.776,4
30 Haz. 2014	636,2	2.424,3	750,5	207,1	857,0	4.875,1
30 Eyl. 2014	691,0	2.521,8	841,8	242,1	875,0	5.171,7
31 Ara. 2014	671,5	2.621,7	896,3	258,7	857,7	5.305,9
31 Mar. 2015	710,8	2.705,9	974,5	252,5	948,2	5.591,9
30 Haz. 2015	830,8	2.919,9	1.065,5	318,8	1.010,3	6.145,3
30 Eyl. 2015	1.027,1	3.345,3	1.222,9	396,1	1.111,2	7.102,6
31 Ara. 2015	994,3	3.236,4	1.256,9	365,0	1.036,5	6.889,1
31 Mar. 2016	953,3	3.361,1	1.208,6	366,5	1.013,0	6.902,5
30 Haz. 2016	1.014,5	3.311,4	1.242,5	382,1	1.006,3	6.956,8
30 Eyl. 2016	1.096,5	3.516,5	1.288,3	405,0	1.079,6	7.385,9
31 Ara. 2016	1.271,4	3.826,8	1.749,2	458,5	1.270,7	8.576,7

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
30 Eyl. 2013	688,0	1.358,6	7.633,3	387,1	450,1	10.517,1
31 Ara. 2013	749,1	1.457,6	8.056,6	421,7	638,5	11.323,6
31 Mar. 2014	750,0	1.399,4	8.225,9	333,7	604,6	11.313,6
30 Haz. 2014	760,6	1.461,2	8.544,2	271,3	596,5	11.633,8
30 Eyl. 2014	767,0	1.610,1	8.850,1	283,6	705,2	12.216,0
31 Ara. 2014	760,4	1.696,1	9.016,1	301,2	799,4	12.573,2
31 Mar. 2015	746,3	1.854,6	9.366,2	291,0	750,8	13.008,9
30 Haz. 2015	792,2	2.063,5	9.858,0	286,3	805,0	13.805,0
30 Eyl. 2015	787,1	2.408,0	10.576,4	236,3	867,4	14.875,2
31 Ara. 2015	822,7	2.350,4	10.537,9	239,5	961,3	14.911,8
31 Mar. 2016	825,4	2.380,7	10.581,1	236,9	1.024,2	15.048,3
30 Haz. 2016	881,2	2.442,5	10.745,4	231,4	1.025,7	15.326,2
30 Eyl. 2016	913,5	2.744,1	11.022,3	289,9	1.148,4	16.118,2
31 Ara. 2016	991,7	3.040,5	12.287,2	315,8	1.597,8	18.233,0

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
30 Eyl. 2013	524,1	815,8	4.450,5	172,2	125,1	6.087,7
31 Ara. 2013	559,5	862,2	4.567,2	163,7	206,7	6.359,4
31 Mar. 2014	569,2	785,9	4.471,4	106,1	258,6	6.191,2
30 Haz. 2014	612,0	791,2	4.632,2	126,8	266,6	6.428,8
30 Eyl. 2014	594,3	868,7	4.737,8	138,3	357,8	6.696,9
31 Ara. 2014	577,2	879,8	4.875,8	135,1	399,0	6.866,9
31 Mar. 2015	552,5	965,0	5.006,1	142,5	331,0	6.997,1
30 Haz. 2015	588,9	1.015,5	5.120,9	129,4	276,2	7.130,9
30 Eyl. 2015	571,4	1.076,5	5.130,1	127,3	237,6	7.142,9
31 Ara. 2015	614,6	1.110,6	5.193,0	143,2	254,6	7.316,0
31 Mar. 2016	615,7	1.101,8	5.286,0	118,1	285,5	7.407,1
30 Haz. 2016	669,7	1.107,3	5.441,0	125,7	208,8	7.552,5
30 Eyl. 2016	708,4	1.216,8	5.492,2	166,5	227,8	7.811,7
31 Ara. 2016	756,3	1.319,0	5.823,8	159,4	331,8	8.390,3

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
30 Eyl. 2013	163,8	542,8	3.182,8	214,9	325,1	4.429,4
31 Ara. 2013	189,7	595,4	3.489,4	257,9	431,8	4.964,2
31 Mar. 2014	180,8	613,4	3.754,6	227,6	346,0	5.122,4
30 Haz. 2014	148,5	670,0	3.912,1	144,5	329,8	5.204,9
30 Eyl. 2014	172,6	741,5	4.112,3	145,3	347,4	5.519,1
31 Ara. 2014	183,2	816,3	4.140,3	166,1	400,4	5.706,3
31 Mar. 2015	193,8	889,5	4.360,2	148,5	419,8	6.011,8
30 Haz. 2015	203,3	1.048,0	4.737,1	156,9	528,8	6.674,1
30 Eyl. 2015	215,8	1.331,5	5.446,3	108,9	629,8	7.732,3
31 Ara. 2015	208,1	1.239,8	5.345,0	96,3	706,6	7.595,8
31 Mar. 2016	209,7	1.279,0	5.295,1	118,8	738,6	7.641,2
30 Haz. 2016	211,6	1.335,2	5.304,3	105,6	817,0	7.773,7
30 Eyl. 2016	205,1	1.527,4	5.530,0	123,4	920,6	8.306,5
31 Ara. 2016	235,4	1.721,5	6.463,4	156,4	1.266,0	9.842,7

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Devre	M1	Yüzde Değişim	M2	Yüzde Değişim	M3	Yüzde Değişim
2012	II	1.490,4	3,08	8.133,7	2,09	8.769,5	2,12
	III	1.535,6	3,03	8.402,6	3,31	9.024,4	2,91
	IV	1.661,2	8,18	8.765,9	4,32	9.585,4	6,22
2013	I	1.690,9	1,79	8.958,1	2,19	9.608,9	0,25
	II	1.767,3	4,52	9.507,6	6,13	10.177,6	5,92
	III	1.853,2	4,86	9.994,6	5,12	10.787,2	5,99
2014	IV	1.963,4	5,95	10.562,0	5,68	11.345,1	5,17
	I	2.049,8	4,40	10.794,4	2,20	11.601,9	2,26
	II	2.152,4	5,01	11.130,9	3,12	11.957,3	3,06
2015	III	2.163,0	0,49	11.578,9	4,02	12.433,8	3,99
	IV	2.211,0	2,21	11.880,2	2,60	12.660,2	1,82
	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
2016	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,74	14.279,5	8,09	15.106,7	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,9	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDİTWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNİVERSAL BANK LTD.
12	VİYA BANK LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
16	HSBC BANK A.Ş.
17	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
18	T. HALK BANKASI A.Ş.
19	T. İŞ BANKASI A.Ş.
20	TC ZİRAAT BANKASI A.Ş.
21	ALBANK LTD.
22	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
GSMH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	3.143,7	4.101,4	4.671,3	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	10.848,5 ^(T)
GSMH (Milyon ABD doları)	2.327,8	2.845,2	3.598,8	3.995,6	3.502,5	3.750,6	3.908,5	3.840,8	3.969,5	4.031,9	3.744,9	n.a
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	14.271	17.063	19.165	20.739	21.538	22.147	25.850	27.077	29.217	33.128	35.225	n.a
Fert Başına GSMH (ABD)	10.567	11.837	14.765	16.158	13.930	14.703	15.404	15.038	15.302	15.109	13.721	n.a
Enflasyon Oranı (%)	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,3	14,7	3,6	10,2	6,5	7,8	5,3 ^(T)
Mevduatlar (Milyon ABD doları) (2)	2.659,3	3.294,9	4.166,1	3.645,7	4.277,0	4.426,1	4.281,8	5.034,1	5.006,4	5.077,3	4.798,0	n.a
Döviz Rezervi (Milyon ABD doları)	1.597,6	2.030,9	2.072,1	1.802,6	1.974,7	2.069,1	2.116,4	1.775,6	1.555,7	1.379,0	n.a	n.a
İhracat (Milyon ABD doları) (3)	66,6	64,9	83,7	83,6	71,1	96,4	119,9	116,3	120,7	134,0	118,1	148,6 ^(T)
İthalat (Milyon ABD doları) (4)	1.255,5	1.376,2	1.539,2	1.680,7	1.326,2	1.604,2	1.699,9	1.703,9	1.699,4	1.538,8	1.274,7	1.944,7 ^(T)
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1,188,9	-1,311,3	-1,455,5	-1,597,1	-1,255,1	-1,507,8	-1,580,0	-1,587,6	-1,578,7	-1,404,8	-1,156,6	-1,796,1 ^(T)
İhracat / İthalat (%)	5,6	4,7	5,1	4,4	5,4	6,0	9,0	7,2	7,1	7,5	7,6 ^(T)	7,6 ^(T)
Gelen Turist Sayısı	652.779	715.749	791.036	808.682	800.376	902.390	1.022.089	1.166.186	1.232.753	1.366.007	n.a	n.a
a) Türkiye	488.023	572.633	634.580	650.405	638.700	741.925	801.326	904.505	923.308	1.020.577	n.a	n.a
b) Diğer	164.756	143.116	156.456	158.277	161.676	160.465	220.763	261.681	309.445	345.430	n.a	n.a
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	328,8	303,2	381,0	383,7	390,7	405,8	459,4	571,9	613,4	691,6	746,7 ^(T)	772,8 ^(T)
İstihdam	85.583	91.815	89.787	91.223	91.550	93.498	93.470	96.539	97.867	103.149	101.936 ^(T)	104.047 ^(T)
İşsiz Sayısı	7.665	9.552	9.361	9.881	12.941	12.619	9.864	9.174	8.929	9.320	n.a	n.a
İşsizlik Oranı (%)	8,2	9,4	9,4	9,8	12,4	11,9	9,5	8,7	8,4	8,3	8,2 ^(T)	8,2 ^(T)
Nüfus (5)	220.289	257.513	268.011	274.436	283.736	277.680	283.281	292.129	301.988	313.626	n.a	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	1,0	16,9	4,1	2,4	3,4	1,1	1,7	1,5	1,5	1,4	n.a	n.a
Nüfus Yoğunluğu	68,0	79,4	82,7	84,7	87,5	85,7	87,4	90,1	93,1	96,7	n.a	n.a
Sağlık Giderleri / GSMH (%)	2,0	3,4	3,9	3,5	3,5	3,4	3,1	3,1	3,2	3,1	n.a	n.a
Sağlık Giderleri / Bütçe (%)	6,0	7,2	8,6	7,6	7,4	7,3	7,2	7,3	7,4	7,6	n.a	n.a
Yıllık Ortalama 1 ABD = TL	1.3505	1.4415	1.2980	1.2835	1.5461	1.5063	1.6782	1.8006	1.9094	2.1926	2.7266	n.a

1) Dış yardımlar dâhil değildir.

2) Türk Lirası mevduatlar ile döviz mevduatları içermektedir.

3) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.

4) Hidrokarbon İthalatı dâhil değildir.

5) De-jure

(T) Tahmin

(n.a.) Not available (Bilgi mevcut değildir.)

Kaynak: DPÖ, KKTMB, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi.

Tablo B.31: Gayri Safi Milli Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla Milyon TL)

Sektörler	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)
1. Tarım	214,2	249,4	288,2	259,2	300,6	330,3	366,4	386,5	405,0	489,3	609,7	645,3
2. Sanayi	281,0	377,5	430,8	542,8	516,7	552,4	558,5	587,1	636,6	779,7	937,6	971,0
3. İnşaat	164,9	314,8	364,4	362,2	346,4	312,1	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	479,8
4. Ticaret - Turizm	541,4	617,5	630,3	721,7	766,3	900,0	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.288,9
5. Ulaştırma - Haberleşme	328,8	437,2	533,4	614,5	597,3	525,2	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	948,5
6. Mali Müesseseler	195,5	259,3	309,4	357,8	388,4	404,4	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	758,4
7. Konut Gelirleri	70,3	117,7	144,2	175,9	202,5	220,6	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	474,7
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	307,9	441,9	493,5	525,2	609,3	652,3	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.256,5
9. Kamu Hizmetleri	628,1	808,0	1.003,5	1.104,0	1.201,2	1.180,1	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.971,2
10. İthalat Vergileri	338,3	364,7	406,7	416,6	447,6	536,3	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.074,7
11. GSYH	3.070,4	3.988,1	4.604,3	5.079,9	5.376,3	5.614,1	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	10.868,8
12. Net Dış Alem Faktör Gelirleri	73,3	113,3	66,9	48,4	38,9	35,4	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,8	-20,3
GSMH	3.143,7	4.101,4	4.671,2	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	10.848,5

(T) Tahmin

Kaynak: DPÖ

Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Tarım	7,0	6,3	6,3	5,1	5,6	5,9	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0
2. Sanayi	9,2	9,5	9,4	10,7	9,6	9,8	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2
2.1. Taş Ocakçılığı	0,6	1,0	1,1	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7
2.2. İmalat Sanayi	4,8	4,5	4,4	4,0	3,2	2,3	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7
2.3. Elektrik-Su	3,8	3,9	3,9	5,9	5,8	6,9	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8
3. İnşaat	5,4	7,9	7,9	7,1	6,5	5,6	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7
4. Ticaret - Turizm	17,6	15,5	13,7	14,2	14,3	16,0	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	12,1	12,1	9,5	9,7	9,0	10,7	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	5,6	5,6	4,2	4,5	5,2	5,4	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0
5. Ulaştırma - Haberleşme	10,7	10,7	11,6	12,1	11,1	9,4	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8
6. Mali Müesseseler	6,4	6,5	6,7	7,1	7,2	7,2	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0
7. Konut Sahipliği	2,3	3,0	3,1	3,5	3,8	3,9	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	10,0	11,1	10,7	10,3	11,3	11,6	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9
9. Kamu Hizmetleri	20,4	20,3	21,8	21,7	22,3	21,0	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8
10. İthalat Vergileri	11,0	9,2	8,8	8,2	8,3	9,6	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ

Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla Milyon TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ^(T)	2016 ^(T)
1. Toplam Kaynaklar	4.394,9	4.996,3	5.629,3	5.516,7	6.065,0	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.268,0	10.051,4
2. Toplam Yatırımlar	1.018,0	1.089,2	1.049,1	946,6	1.049,6	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.560,8	1.729,4
3. Toplam Tüketim	3.376,8	3.907,1	4.580,1	4.570,0	5.015,4	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.707,2	8.322,0
4. Kamu Harcanabilir Geliri	756,0	904,7	1.105,6	751,9	962,2	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	1.557,9	1.631,8
5. Özel Harcanabilir Gelir	3.345,4	3.766,5	4.022,7	4.663,3	4.687,3	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	7.434,9	8.104,4
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	28,6	29,0	20,1	33,9	26,0	28,0	20,8	25,0	23,3	25,3	25,6
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	724,6	764,2	548,2	845,2	634,1	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	1.285,6	1.414,2

(T) Tahmin

Kaynak: DPÖ

Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)

Sektörler	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)
1. Tarım	2,8	-3,2	0,4	-18,2	8,2	10,0	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	8,0
2. Sanayi	6,4	20,0	-0,9	-10,3	-9,1	-0,2	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	2,7
3. İnşaat	18,9	68,1	4,2	-8,0	-18,5	3,8	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	3,5
4. Ticaret-Turizm	20,8	9,5	-2,7	-2,1	-8,7	18,3	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,1
5. Ulaştırma-Haberleşme	14,2	-0,7	-3,6	2,2	-2,8	-20,0	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	3,5
6. Mali Müesseseler	4,2	8,9	6,3	9,6	1,7	0,3	1,4	8,1	7,5	0,8	1,7	2,5
7. Konut Sahipliği	3,4	20,1	4,6	2,7	3,8	4,0	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,6
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	19,1	12,5	6,6	4,3	3,4	-5,3	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	4,0
9. Kamu Hizmetleri	6,8	2,4	8,2	1,2	-5,0	0,4	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	1,5
10. İthalat Vergileri	29,7	-0,6	12,3	-0,8	-7,1	18,6	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	2,8
11. GSYH	13,8	12,7	2,8	-2,9	-5,5	3,7	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,8
12. Net Dış Alem Faktör Gelirleri	7,4	34,1	-47,3	-36,4	-28,2	-9,8	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	0,0
GSMH	13,5	13,2	1,5	-3,4	-5,7	3,6	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,6

(T) Tahmin

Kaynak: DPÖ

Tablo B.35: Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Cari Fiyatlarla TL)

Sektörler	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ^(T)
1. Tarım	30.288.995,7	37.031.696,5	25.096.397,8	33.118.594,9	27.058.393,7	49.136.362,5	51.058.138,0	54.190.288,2	71.537.594,6	80.677.502,9
2. Sanayi	84.573.998,0	154.480.514,6	188.370.607,1	199.708.263,8	103.835.938,2	142.669.112,1	196.282.358,0	182.282.511,4	134.113.143,5	176.634.576,1
3. İnşaat	43.258.675,4	34.687.310,1	20.913.624,0	14.016.685,2	14.168.717,1	18.049.456,8	23.777.795,6	20.184.643,4	18.218.607,7	20.150.461,1
4. Ticaret-Turizm	68.847.433,3	90.649.789,0	101.226.532,6	82.215.951,7	55.600.413,0	71.044.040,8	204.894.425,1	99.378.955,6	97.417.516,7	71.348.563,4
5. Ulaştırma-Haberleşme	86.087.316,9	125.687.146,5	71.995.694,2	97.322.396,4	92.568.156,3	143.832.803,7	94.706.890,3	125.649.623,3	124.633.379,9	135.985.389,6
6. Mali Müesseseler	9.103.826,6	10.069.587,4	11.418.664,9	14.893.304,4	24.946.590,4	12.573.295,1	10.385.135,1	14.068.264,1	12.817.823,9	11.376.122,8
7. Konut Sahipliği	204.215.564,9	353.405.768,1	466.969.956,7	480.192.774,8	427.358.059,0	403.403.564,2	506.363.162,1	450.364.349,3	543.245.804,8	512.905.263,9
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	25.959.956,5	49.092.282,6	88.371.762,0	78.727.130,8	122.716.573,1	143.639.163,1	68.177.274,4	71.148.838,9	57.283.971,0	84.963.240,3
9. Kamu Hizmetleri	93.124.289,1	37.031.696,5	89.918.968,8	62.507.292,3	62.094.630,6	32.150.546,4	54.257.302,8	77.170.851,6	88.418.427,5	71.785.372,6
Toplam	645.460.056,4	966.659.314,9	1.064.282.208,1	1.062.702.394,2	930.347.471,4	1.016.498.344,7	1.209.955.946,4	1.094.397.325,7	1.147.686.269,5	1.165.826.492,7

(T) Tahmin
Kaynak: DPÖ

Tablo B.36: Kamu Kesimi Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ^(T)
1. Kamu Gelirleri	1.253.787.499,2	1.524.019.743,1	1.739.498.572,7	1.986.206.692,7	1.862.053.831,4	2.089.052.564,2	2.303.325.976,6	2.773.761.861,1	2.796.812.940,2	3.303.034.133,3
2. Transferler	692.099.945,0	768.021.456,6	834.788.680,2	944.710.702,4	1.110.115.570,6	1.126.848.647,3	1.244.081.261,1	1.281.938.535,1	1.455.510.968,5	1.614.102.550,8
3. Kamu Harcanabilir Geliri	561.687.554,2	755.998.286,5	904.709.892,4	1.041.495.990,3	751.938.260,8	962.203.916,8	1.059.244.715,5	1.491.823.326,0	1.341.301.971,7	1.688.931.582,5
4. Kamu Cari Giderleri	749.134.768,6	988.884.634,8	1.231.306.843,6	1.366.456.132,8	1.487.589.785,8	1.547.895.080,9	1.621.100.773,5	1.667.829.509,0	1.836.123.617,8	2.101.198.831,6
5. Kamu Tasarrufu	-187.447.214,4	-232.886.348,3	-326.596.951,2	-324.960.142,5	-735.651.525,0	-585.691.164,1	-561.856.058,0	-176.006.183,0	-494.821.646,1	-412.267.249,1
6. Kamu Yatırımı	181.099.777,0	315.787.586,7	255.504.843,5	281.025.335,4	185.112.669,3	181.161.264,3	196.745.696,8	237.422.206,9	183.704.785,6	242.524.709,3
7. Kamu Finansman Gereği	368.546.991,4	548.673.935,0	582.101.794,7	605.985.477,9	920.764.194,3	766.852.428,4	758.601.754,8	413.428.389,9	678.526.431,7	654.791.958,4

(T) Tahmin
Kaynak: DPÖ

Tablo B.37: Özel Kesim Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ^(T)
1. Özel Harcanabilir Gelir	2.582.012.057,4	3.345.388.904,0	3.766.545.993,5	4.086.838.144,1	4.663.342.438,0	4.687.331.019,2	5.499.929.813,2	5.424.008.303,3	6.238.101.304,5	7.151.456.425,1
2. Özel Tüketim	2.081.696.686,2	2.387.947.714,7	2.675.778.431,4	3.213.685.863,7	3.082.454.773,9	3.467.492.896,7	3.962.008.014,7	4.297.745.493,7	4.680.794.290,1	5.488.140.753,7
3. Özel Tasarruf	500.315.371,2	957.441.189,3	1.090.767.562,1	873.152.280,4	1.580.887.664,1	1.219.838.122,5	1.537.921.798,5	1.126.262.809,6	1.557.307.014,4	1.663.315.671,4
4. Özel Yatırım	504.911.529,8	702.256.654,3	833.684.967,4	768.116.852,5	761.493.469,8	868.423.234,0	1.069.816.463,7	938.089.479,7	964.130.762,7	1.034.177.133,0
5. Özel Tasarruf-Yatırım Farkı	-4.596.158,6	255.184.535,0	257.082.594,7	105.035.427,9	819.394.194,3	351.414.888,5	468.105.334,8	188.173.329,9	593.176.251,7	629.138.538,4

(T) Tahmin

Kaynak: DPÖ

Tablo B.38: Devlet Bütçe Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ^(*)
I. Bütçe Gelirleri	1.249.910.179,1	1.509.540.794,2	1.912.021.359,7	1.928.800.834,9	1.850.579.976,4	2.094.884.139,9	2.342.746.054,0	2.733.508.126,6	2.717.380.643,9	3.207,9
1. Yerel Gelirler	1.042.305.418,6	1.215.615.338,9	1.628.462.492,5	1.634.990.825,2	1.577.760.033,6	1.791.246.833,6	1.952.147.952,7	2.338.729.397,3	2.286.524.201,4	2.708,7
2. Dış Yardımlar	207.604.760,5	293.925.455,2	283.558.867,2	293.810.009,7	272.819.942,9	303.637.306,3	390.598.101,3	394.778.729,3	430.856.442,4	499,2
II. Bütçe Giderleri	1.500.220.978,1	1.923.710.074,6	2.125.063.562,9	2.364.729.328,4	2.575.108.349,3	2.660.956.990,0	2.844.717.192,2	2.964.278.216,8	3.261.442.097,7	3.635,4
1. Cari Giderler	571.203.866,0	742.526.703,9	932.560.258,6	1.024.958.715,7	1.103.415.414,9	1.140.049.984,5	1.159.028.230,4	1.199.857.540,4	1.295.770.450,0	1.495,5
2. Transferler	700.234.763,2	784.546.989,9	844.881.606,6	974.597.265,7	1.154.300.902,4	1.169.441.199,0	1.254.351.944,3	1.319.785.540,6	1.458.418.886,8	1.580,4
3. Savunma	80.145.649,0	118.843.456,0	120.047.875,5	146.813.407,4	167.395.579,2	163.327.202,5	199.979.873,2	194.687.299,6	201.795.988,0	227,5
4. Yatırımlar	148.636.700,0	277.792.924,8	227.573.822,2	218.359.939,6	149.996.452,8	188.138.604,0	231.357.144,3	249.947.836,2	305.456.773,0	362,0
III. Bütçe Dengesi	-250.310.799,0	-414.169.280,4	-287.087.316,2	-474.386.821,0	-759.185.805,2	-566.072.850,1	-501.971.138,2	-230.770.090,2	-544.061.453,9	-427,6

(*) Milyon TL

Kaynak: DPÖ

Tablo B.39: Devlet Bütçe Dengesi (GSMH Yüzdesi)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
I. Bütçe Gelirleri	39,8	36,8	40,9	37,6	34,2	37,1	35,7	39,5	35,9	36,3
1. Yerel Gelirleri	33,2	29,6	34,9	31,9	29,1	31,7	29,8	33,8	30,2	30,6
2. Dış Yardımlar ve Krediler	6,6	7,2	6,1	5,7	5,0	5,4	6,0	5,7	5,7	5,6
II. Bütçe Giderleri	47,7	46,9	45,5	46,1	47,6	47,1	43,4	42,9	43,0	41,1
1. Cari Giderler	18,2	18,1	20,0	20,0	20,4	20,2	17,7	17,3	17,1	16,6
2. Transferler	22,3	19,1	18,1	19,0	21,3	20,7	19,1	19,1	19,2	17,9
3. Savunma	2,5	2,9	2,6	2,9	3,1	2,9	3,0	2,8	2,7	2,6
4. Yatırımlar	4,7	6,8	4,9	4,3	2,8	3,3	3,5	3,6	4,0	4,1
III. Bütçe Dengesi	-7,9	-10,1	-4,6	-8,5	-13,4	-10,0	-7,7	-3,3	-7,2	-4,8

Kaynak: DPÖ

Tablo B.40: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Cari İşlemler Dengesi	-276,3	-203,6	-250,4	-390,3	-65,4	-275,8	-173,1	-125,1	-44,7	-11,7	271,6
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	283,2	390,9	335,0	410,5	495,0	438,5	326,5	346,2	259,7	186,9	168,9
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	-53	-433,3	-41,2	269,5	-172,1	-94,4	-47,3	-340,8	-219,9	-176,7	-75,8
4. Net Hata ve Noksan	46,1	246,0	-43,4	-289,7	-257,5	-68,3	-106,1	119,7	4,9	1,5	364,7

Kaynak: DPÖ

Tablo B.41: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim Oranları

Aylar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ocak	4,3	2,6	1,8	3,4	0,7	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47
Şubat	10,7	5,9	3,9	6,0	0,3	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31
Mart	16,6	13,3	6,2	7,9	1,8	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09
Nisan	19,8	30,7	7,3	9,8	2,4	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09
Mayıs	21,0	34,5	7,3	12,9	4,6	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86
Haziran	25,3	39,2	8,2	9,0	4,2	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33
Temmuz	32,2	43,3	11,4	6,9	4,2	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23
Ağustos	38,9	50,8	15,2	7,1	6,5	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00
Eylül	42,9	59,7	16,9	9,1	8,4	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63
Ekim	46,4	69,1	20,7	10,9	10,3	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85
Kasım	49,2	71,9	21,9	11,7	10,9	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36
Aralık	53,2	76,8	24,5	12,6	11,6	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19

Kaynak: DPÖ

Tablo B.42: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4			
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3			
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7			
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7			
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4			
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1			
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5			
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB

Tablo B.43: Tüketici Fiyatları Endeksi (2008 = 100 Temel Yılı)

Ana Gruplar	Ana Harcama Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişime Etkileri											
	2016											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	0,62	-0,10	-0,48	0,14	-0,38	-0,60	0,62	0,96	-0,08	0,01	-0,30	0,71
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	0,00	0,07	0,09	0,01	0,01	0,01	0,36	0,01	-0,01	-0,01	0,00	0,00
3. Giyim ve Ayakkabı	-0,41	-0,43	0,27	0,71	0,06	0,16	-0,15	-0,68	-0,07	0,77	0,09	-0,03
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	0,03	-0,04	-0,05	-0,34	0,12	0,22	-0,17	0,01	0,03	0,02	0,84	0,73
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	0,02	0,00	0,11	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	-0,02	0,08	0,06	0,10
6. Sağlık	0,07	0,02	0,05	0,03	0,13	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00
7. Ulaştırma	0,11	0,15	-0,23	0,35	0,65	0,41	0,07	0,35	0,50	0,30	0,54	0,62
8. Haberleşme	0,00	0,00	0,00	-0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00	0,03
9. Eğlence ve Kültür	-0,06	0,00	0,06	0,02	0,02	0,01	0,04	0,02	0,02	0,00	0,03	0,21
10. Eğitim	0,06	0,01	-0,04	-0,01	0,06	-0,01	-0,04	0,06	0,20	0,03	0,10	0,12
11. Lokanta ve Oteller	-0,06	0,05	0,02	0,06	0,03	0,15	0,08	0,02	-0,01	-0,02	0,02	0,12
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	0,09	0,10	-0,01	0,02	0,04	0,07	0,05	-0,02	0,04	-0,03	0,04	0,03
Genel	0,47	-0,17	-0,21	0,99	0,76	0,46	0,88	0,75	0,60	1,17	1,43	2,64

Kaynak: DPÖ

Tablo B.44: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL / YTL)	Uygulama Tarihi
1990	340.500	01.01.1990
1991	520.000	01.01.1991
1992	806.000	01.01.1992
1993	1.373.000	01.01.1993
1994	3.000.000	01.01.1994
1994	5.000.000	01.08.1994
1995	9.420.000	01.01.1995
1995	11.590.000	01.09.1995
1996	14.800.000	01.01.1996
1997	23.000.000	01.01.1997
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720 (YTL)	01.06.2005
2006	780 (YTL)	01.01.2006
2006	860 (YTL)	01.08.2006
2007	950 (YTL)	01.02.2007
2008	1.060 (YTL)	01.01.2008
2008	1.190 (YTL)	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016

Kaynak: DPÖ

Tablo B.45: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Motorin	Gazyağı
	95 Oktan	97 Oktan			
03.10.2013	3,34	3,51	3,51	3,15	3,15
22.10.2013	3,35	3,52	3,52	3,16	3,16
05.11.2013	3,31	3,48	3,50	3,14	3,14
17.12.2013	3,41	3,58	3,59	3,22	3,22
10.01.2014	3,50	3,67	3,66	3,29	3,29
31.01.2014	3,58	3,75	3,73	3,36	3,36
21.02.2014	3,62	3,79	3,73	3,36	3,36
14.03.2014	3,67	3,85	3,77	3,37	3,37
04.04.2014	3,67	3,85	3,72	3,32	3,32
29.04.2014	3,67	3,85	3,68	3,28	3,28
21.05.2014	3,63	3,81	3,66	3,26	3,26
12.06.2014	3,63	3,81	3,64	3,25	3,25
03.07.2014	3,76	3,94	3,75	3,35	3,35
24.07.2014	3,74	3,92	3,71	3,31	3,31
14.08.2014	3,70	3,89	3,71	3,31	3,31
26.09.2014	3,69	3,88	3,70	3,29	3,29
17.10.2014	3,64	3,83	3,65	3,24	3,24
07.11.2014	3,49	3,68	3,53	3,12	3,12
28.11.2014	3,42	3,61	3,48	3,07	3,07
19.12.2014	3,18	3,37	3,26	2,86	2,86
14.01.2015	2,99	3,18	3,06	2,67	2,67
04.02.2015	2,95	3,14	2,97	2,58	2,58
25.02.2015	3,04	3,23	3,06	2,67	2,67
18.03.2015	3,13	3,32	3,15	2,76	2,76
01.05.2015	3,31	3,50	3,32	2,93	2,93
23.05.2015	3,40	3,59	3,41	3,02	3,02
07.07.2015	3,40	3,59	3,39	2,99	2,99
28.07.2015	3,30	3,49	3,22	2,82	2,82
18.08.2015	3,27	3,46	3,22	2,82	2,82
09.09.2015	3,27	3,46	3,22	2,85	2,85
30.09.2015	3,29	3,48	3,26	2,92	2,92
21.10.2015	3,27	3,46	3,23	2,92	2,92
16.01.2016	3,18	3,38	3,07	2,86	2,86
23.01.2016	3,18	3,38	2,97	2,86	2,86
06.02.2016	3,12	3,32	2,86	2,86	2,86
19.03.2016	3,20	3,40	2,94	2,94	2,94
05.05.2016	3,27	3,47	3,03	2,94	3,02
26.05.2016	3,39	3,59	3,20	-	3,17
17.06.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
12.07.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
24.08.2016	3,47	3,67	3,30	-	3,26
20.09.2016	3,54	3,74	3,36	-	3,32
11.10.2016	3,57	3,77	3,36	-	3,35
01.11.2016	3,63	3,83	3,45	-	3,41
07.01.2017	3,83	4,03	3,62	-	3,56

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.46: İstihdam Edilen Nüfusun Sektörel Dağılımı (Hanehalkı İşgücü Anketlerine göre)

Sektörler	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%
1. Tarım, Ormançılık, Avcılık ve Balıkçılık	4.378	4,8	3.170	3,5	3.171	3,5	4.432	4,8	5.300	5,7	3.377	3,61	3.892	4,03	4.901	5,01	4.017	3,9
2. Madencilik ve Taşocakçılığı	113	0,1	115	0,1	113	0,1	106	0,1	73	0,1	39	0,04	179	0,19	157	0,16	119	0,1
3. İmalat Sanayi	8.006	8,7	7.679	8,5	7.171	7,9	7.312	8,0	8.393	9,0	6.636	7,1	6.632	6,87	5.961	6,09	8.075	7,8
4. Elektrik, Gaz, Su	644	0,7	1.103	1,2	860	0,9	952	1,0	1.051	1,1	1.286	1,38	1.356	1,4	1.421	1,45	1.787	1,7
5. İnşaat ve Bayındırlık İşleri	9.590	10,4	9.664	10,8	10.491	11,5	9.204	10,1	7.746	8,3	6.496	6,95	7.224	7,48	7.139	7,29	8.096	7,8
6. Toptan ve Perakende Ticaret	16.757	18,3	17.340	19,3	16.123	17,7	15.609	17,0	16.547	17,7	17.256	18,46	16.141	16,72	16.689	17,05	18.817	18,2
7. Lokanta ve Oteller	5.755	6,3	5.493	6,1	5.941	6,5	7.316	8,0	7.470	8,0	7.553	8,08	9518	9,86	8.007	8,18	8.859	8,6
8. Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	5.250	5,7	5.017	5,6	6.082	6,7	4.872	5,3	5.026	5,4	5.282	5,65	5.156	5,34	6.133	6,27	6.431	6,2
9. Mali Aracı Kuruluşlar	3.541	3,9	3.142	3,5	3.638	4,0	3.777	4,1	3.498	3,7	3.560	3,81	3.312	4,43	3.404	3,48	3.730	3,6
10. Gayrimenkul Kiralama	3.319	3,6	4.120	4,6	3.004	3,3	4.180	4,6	4.686	5,0	5.481	5,86	6.714	6,95	5.931	6,06	7.989	7,7
11. Kamu Yönetimi	14.969	16,3	14.344	16,0	14.854	16,3	15.417	16,8	15.669	16,8	17.428	18,65	15.775	16,34	18.559	18,96	15.081	14,6
12. Eğitim Hizmetleri	9.743	10,6	9.479	10,6	9.715	10,6	10.182	11,1	9.149	9,8	9.967	10,66	10.028	10,39	10.040	10,26	9.493	9,2
13. Sağlık İşleri	2.931	3,2	3.013	3,4	2.907	3,2	2.533	2,8	2.481	2,7	3.020	3,23	3.487	3,61	2.838	2,9	3.130	3,0
14. Diğer Toplumsal Hizmetler	6.821	7,4	6.108	6,8	7.151	7,8	5.658	6,2	6.408	6,9	6.086	6,51	7.125	7,38	6.688	6,83	7.524	7,3
Toplam	91.815	100	89.787	100	91.223	100	91.550	100	93.498	100	93.470	100	96.539	100	97.868	100	103.149	100

Kaynak: DPÖ

Tablo B.47: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (\$)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2005	34.144.209	17.126.856	6.917.539	6.852.957	1.574.261	66.615.822
2006	30.875.362	9.708.799	9.805.754	11.543.938	2.933.694	64.867.547
2007	48.907.443	13.225.555	7.369.006	9.702.231	4.480.578	83.684.813
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.484	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	62.940.584	3.515.135	3.856.039	33.853.831	5.766.658	109.930.247
2016 (Ocak - Kasım)	62.823.794	6.280.648	707.284	21.814.006	3.546.150	95.171.882

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.48: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (\$)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2005	817.348.068	264.336.128	85.160.122	23.586.046	50.148.935	14.900.227	1.255.479.526
2006	946.978.969	247.072.030	82.977.243	16.460.425	65.267.005	17.464.606	1.376.220.278
2007	1.044.965.855	248.220.981	111.304.222	40.423.905	66.253.726	28.022.604	1.539.191.293
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016 (Ocak - Kasım)	798.047.367	242.097.912	113.088.069	45.831.891	57.171.417	30.580.568	1.286.817.224

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.49: KKTC'ye giriş yapan yolcuların limanlara göre dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazi Mağusa	Karpaz	Toplam
2014	1.577.347	49.967	18.608	291	1.646.213
2015	1.693.694	60.733	19.196	342	1.773.965
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.50: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	Kişi Sayısı							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Yabancı	114.218	108.343	156.381	183.651	209.379	224.881	235.661	266.208
KKTC	55.440	52.653	45.243	45.175	40.125	49.598	52.335	53.224
Türkiye	304.942	336.240	393.238	459.529	464.397	529.909	588.045	621.819
Genel Toplam	474.600	497.236	594.862	688.355	713.901	804.387	876.041	941.251

Kaynak: DPÖ

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı'; bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre; M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

Banka

Şirketler Yasası ve 39/2001 sayılı 'KKTCC Bankalar Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 22 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 22 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Dönüşüm Metodu

Bülten'de yabancı para miktarının Türk Lirası karşılıkları hesaplanırken Bankamızın gösterge niteliğinde belirlediği günlük döviz kurları kullanılmaktadır. Söz konusu dönüştürme, ilgili yabancı para birimine ait 'Döviz Alış Kuru' kullanılmak suretiyle yapılmaktadır.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

